

Orlová ve fotografii

Edice 2.
25.5.2021

Více než 400 fotografií, které vás provedou historií města od nejstarších památek až po současnost.

Zavzpomínejte na staré časy s novou elektronickou příručkou, kterou vydává Klub přátel staré Orlové ve spolupráci s městem Orlová.

© Autorská práva, výroba a distribuce:
Klub přátel staré Orlové
Doporučený systém win 98,2000,XP
s aplikací Microsoft internet
Orlová, květen 2004

Orlová ve fotografii

S ukončením podpory systému XP
převédeno do PDF

2021

Na památku zasloužilým členům
Klubu přátel staré Orlové

doc. PhDr. Jan Steiner, CSc.
*1932 †2015

Karel Budín
*1945 †2020

Odešel vynikající historik, ale především výborný člověk

Jsou lidé, kteří projdou vaším životem, a zapomenete na ně. Jakoby nebyli. Jsou ale lidé, kteří se vám navždy vryjí do paměti. Svou moudrostí, vzdělaností, rozhledem, ale i vstřícností, nonšalancí a neuvěřitelnou lidskostí. A přesně takový byl doc. PhDr. Jan Steiner, CSc., který nás v

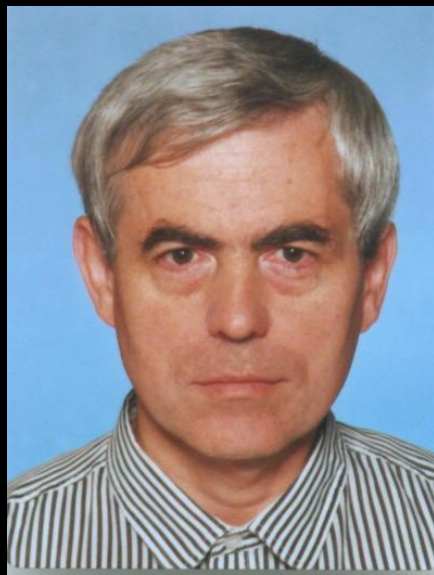
minulých dnech navždy opustil. Mnozí si doc. Steinerja pamatují jako dlouholetého vědeckého pracovníka Slezského ústavu v Opavě, čelního představitele Obchodně podnikatelské fakulty v Karviné, člena Klubu přátel staré Orlové a kronikáře města Orlové. Pan docent Steiner byl vynikajícím

historikem a historie Orlové ho bytostně zajímala. Jeho odkaz najdeme téměř ve všech publikacích města, některé redigoval nebo dokonce sám napsal. A nejen zato mu patří náš velký dík, ale především zato, že vůbec byl, že tu s námi žil, a že jsme ho mohli poznat. Děkujeme. Odešel vynikající historik, ale především výborný člověk. Čest jeho památce!

Nataša Cibulková

Členové Klubu přátel staré Orlové v roce 2004
mimo zmíněné dva výše

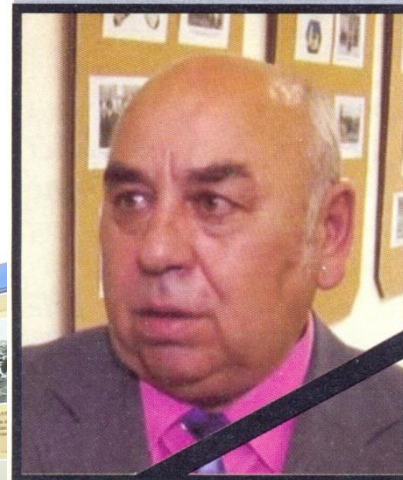

Členové Klubu přátel staré Orlové v roce 2013

Zemřel
Karel BUDÍN

† 17.9.2020

„Bylo-li na světě zásluhou blízkého člověka trochu víc lásky a dobroty, trochu víc světla a pravdy, měl jeho život smysl a zůstane navždy zapsán v našich srdcích.“

Za všechny, kteří jste měli to štěstí s tímto člověkem někdy pracovat, za všechny, kdo máte rádi naše město tak, jak ho miloval on, vyslovuji rodině upřímnou soustrast.

Marie Pustelníková

KLUB PŘÁTEL STARÉ ORLOVÉ

Na ustavující schůzi Klubu přátel staré Orlové se 6. června 2001 sešli obdivovatelé bohaté historie města. Osobnostmi, jež stály u zrodu klubu, byli Karel Budin, Ing. Jan Kypast, Stanislav Durčák, doc. Ing. Václav Kafka, CSc., Gustav Hrudka, Andrea Gregorová, Andrea Žáčková, Věra Böhmová a Dana Mertlová. Formálně zahájil klub svoji činnost 3. září 2001. Již v tomto roce se představil na Výstavě spolkové a klubové činnosti, které se od té doby účastní pravidelně a na které představují různá témata z historie Orlové, např. tramvajová doprava, školy a školství, hornické kolonie, výročí vzniku „Velké Orlově“, osvobození Orlovska atd.

Klub je znám svou bohatou publikační činností. V roce 2002 vydal publikaci k 80. výročí povýšení Orlové na město. V dalších letech se mohl pochlubit vydáním dvou **CD s názvy Orlová ve fotografii** a 100. výročí vysvěcení katolického kostela v Orlové, publikacemi Závodní nemocnice v Orlové a Nemocnice s poliklinikou v Karviné-Ráji, Hornické kolonie aj. Členové klubu jsou autory článků v časopisu Těšínsko, v regionálním a místním tisku. Klub rovněž přispěl ke slavnostní atmosféře na městských akcích. V rámci otevření starého náměstí v Orlové v roce 2004 se konala výstava Tudy šly dějiny a pro Orlovský jarmark v roce následujícím členové připravili naučnou stezku Průvodce hlavní třídou.

Přednáškové činnosti se klub věnuje od roku 2005. Spolupracuje s dalšími kluby, spolky a organizacemi, např. Klubem přátel hornického muzea v Ostravě. Významná je mnohaletá spolupráce s Muzeem Těšínská.

Petra Juřicová, Mgr. Milada Krutova

zdroj: http://www.folklornisdruzeni.cz/klub-pratel-stare-orlove-se-predstavuje/8373713/klub_pratel_stare_orlove.pdf

6.4. Územní samospráva v období po konci neoabsolutismu – bakalářská práce, Zuzana Bratterová, 2007/8

S ohledem na změnu politické situace v souvislosti s pádem Bachova absolutismu začaly být zásahy do samosprávy postupně odstraňovány. Na jaře 1861 byly vypsány volby do obecních orgánů. Tyto volby skončily vítězstvím Čechů v Praze. Obdobná povolební situace nastala ve většině měst v Čechách. Byla zavedena veřejnost jednání. Jako výsledek kompromisního jednání mezi vládou, jenž měla zájem dostat obce do režimu státního dozoru a parlamentem (ve kterém se projevila idea samosprávných obcí v důsledku myšlení německých liberálů) byl vydán rámcový říšský obecní zákoník. Vedle obcí místních mělo dojít ke zřízení obcí okresních a krajských (župních), nad nimi měla být ustavena obec zemská. Zřízení vyšších obcí však nebylo povinné, šlo o možnost fakultativní. Obec byla pod dvojitým dohledem – jednak vyšších obcí, jednak pod dozorem státním. V roce 1863 bylo vydáno obecní zřízení a řád volební pro Slezsko, v roce 1864 bylo totéž učiněno ve vztahu k Moravě a Čechám. Všem volebním řádům a prováděcím předpisům sloužila stejná vládní osnova – došlo ke shodě v zásadách. Volební řády se však lišily.

Možnost zřídit orgány okresní samosprávy byla dána říšským obecním zákonem z roku 1862. Okresní samospráva byla ustavena zemským zákonem z roku 1864 a to v Čechách.⁶⁸ Také na Moravě byl přijat zákon o okresní samosprávě, nebyl však proveden. Stejně tak ve Slezsku, kde po přijetí zákona o okresní samosprávě bylo jeho provedení odloženo. Přestože pro jednotlivé země byla již v minulosti vydána zemská zřízení (přesněji v roce 1850), nenabyla nikdy účinnosti. Původní stavovská zřízení zanikla a nova zemská organizace nebyla vybudována, správu zemských agend vykonávaly zemské výbory. V roce 1852 bylo řízení stavovských zemských výborů přeneseno na místodržitele. Výbory se omezily na obstarávání běžných záležitostí. Správa zemských záležitostí byla předána nově zvoleným zemským výborům. Tyto výbory byly zvoleny na základě zemských ústav v roce 1861. Zemské výbory byly zvoleny z řad poslanců zemského sněmu.

Obnovení ústavnosti a vývoj po roce 1860 – to vše donutilo představitele české politiky vytvořit novou koncepci politiky – původní požadavky (na austroslavismus zastaral a na federalizaci státu byly nedosažitelné). ...

https://is.muni.cz/th/zrz5z/Bakalarska_prace_pro_ulozeni_do_ISU.pdf

Jan Kania
1864 - 1867

Vilém Léhman
1867 - 1870

Karel Santarius
1870 - 1873

Josef Gwuzd
1873 - 1875

Pavel Kania
1876 - 1881

Jiří Ježíšek
3.3.1881 – 8.7.1882

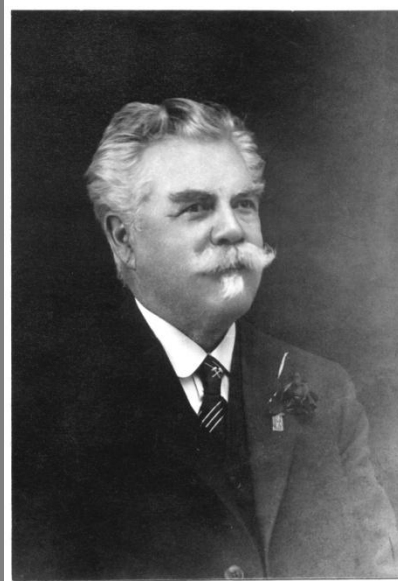
Starostové města Orlové v 19. století po zrušení neoabsolutismu

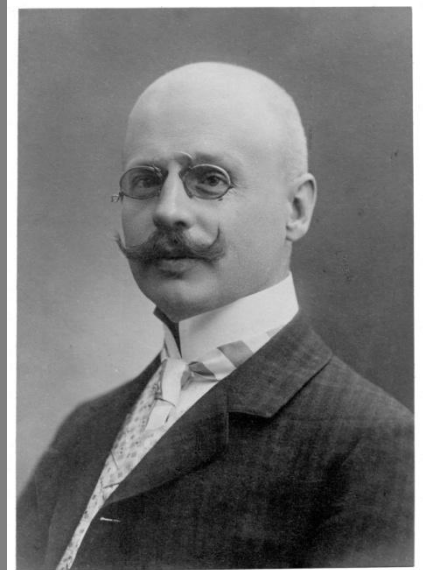
KŘIVNÍK PAVEL 1876-1906

TVRDEK ANT. 1906 - 1910.

FRIČ KAREL 1910 - 1913

HRDLÍN FRÁN. 1913 - 1914

Starostové města Orlové od roku 1876 do roku 1938

PÖCGL AUG. 1914-1919

Vládní komisař

MĚRTINEC MIL. 1919-1920

Vládní komisař

SEKERÝ JOS. 1920-1921

JAREŠOVIČ JAN 1921-1938

Starostové města Orlové za okupace

Jan Kotas
Komisarz rzadowy
1938 - 1939

Albin Smagon
Bürgermeister
1.9.1939-1.10.1939

Herman Pagels
Bürgermeister
1939 - 1941

Edmund Banadz
Bürgermeister
1941 - 1942

Wilhelm Steinhilber
Bürgermeister
8.10.1941-10.12.1942
1.5.1942-27.7.1942

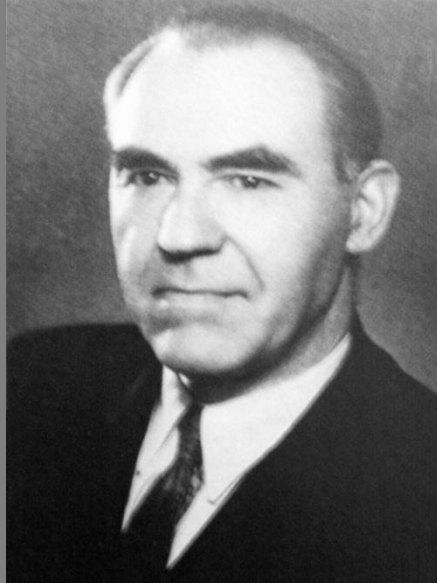
Georg Kolrep
Bürgermeister
1942 - 1945

Možná některý z německých starostů Orlové při vítání u klášterní školy v Orlové.

Předseda RNV Valeček Adolf
5.5.1945 - 9.9.1945

Fajkus František
1945 - 19 53

Gojtka Rudolf
1953 - 1964

Sýkora Bohumil
1964 - 1971

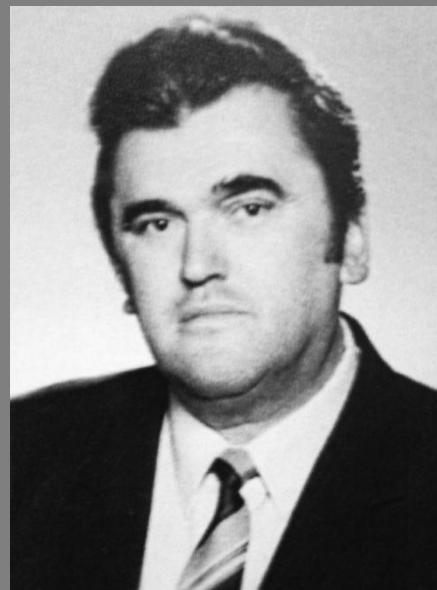
Starostové města Orlové po roce 1945

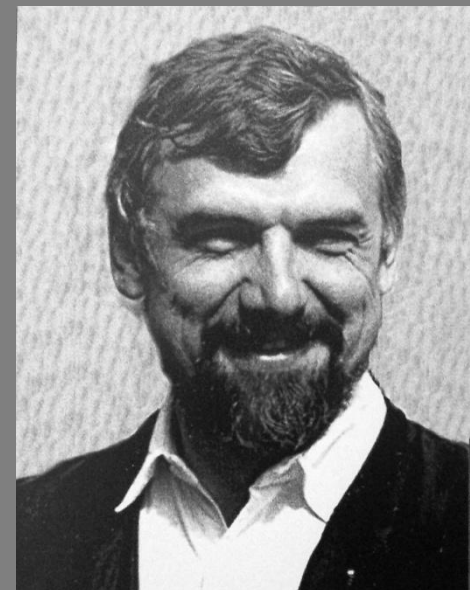
Šlachta Oldřich 1971 – 1981

Kleibel Ivo Ing. 1981 – 1986

Slowik Miros. Ing. 1986-1990

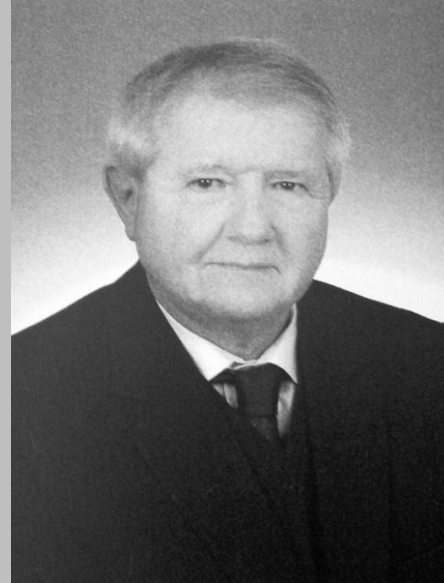
Kotaba Ivo Ing. 1990-1994

Bobák Bohumír
Ing. 1994-2002

Farana Vladimír JUDr.
2002 - 2006

Michalík Jiří MUDr.
2006 - 2014

Kuča Tomáš Ing.
2014 - 2018

Chlubna Miroslav Mgr.
2018 -

Vítejte na elektronické prezentaci Orlová ve fotografii.

V roce 1922 byla Orlová přijata do svazu měst ČSR.
Od té doby bylo vytvořeno mnoho pohlednic,
z nichž ty nejzajímavější jsou zde.

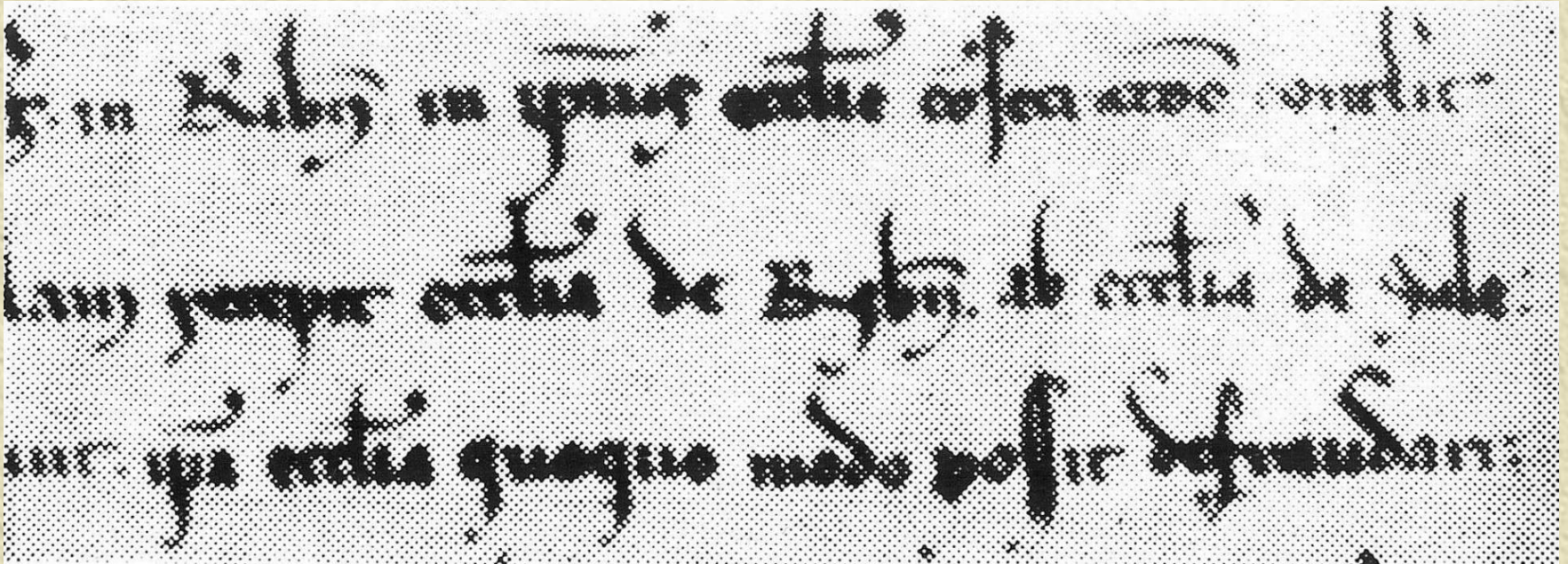
V prezentaci jsou použity fotografie z publikací: Orlová 1223-1973 a Dějiny Orlové, 1993.

I.

Cesta staletími - od poddanské vsi k obci s moderním
těžkým průmyslem

1223 - 1918

Do roku 1918

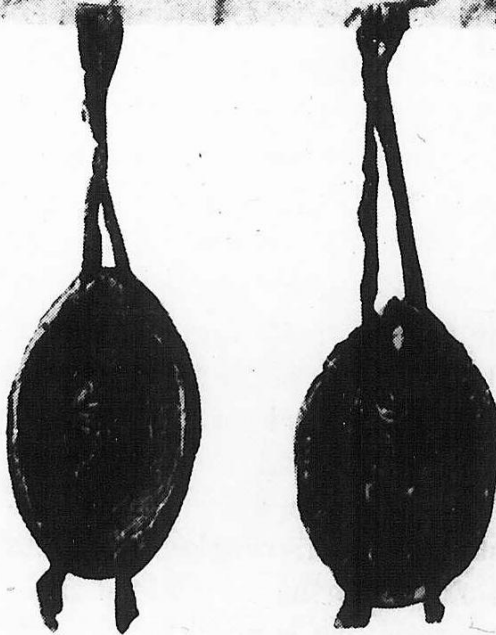
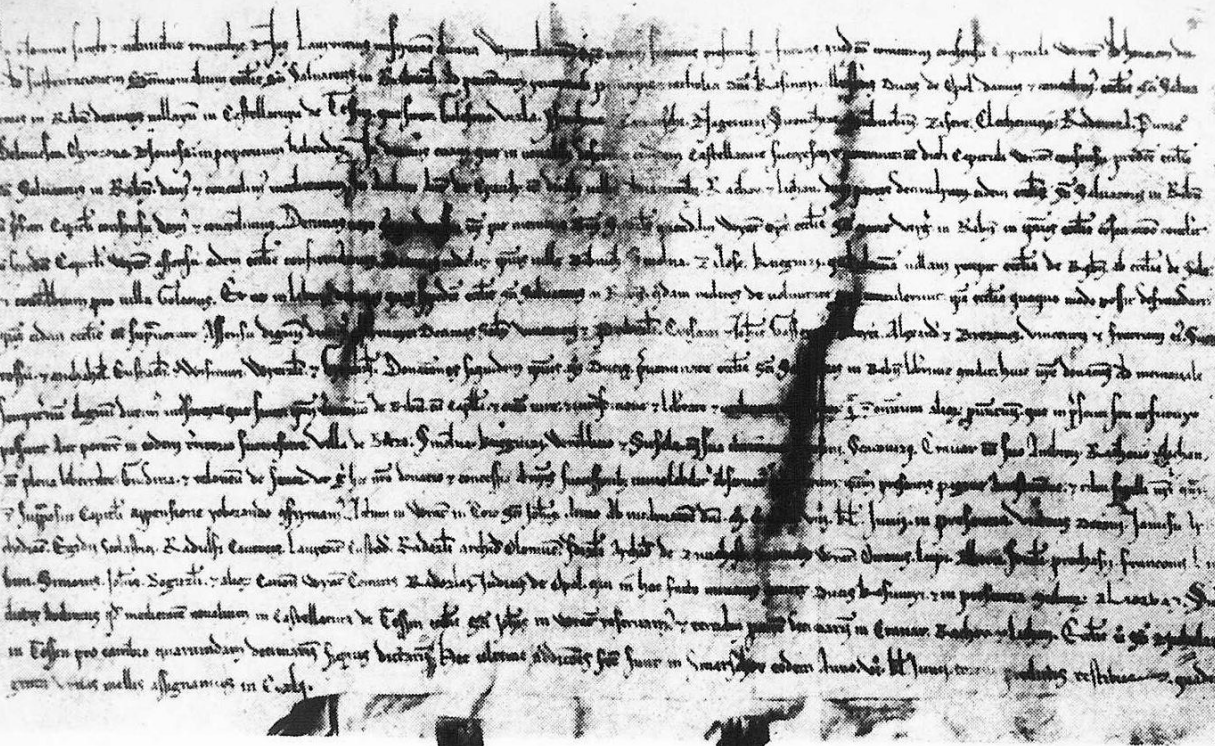
Detail listiny z roku 1223 se slovy "**ecclesia de sale**," na konci druhého řádku. Označení solný kraj souviselo se solnými zřídly v regionu.

Do roku 1918

Až k listině vatislavského biskupa Vavřince z roku 1223, vydané pro ženský premonstrátský klášter v Rybníku, sahá dosud známá historie Orlové.

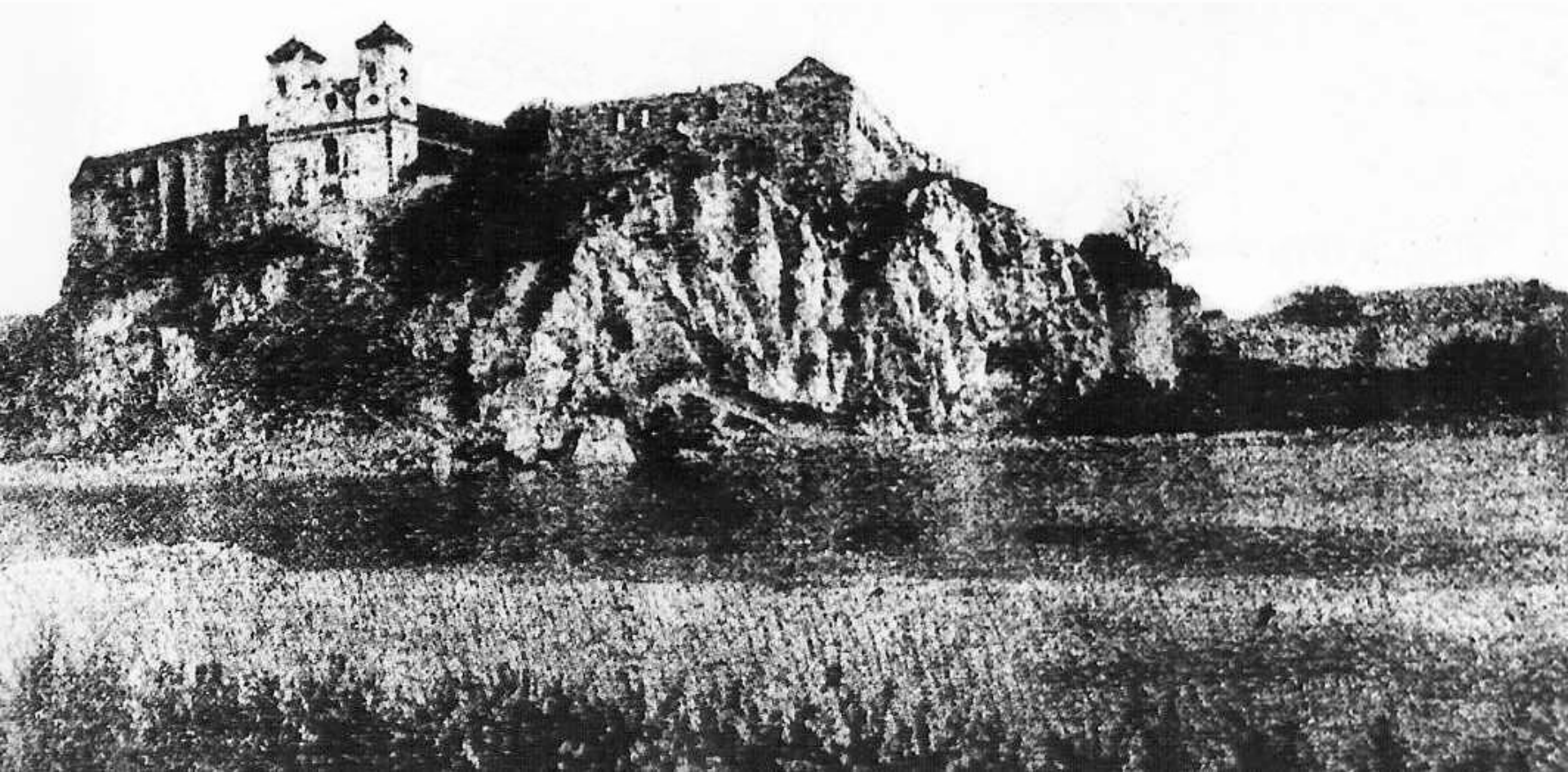
V listině se mimo jiné píše o "ecclesia de sale" - kostele na území "sal".

V konfrontaci s dalšími historickými skutečnostmi byl zmíněný kostel totožný s kaplí v Orlové a byl nesporným svědectvím osídlení zdejšího území.

Do roku 1918

Orlovská kaple se svými důchody byla zprvu v majetku opolských knížat z rodu Piastovců a mezi léty 1223-1229 byla darována benediktýnskému klášteru v Tyńci u Krakova (na snímku). Benediktýni pak v 60. letech 13. století založili v Orlové klášter jako svou pobočku. K sekularizaci klášterního majetku do rukou tehdy zde vládnuocí protestantské těšínské větve Piastovců došlo až v roce 1561.

Už roku 1466 vystřídal původní dřevěnou kapli v Orlové zděný kostelík v románském slohu. V roce 1560 ho převzali evangelíci.

Do roku 1918

Roku 1631 – v procesu všeobecné rekatolizace – byl orlovský kostel vrácen benediktýnskému řádu a v 18. století přešel do správy benediktýnů v Praze-Břevnově. Pozemkový majetek však již zůstal ve vlastnictví světské vrchnosti. Po zadlužení Piastovců se stali majiteli Orlové a Lazů od r. 1573 Cigani ze Slupka. Na ukázce je jejich rodový erb.

Do roku 1918

Mezi léty 1614 - 1619 koupili Orlovou a Lazy Bludovští z Bludovic. Ostatní části panství přešly do rukou jiných šlechtických rodů. Na snímku je dochovaný fragment erbu Bludovských.

Do roku 1918

V době koupi Orlové a Lazů patřili Bludovští k protestantům. To jim bránilo získat finančně výhodná místa v císařských službách. O to více se zaměřili na výnosy ze svého nevelkého panství.

V roce 1765 postavili v Orlové zámek.

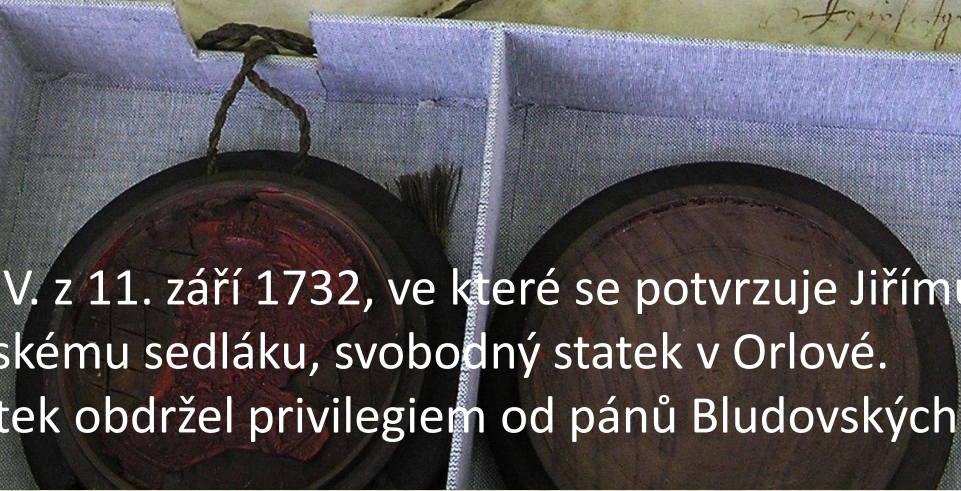
Im Namen Unserer Kaiserlichen Majestätlichen Gnaden Erbprinzen Kaiserlichen
und Königlich böhmischer Erbprinzen Kaiserlichen und Königlich böhmischer Erbprinzen
...
Im Namen Unserer Kaiserlichen Majestätlichen Gnaden Erbprinzen Kaiserlichen
und Königlich böhmischer Erbprinzen Kaiserlichen und Königlich böhmischer Erbprinzen
...
Im Namen Unserer Kaiserlichen Majestätlichen Gnaden Erbprinzen Kaiserlichen
und Königlich böhmischer Erbprinzen Kaiserlichen und Königlich böhmischer Erbprinzen
...

Ad mandatum Sac. Cæs.
Regiaq. Matris proprium.

J. J. J. J. J. J.

Do roku 1918

Listina císaře Karla IV. z 11. září 1732, ve které se potvrzuje Jiřímu Ježíškovi, orlovskému sedláku, svobodný statek v Orlové. Tento statek obdržel privilegiem od pánů Bludovských.

Do roku 1918

Einwohner von Orlov u. Lazy welche zum Eintritte
 verpflichtet sind.

16. Orlov August	1. Gwuzd Paul	6.
18. Gwuzd Paul	2. Durczak Joh	10
19. Mitschla Johann	3. Libanda Gwuzd	10.
20. Budin Paul	4. Durczak Bernard	10.
21. Gwuzd Johann	5. Reil Joh	10.
22. Gwuzd Johann	6. Gwuzd Johann	10
23. Budin Johann	7. Durczak Joh	10
24. Paulus Gwuzd	8. Durczak Joh	10
25. Durczak Paul	9. Durczak Joh	10
26. Durczak Bernard	10. Durczak Joh	10
27. Durczak Bernard	11. Durczak Joh	10
28. Durczak Johann	12. Durczak Joh	10
29. Durczak Johann	13. Durczak Joh	10
30. Durczak Johann	14. Durczak Joh	10
31. Durczak Bernard	15. Durczak Joh	10
32. Durczak Bernard	16. Durczak Joh	10
33. Durczak Johann	17. Durczak Joh	10
34. Durczak Johann	18. Durczak Joh	10
35. Durczak Johann	19. Durczak Joh	10
	20. Durczak Joh	10
	21. Durczak Joh	10
	22. Durczak Joh	10
	23. Durczak Joh	10
	24. Durczak Joh	10
	25. Durczak Joh	10
	26. Durczak Joh	10
	27. Durczak Joh	10
	28. Durczak Joh	10
	29. Durczak Joh	10
	30. Durczak Joh	10
	31. Durczak Joh	10
	32. Durczak Joh	10
	33. Durczak Joh	10
	34. Durczak Joh	10
	35. Durczak Joh	10
	36. Durczak Joh	10
	37. Durczak Joh	10
	38. Durczak Joh	10
	39. Durczak Joh	10
	40. Durczak Joh	10
	41. Durczak Joh	10
	42. Durczak Joh	10
	43. Durczak Joh	10
	44. Durczak Joh	10
	45. Durczak Joh	10
	46. Durczak Joh	10
	47. Durczak Joh	10
	48. Durczak Joh	10
	49. Durczak Joh	10
	50. Durczak Joh	10
	51. Durczak Joh	10
	52. Durczak Joh	10
	53. Durczak Joh	10
	54. Durczak Joh	10
	55. Durczak Joh	10
	56. Durczak Joh	10
	57. Durczak Joh	10
	58. Durczak Joh	10
	59. Durczak Joh	10
	60. Durczak Joh	10
	61. Durczak Joh	10
	62. Durczak Joh	10
	63. Durczak Joh	10
	64. Durczak Joh	10
	65. Durczak Joh	10
	66. Durczak Joh	10
	67. Durczak Joh	10
	68. Durczak Joh	10
	69. Durczak Joh	10
	70. Durczak Joh	10
	71. Durczak Joh	10
	72. Durczak Joh	10
	73. Durczak Joh	10
	74. Durczak Joh	10
	75. Durczak Joh	10
	76. Durczak Joh	10
	77. Durczak Joh	10
	78. Durczak Joh	10
	79. Durczak Joh	10
	80. Durczak Joh	10
	81. Durczak Joh	10
	82. Durczak Joh	10
	83. Durczak Joh	10
	84. Durczak Joh	10
	85. Durczak Joh	10
	86. Durczak Joh	10
	87. Durczak Joh	10
	88. Durczak Joh	10
	89. Durczak Joh	10
	90. Durczak Joh	10
	91. Durczak Joh	10
	92. Durczak Joh	10
	93. Durczak Joh	10
	94. Durczak Joh	10
	95. Durczak Joh	10
	96. Durczak Joh	10
	97. Durczak Joh	10
	98. Durczak Joh	10
	99. Durczak Joh	10
	100. Durczak Joh	10

Ze seznamu orlovských a lazeckých poddaných a svobodníků z r. 1830. Zbíhání z panství a účast mnohých poddaných při povstání proti vrchnostenskému útisku v roce 1766 svědčily o tvrdém tlaku Bludovských na výši a rozsah robot i peněžních a naturálních dávek.

V seznamu se může procvičovat čtení jmen zapsaná kurentem.

Orlová:
 11 – Budin Paul
 31 – Durczak Bernard
 32 – Durczak Bernard
 ...

Lazy:
 2 – Durczak Johann
 ...

Nejčastěji se v seznamu vyskytuje jméno Gwuzd.

Do roku 1918

Kurent – psací písmo:

a	<i>a A</i>	j	<i>j J</i>	s	<i>s S</i>
b	<i>b B</i>	k	<i>k K</i>	t	<i>t T</i>
c	<i>c C</i>	l	<i>l L</i>	u	<i>u U</i>
d	<i>d D</i>	m	<i>m M</i>	v	<i>v V</i>
e	<i>e E</i>	n	<i>n N</i>	w	<i>w W</i>
f	<i>f F</i>	o	<i>o O</i>	x	<i>x X</i>
g	<i>g G</i>	p	<i>p P</i>	y	<i>y Y</i>
h	<i>h H</i>	q	<i>q Q</i>	z	<i>z Z</i>
i	<i>i I</i>	r	<i>r R</i>	tz	<i>tz</i>

ä Au ö Ou ü Uu
ff ff ff ff ff ff

Kurent (německy *Kurrentschrift*, z antického *currere* běžet) je německá obdoba novogotického kurzívního písma používaná od 16. století až téměř do poloviny 20. století (v Německu). Toto písmo bylo používáno i v českých zemích, kde v průběhu 18. století nakonec vytláčilo domácí českou novogotickou kurzívu. Okolo poloviny 19. století byl ovšem kurent v jazykově českých textech nahrazen písmem humanistickým. Kurent vznikl jako písmo, kterým lze rychle psát a zároveň je dobře čitelné (pro slavnostní příležitosti se používala kreslená podoba zvaná *fraktura* a pro listiny polokurzívní *kanzlei*). V průběhu svého používání si kurent zachoval díky od počátku publikovaným příručkám poměrně pevnou podobu na rozdíl od jiných národních novogotických písem, která vznikala živelně. Poměrně typickou formu získaly minuskulní hlásky c, e, k, r a dlouhé s, u majuskul B a K. Dále docházelo k zdvojování dříků písmen. S časnou stabilizací podoby se pojí pro psaní nevhodné zachování ostrých hran, na rozdíl od oblých vlnek, které se objevily při živelném vývoji národních variant novogotického písma. Wikipedie

Švabach je tiskové pozdně bastardní gotické lomené písmo s velkou zdobností. Používal se až do 19. století.

Do roku 1918

Jedním z nejdéle používaných znaků vsi Orlové (od 1. poloviny 18. století do počátku 19. století) bylo pečtidlo ve tvaru osmihranu, lemovaného naznačeným vavřínovým věncem. Kromě názvu obce byly na ploše pečtidla dvouhlavý orel, turnajová helmice s příkrývadly a listnatý strom. Zvětšenina rytiny velikosti 19x19 mm.

Do roku 1918

Erb Mattencloitů v průčelí orlovského zámku.

V roce 1834 vedly finanční problémy Bludovských k pronájmu a později prodeji Orlové a Lazů obchodníkovi z Bialé, Jiřímu Thomkovi. Roku 1844 odkoupili obě vsi Mattencloitové, pocházející z okolí Lutychu. To už se začínala rodit nová éra podnikání v báňském průmyslu. Konečnými pány orlovského zámku i velkostatků v Orlové a Lazích (zredukovaných po vyvázání poddaných z feudální závislosti) se v roce 1902 stali Rothschildové (od roku 1901 též Doubravy), zatímco statky v Porubě a Polské Lutyni se dostaly do rukou Larischů.

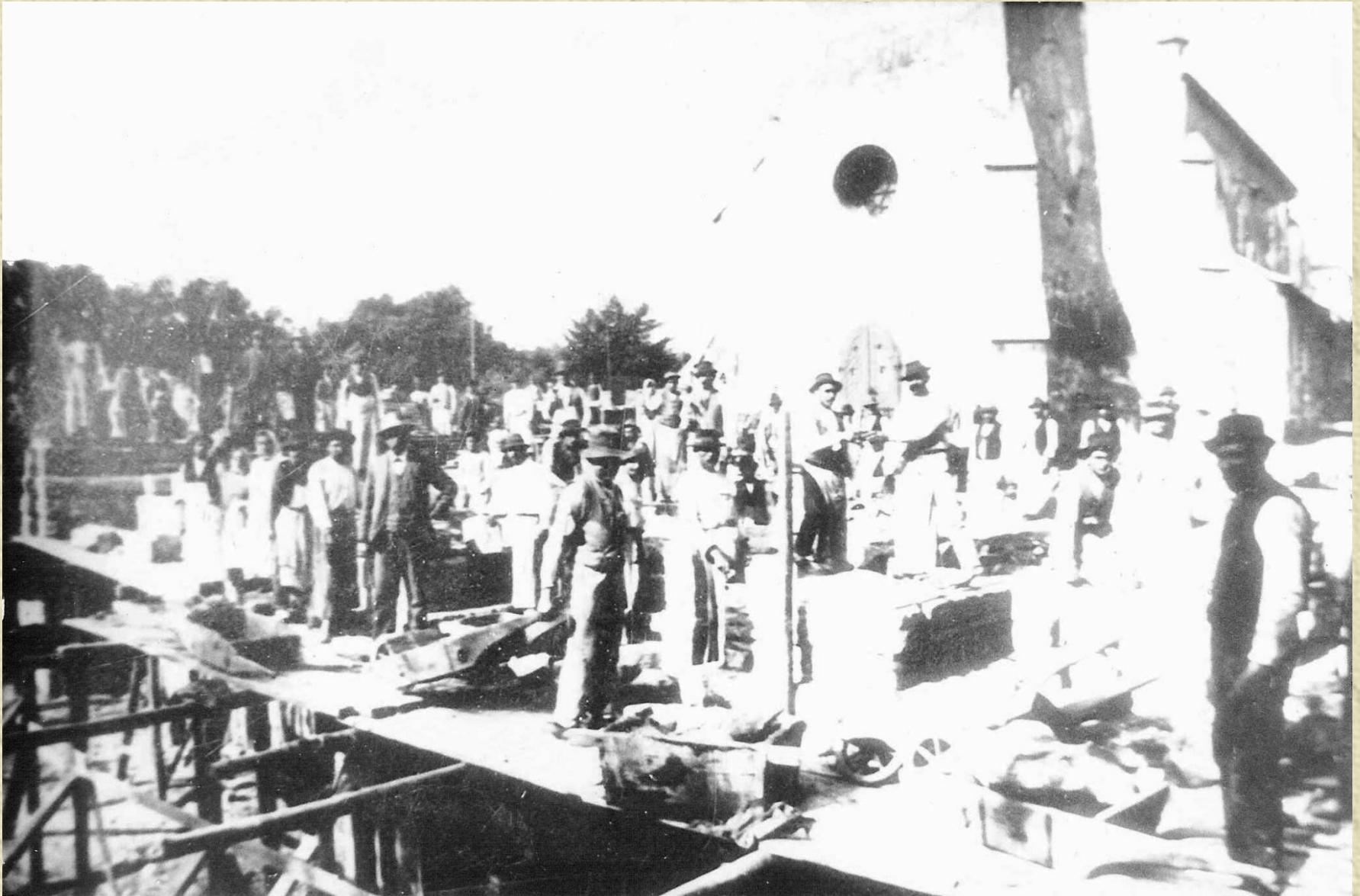
Do roku 1918

Ze staveb spojených s církevními funkcemi však i v tomto období upozornily na sebe některé další objekty. V roce 1883 byla v Orlové postavena samostatná budova církevní školy Milosrdných sester řádu Karla Boromejského, působící v Orlové již od roku 1877.

Do roku 1918

V letech 1903 - 1905 byl postaven na místě dosavadního románského kostelíka třílodní katolický kostel v pseudogotickém stylu. Bourání starého objektu a stavba nového.

Do roku 1918

Nový katolický kostel v Orlové po vysvěcení v roce 1906.

Do roku 1918

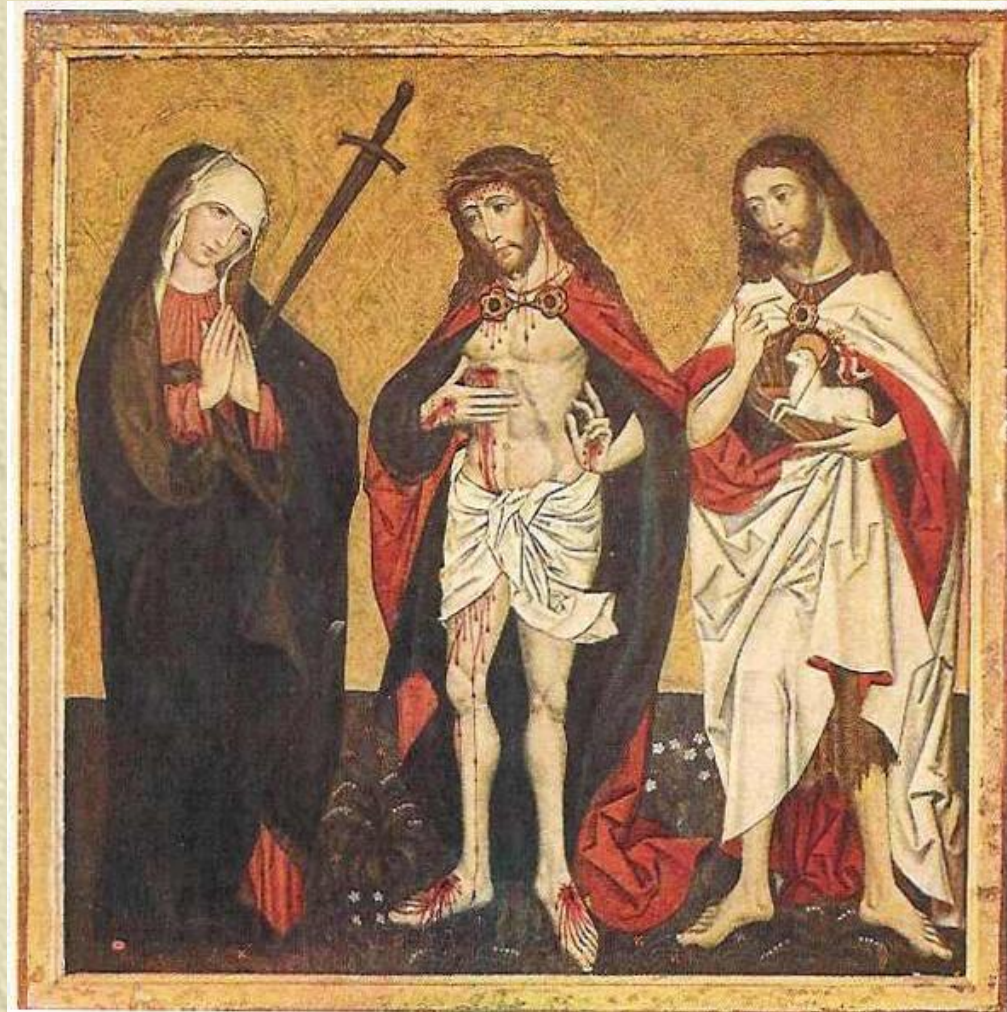
Pseudogotický portál bočního vchodu katolického kostela v Orlové.

Do roku 1918

Ze starého románského kostelíka byl do nové stavby vkomponován pouze presbytář. Na snímku hlavní oltář v podobě triptychu.

Do roku 1918

Detail hlavního oltářního obrazu neznámého polského mistra z doby kolem roku 1480: Trpící Kristus, Matka Bolestná a svatý Jan Křtitel. Dnes je v kostele kopie, originál byl v r. 1880 odvezen do břevnovského kláštera v Praze a je součástí sbírek Národní galerie. Z pohlednice vydané knězem Dr. Innocencem Richardem Kaulichem O.S.B. v roce 1933.

Do roku 1918

Nové schodiště kostela bylo vyzdobeno již dříve zhotovenými sochami sv. Josefa s dítětem a sv. Benedikta z r. 1863 a sochami sv. Hedviky a sv. Jana Nepomuckého z roku 1871.

Do roku 1918

Na silné tradice protestantismu navázalo v Orlové v roce 1862 též postavení evangelického kostela.

Do roku 1918

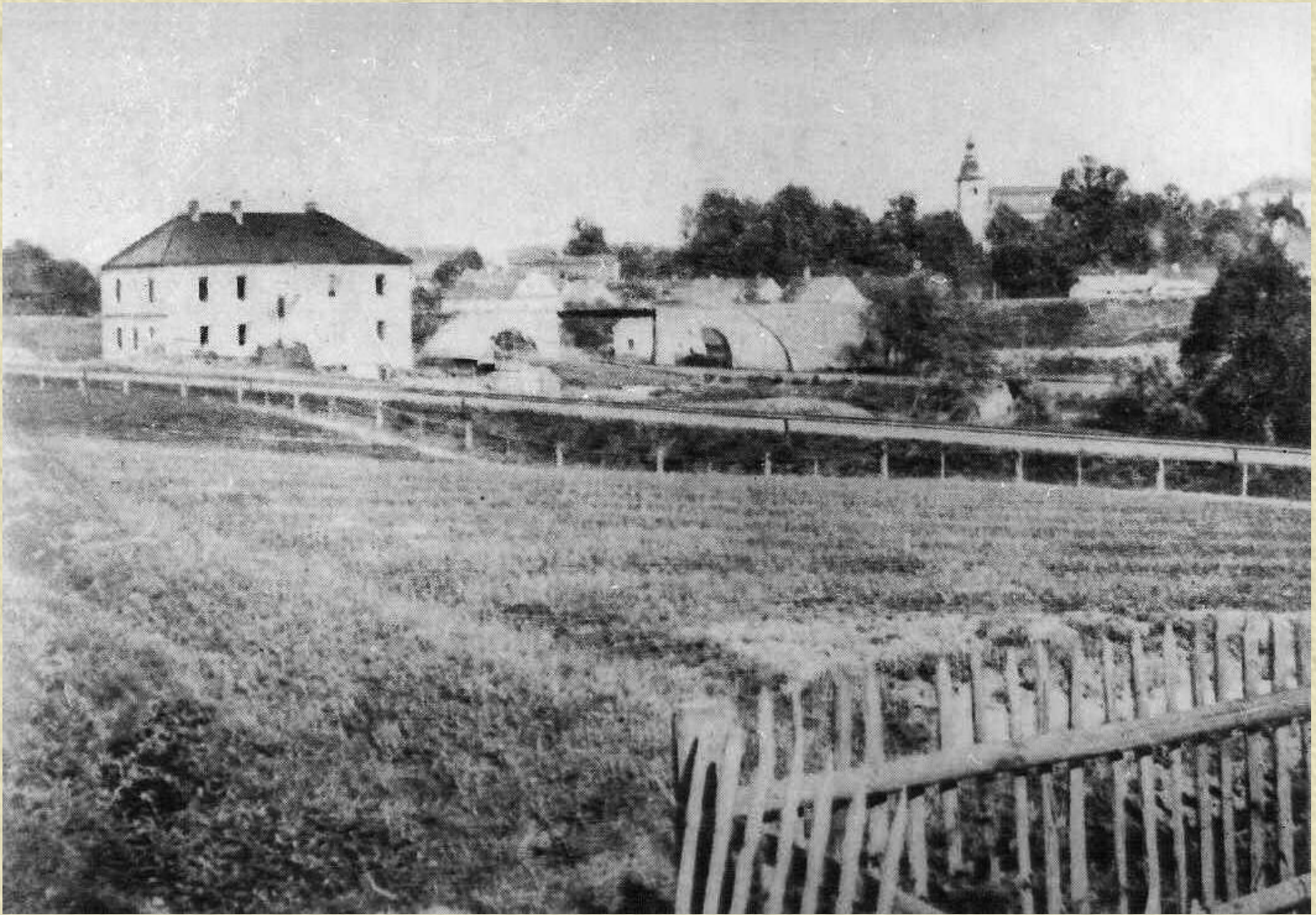
Židovský templ, postavený poblíž evangelického kostela na počátku 20. století pro poměrně početné obyvatelstvo izraelského vyznání. Tato pohlednice je velmi ceněna.

Do roku 1918

Jeden z nejstarších snímků orlovského náměstí z doby kolem r. 1900 - ještě s kostelíkem z 15. století, vlevo dole se starou "harendou", vpravo s Kaniovým hostincem z roku 1880 a v pozadí s budovou zámku z 18. století.

Do roku 1918

Přibližně stejně starý snímek středu Orlové ve směru od tehdejší Košicko-bohumínské dráhy a báňské vlečky, vlevo s hostincem "Pod kaštany", postaveným v roce 1882 a se starým klenutým železničním viaduktem.

Do roku 1918

For more see North Slope

Nr. 306. Tesehon. — Ed. Feitzinger. — Teslin.

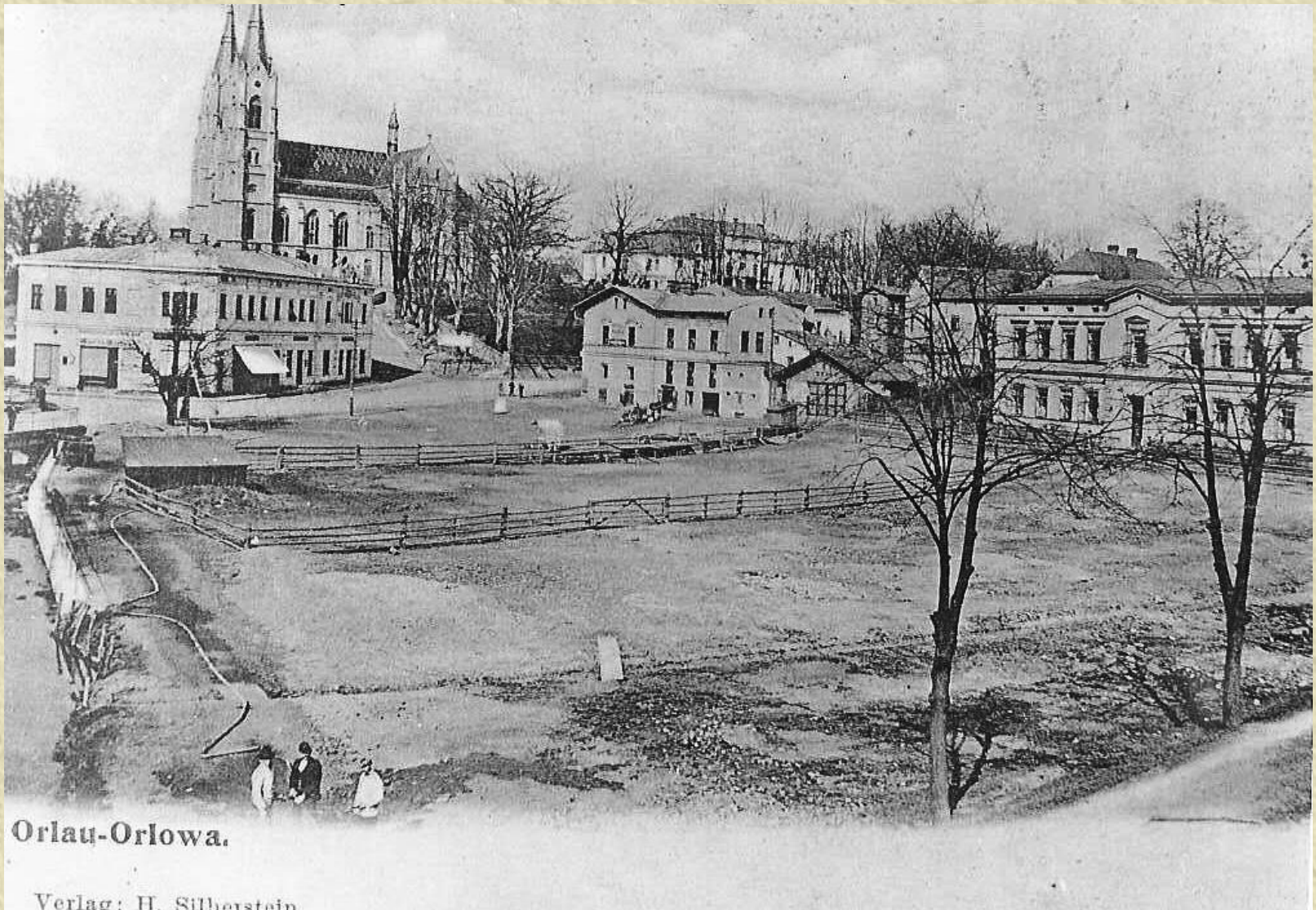
Orlova bei Teslin
do Teslin

Orlau — Orlova.

Orlova bei Teslin
bei der Bahnlinie sind Orlova jetzt gebauet und auf
Orlova die beiden Häuser Orlova.

Také tato pohlednice spadá do přelomu 19. a 20. století. Příjezdová cesta k náměstí od kolejí Košicko- bohumínské dráhy, v pozadí věž starého románského kostelíka. Bílý domek vpravo byl původně zemědělskou usedlostí a po různých majetkových změnách přežil až do roku 1945.

Do roku 1918

Orlau-Orlowa.

Verlag: H. Silberstein

Tak vypadalo orlovské náměstí s ohradami pro dobytek (původně "Königsteinova louka") na sklonku rakousko - uherské éry. Na místě staré harendy již stojí jednopatrová budova s hostincem a obchody z r. 1905, nad ní se tyčí věže nového kostela, postaveného v letech 1903 - 1905. Na rohu náměstí opět Kaniův hostinec, vpravo budova obecné školy z r. 1885. V pozadí zámek.

Do roku 1918

Kanišovský hostinec zblízka (v podobě z první ČSR). Teprve v roce 1926 byl vystřídán obchodním domem Chamrad.

Do roku 1918

Dům a obchod rodiny Blumenthalů u hlavní orlovské ulice nad Kaniovým hostincem. Pohled z doby kolem roku 1901.

Do roku 1918

Detail budovy s hostincem "Pod kaštany" pod horními závorami (pozdější snímek).
V budově byla od jejího postavení v roce 1882 umístěna i četnická stanice.

Do roku 1918

Tato pohlednice je velmi ceněna.

Stylizovaná pohlednice Orlové z doby přelomu 19. a 20. století. Vlevo střed Orlové s barokním kostelíkem, pod ním Hlavní jáma v Orlové, dole budova orlovského nádraží, která stála nejdříve v těsné blízkosti příjezdové cesty k náměstí, na pravé straně zámek.

Do roku 1918

Vorlag: H. Silberstein, Orlau.

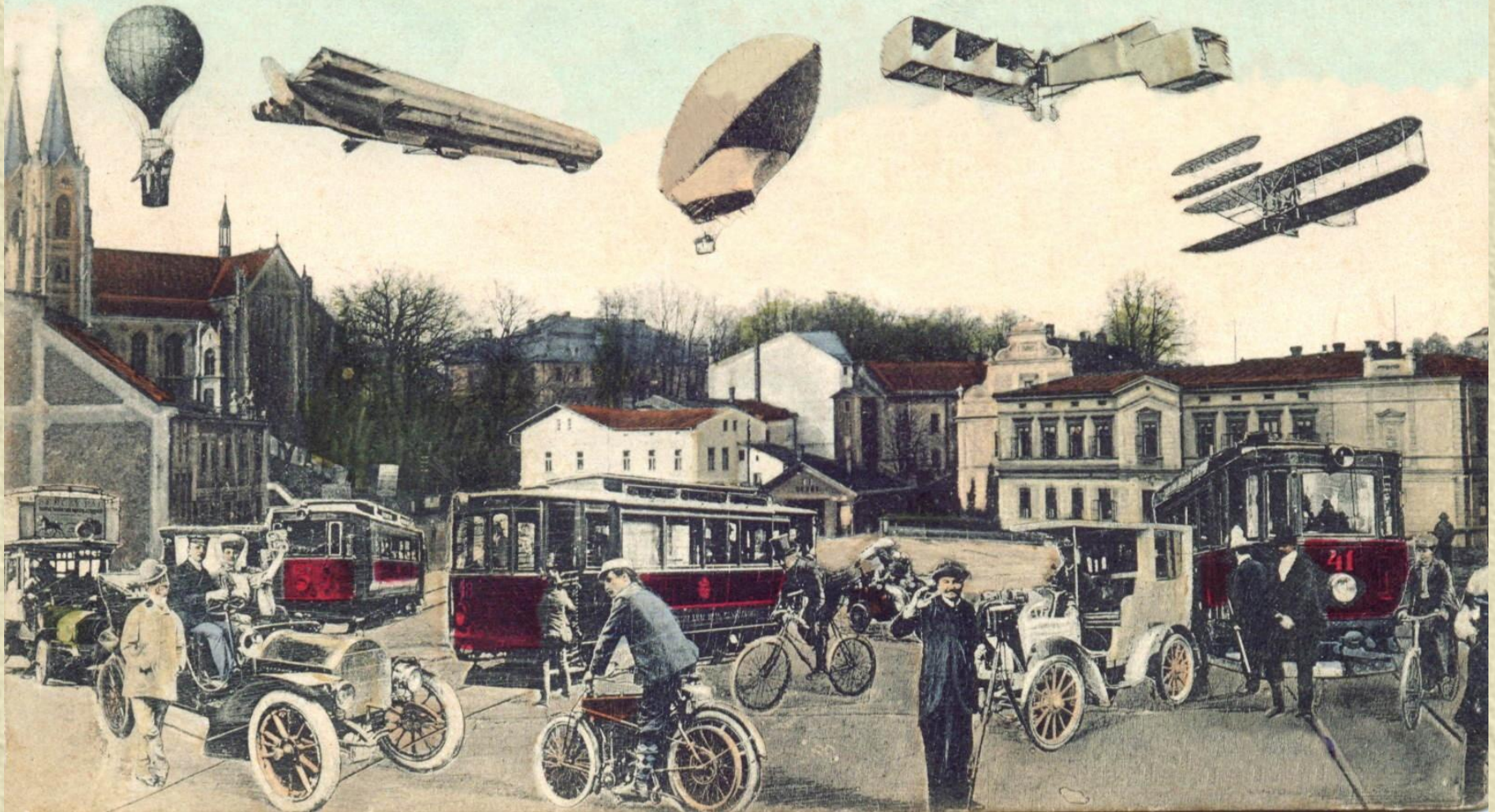
Gruss aus Orlau.

Fan se všem. Teď už je ještě
po proutěch. Já a váložovské
partimur a hned a rovna
do Palatka. Teď mi fu armbur.
Vypouští si všechně restričekarimij
netiny podruar vyříditi!
Vaš sedičně odruar J. Klinger

Z přelomu 19. a 20. století je i pohlednice zachycující evangelický kostel, zámek a budovy Kaniova hostince a Blumenthalova obchodu.

Do roku 1918

Orlová v budoucnosti.

Stylizovaná pohlednice Orlové ze začátku 20. století. Takto si nejen Orlované představovali budoucnost. Tato pohlednice nebyla v původní prezentaci z r. 2004. Zařadil jsem ji z důvodu, že v roce 2021 její cena na trhu se pohybuje kolem 10 000,- Kč.

Do roku 1918

Novodobý rozvoj Orlové vedl nejen k růstu jejího obyvatelstva (v r. 1910 už 8834 osob), ale i k povýšení na městys v roce 1908. Celkový pohled na Orlovou, patrně z roku 1907.

Do roku 1918

Pohled z opačného směru přibližně stejného stáří. Vlevo železniční násep báňské vlečky, vpravo od něho dvoupatrová budova měšťanské školy z r. 1910, v pozadí katolický kostel.

Do roku 1918

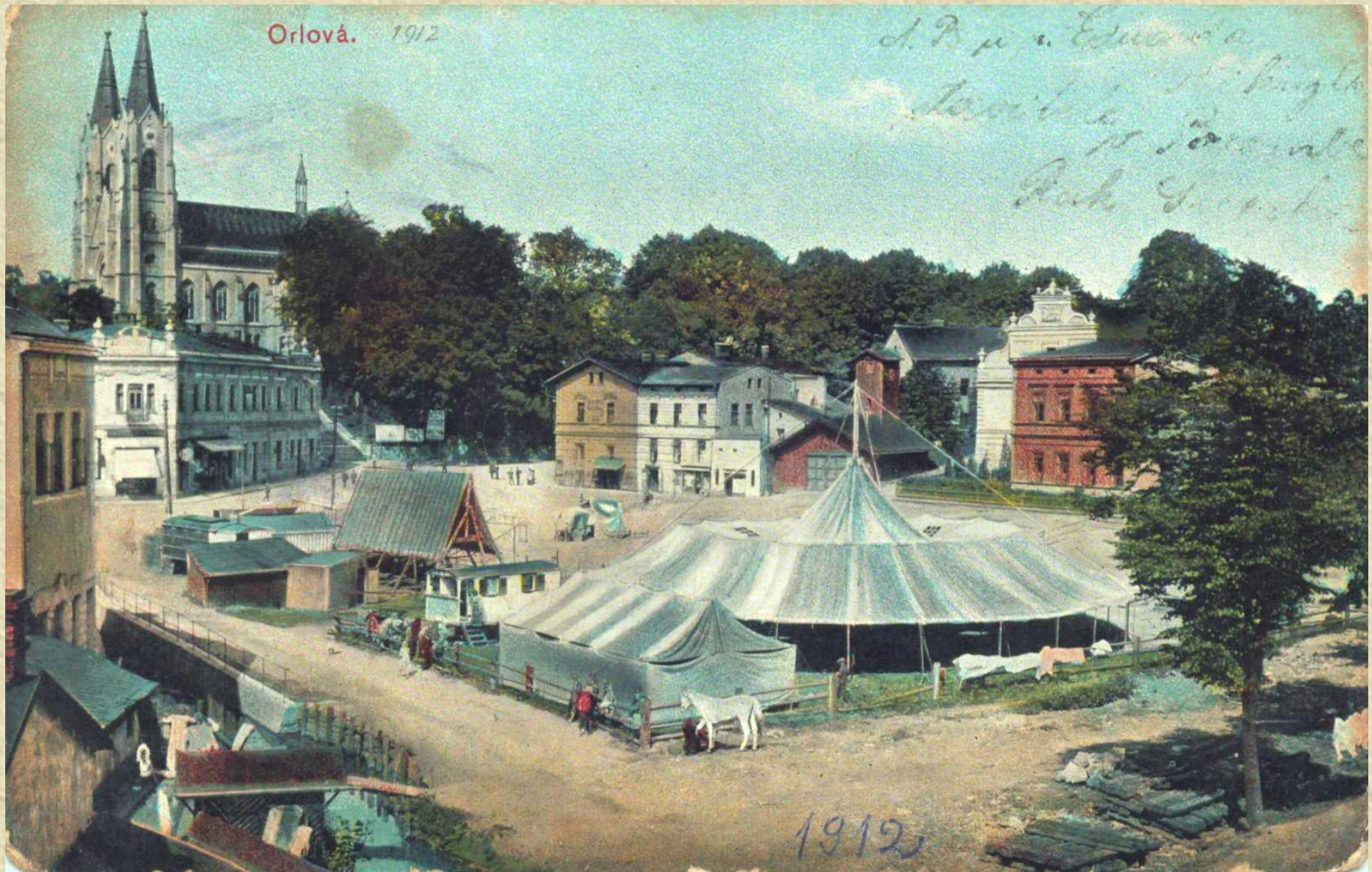
Tak vypadala Orlová shora od evangelického kostela kolem roku 1910.
Vpravo kouř z komína Dolu Žofie.

Do roku 1918

Městys Orlovou zdobila první samostatná budova radnice na náměstí, adaptovaná v r. 1898 ze staré školy a navýšená v r. 1908 o pseudorenesanční štít (pozdější snímek).

Do roku 1918

Ojedinělý záběr orlovského náměstí s cirkusovým stanem, patrně kolem roku 1912. Za budovou dívčí obecné školy je vidět část pseudorenesančního štítu radnice.

Do roku 1918

Orlovou prezentoval ovšem i svět hornických kolonií, které se od 2. poloviny 19. století rozrůstaly v různých částech obce. Na snímku je jeden z domků kolonie Mizam, která se začala stavět už v letech 1859-1860. Obytný dělnický dům pro čtyři rodiny.

Do roku 1918

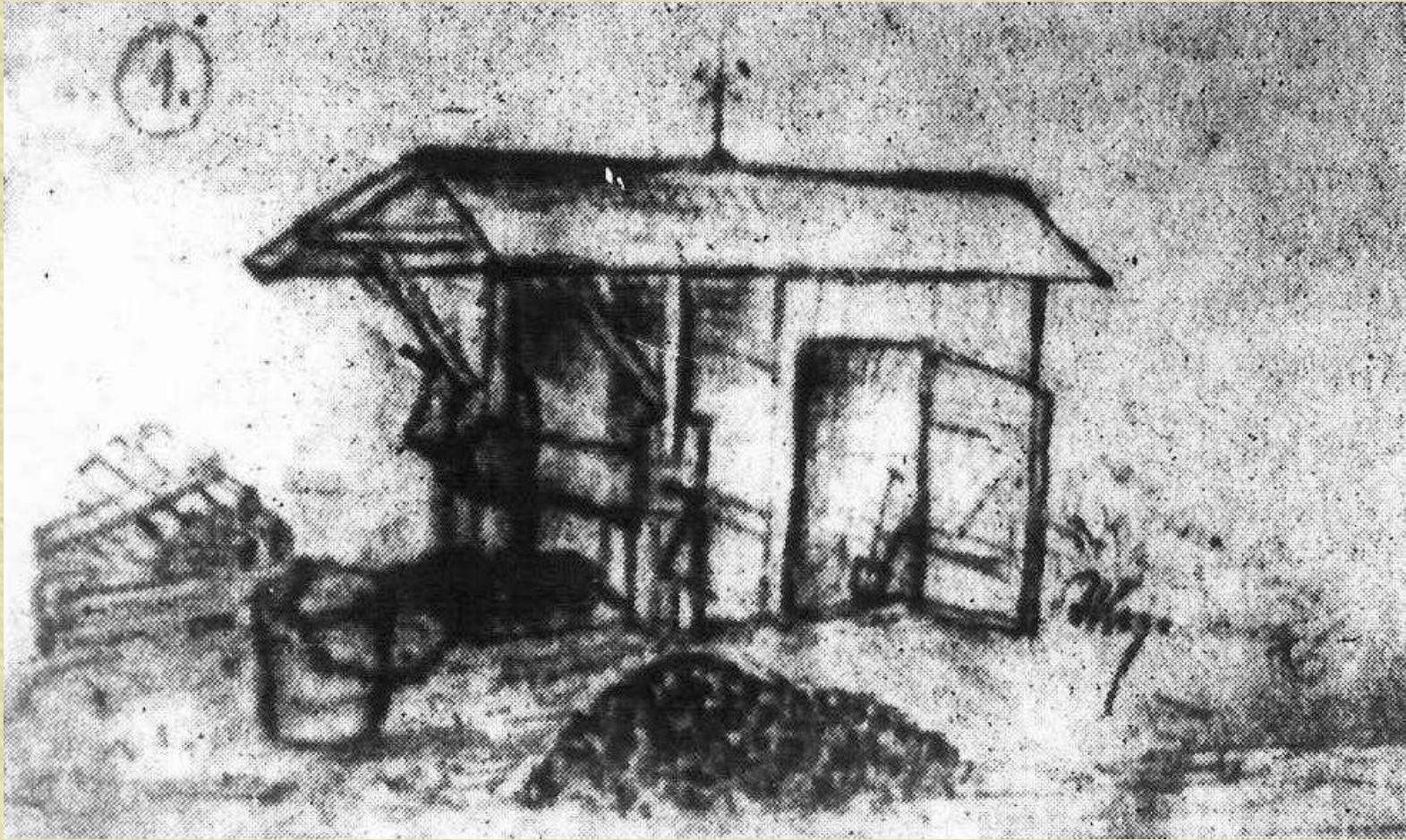
Obytný dům technického úředníka Hlavní jámy "Pod Lipou" v Orlové.
Osada byla stavěna v letech 1901 – 1924.

Do roku 1918

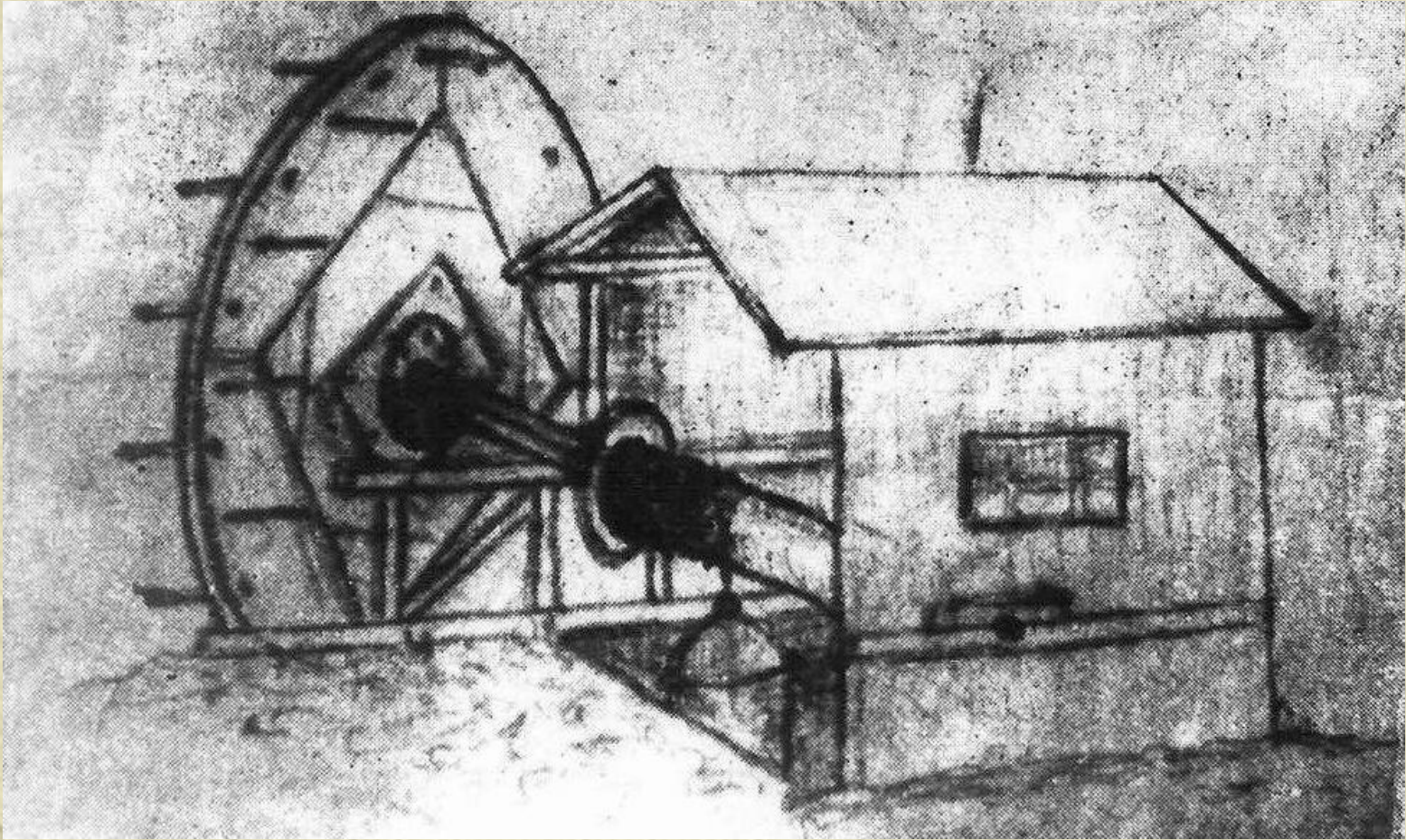
Starobinec pro staré horníky, penzionované báňské úředníky a hornické vdovy v Orlové z roku 1911. Tvořily ho 4 přízemní obytné domy. Všechny uvedené stavby náležely Kamenouhelným závodům Orlová-Lazy.

Do roku 1918

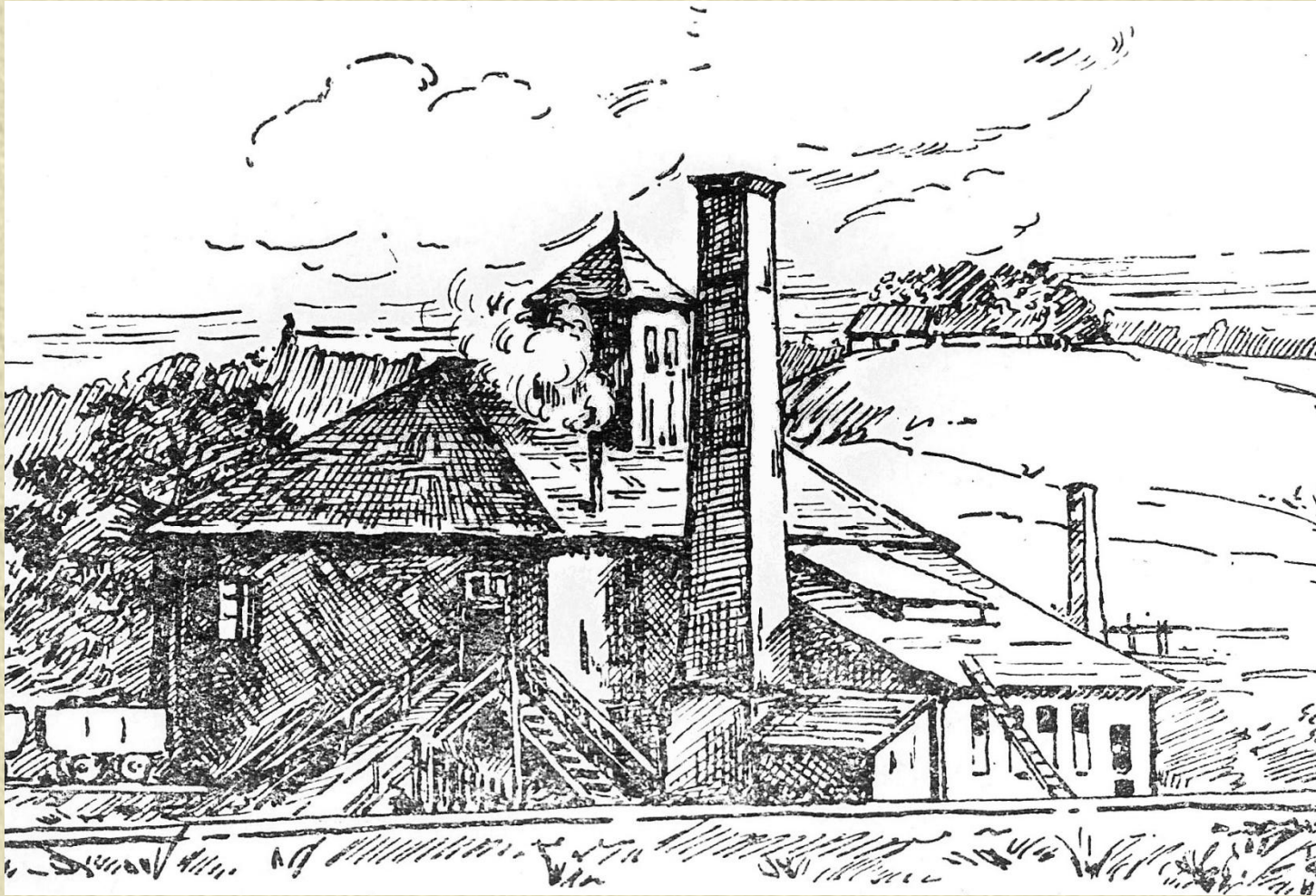
Proměny málo významné vsi Orlové v rychle rostoucí obec, která se stávala stále výraznějším centrem západní části Těšínského Slezska, byl spojen s rozmachem báňského průmyslu. Jeho začátky dokumentuje perokresba Jana Konečného, místního konstruktéra a pamětníka, tak jak na základě výpovědí pamětníků zachytil vzhled jedné ze šachtic v Orlové - jámy Georgi, fungující ve 40. letech 19. století přibližně v místech křižovatky u pozdějšího Dělnického domu.

Do roku 1918

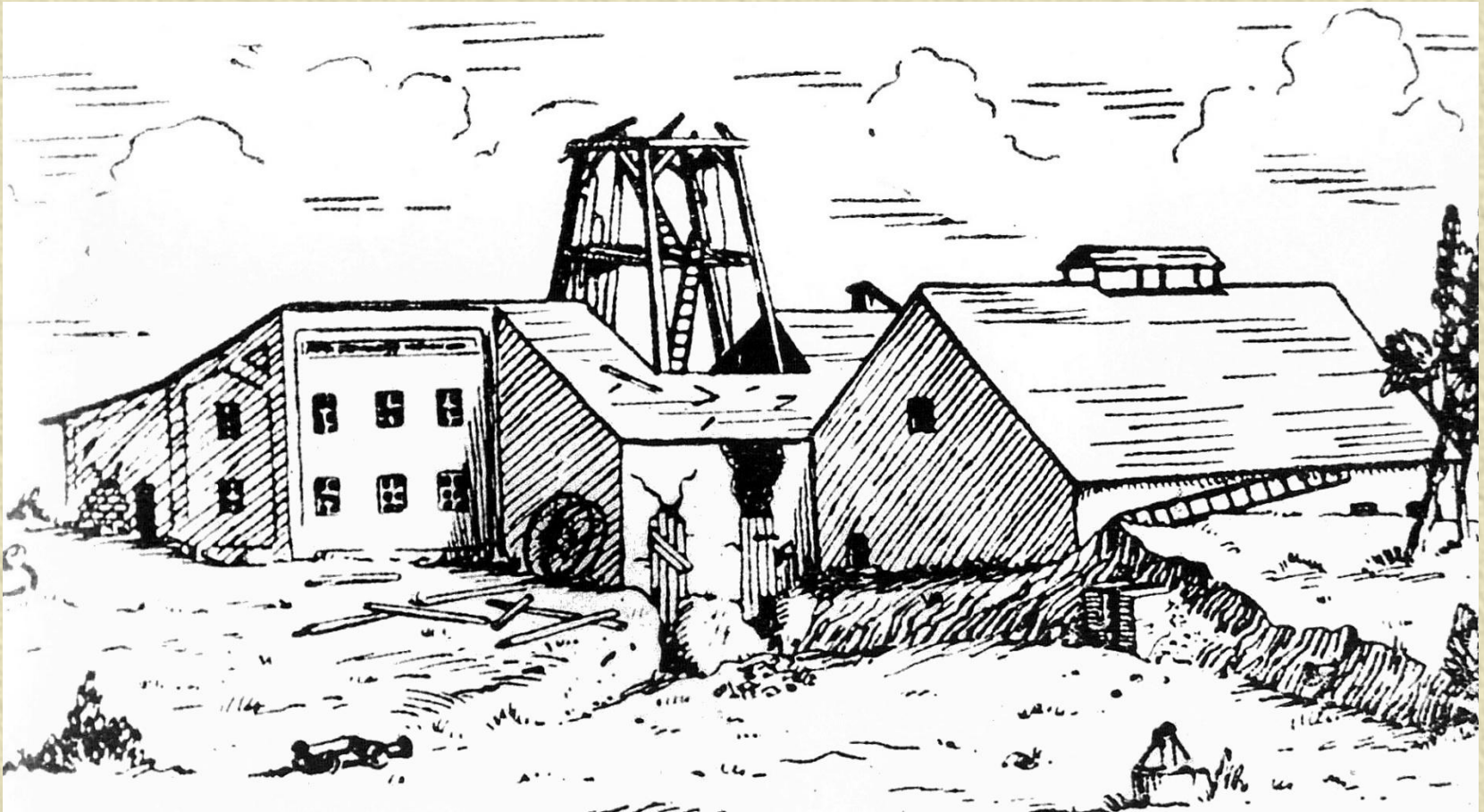
Z kreseb J. Konečného se dochovala i podoba šachtice Caroli, přibližně stejného stáří, na severním svahu Cingrova kopce. Rumpál a na něm zavěšená nádoba prezentovaly tehdejší "technické" vybavení jámy. Obě šachtice i řada jiných pracovaly vesměs jen krátké období.

Do roku 1918

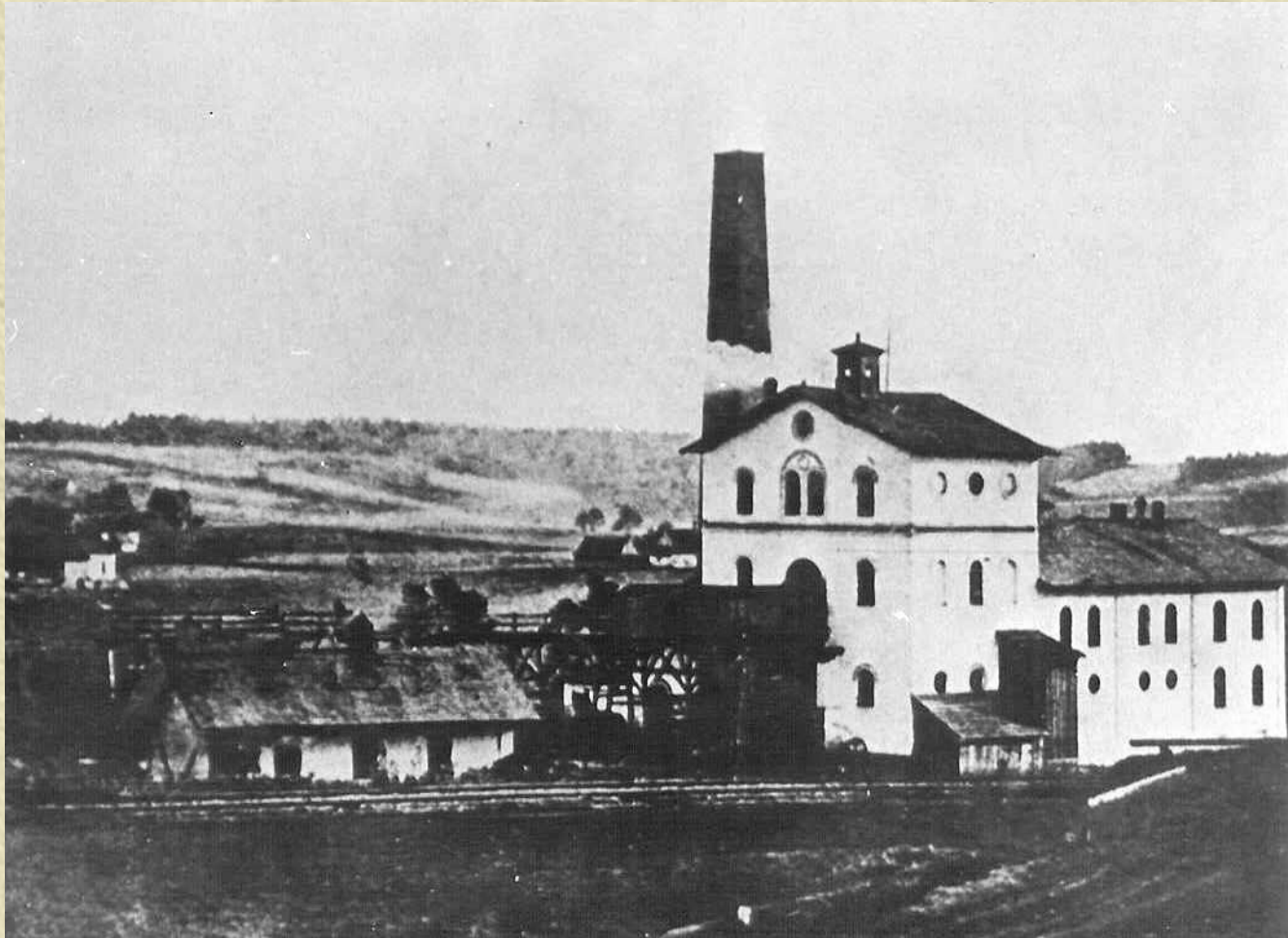
Delšího života a postupného zdokonalování se dočkaly jiné dvě šachtice, vzniklé už v 30. letech 19. století, ale dožívající až v druhé polovině 19. století. Altmaschinenschacht (Stará mašina) se stala nakonec větrací šachtou Hlavní jámy. Byl na ní nainstalován v roce 1836 první parní těžní stroj v revíru.

Do roku 1918

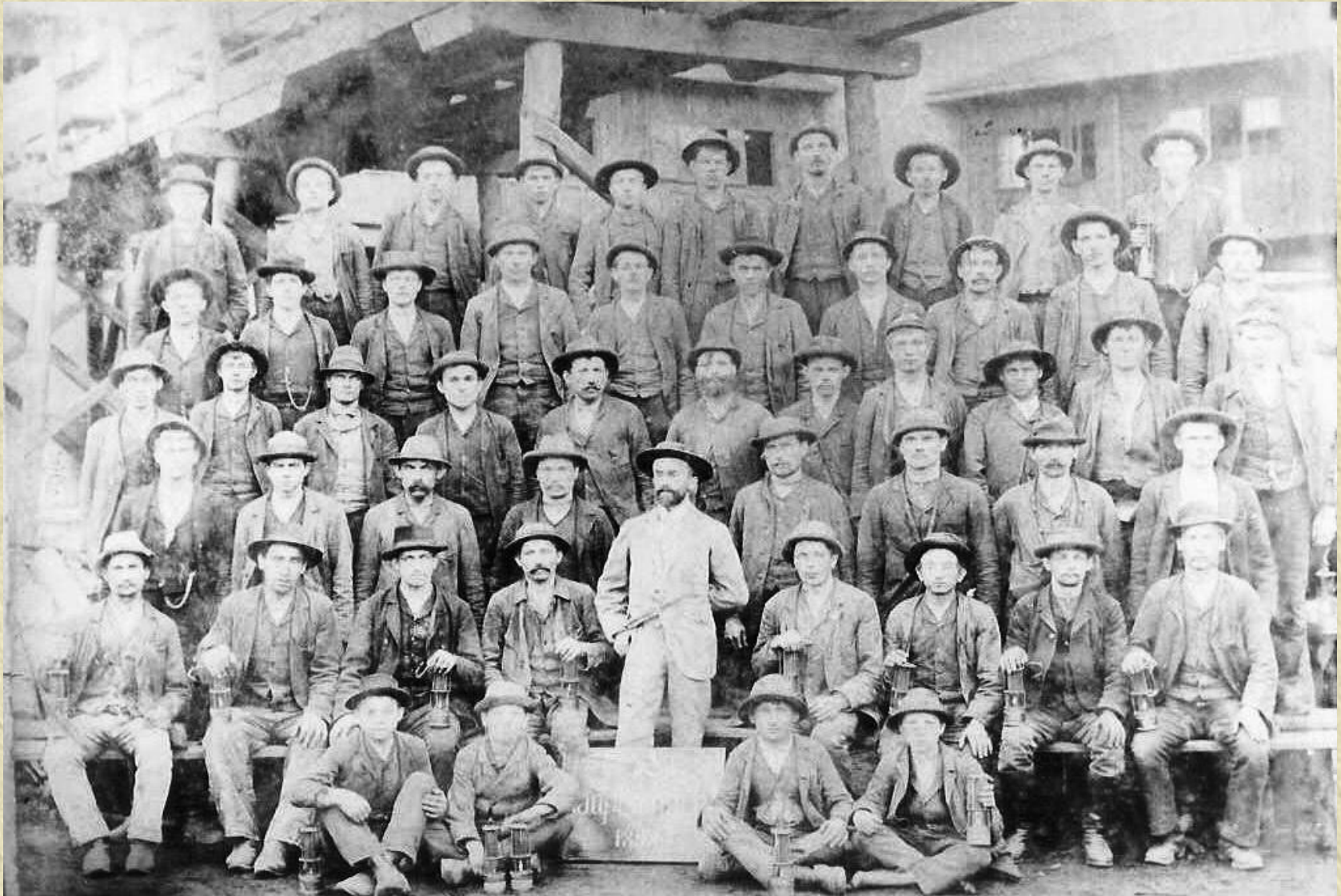
Jáma Mühsam v prostoru Pod Lipou byla zlikvidována dokonce až v roce 1896. Majitelé první generace šachtic v Orlové se různili a měnili, včetně účasti Bludovských, J. Thomka a Mattencloitů. Perspektivy dolování čekaly zatím na příliv velkého kapitálu.

Do roku 1918

Šachtu z druhé, na svou dobu už velkokapacitní generace místních dolů, představovala Hlavní jáma v Lazích, vybudovaná olomouckým arcibiskupstvím na bázi spojení menších šachtic Friedrich a Egon v roce 1863. Dostatečný kapitál k rozvoji získala, až když se stala majetkem velkých báňských podnikatelů Gutmannů (zprvu za spoluúčasti báňského odborníka Ignáce Vondráčka) po roce 1877. Snímek z roku 1868.

Do roku 1918

Skupina vedoucích pracovníků a vybraných horníků Hlavní jámy z roku 1898.
Šachta se rozkládala na pomezí Orlové, Karviné, Doubravy a Lazů.

Do roku 1918

Záběr již plně rozvinuté Hlavní jámy v Lazích z doby před první světovou válkou, patrně z let 1911-1914.

Do roku 1918

Hlavní jáma v Lazích z předválečné doby. Budova dílen vpravo je již v Karviné.

Do roku 1918

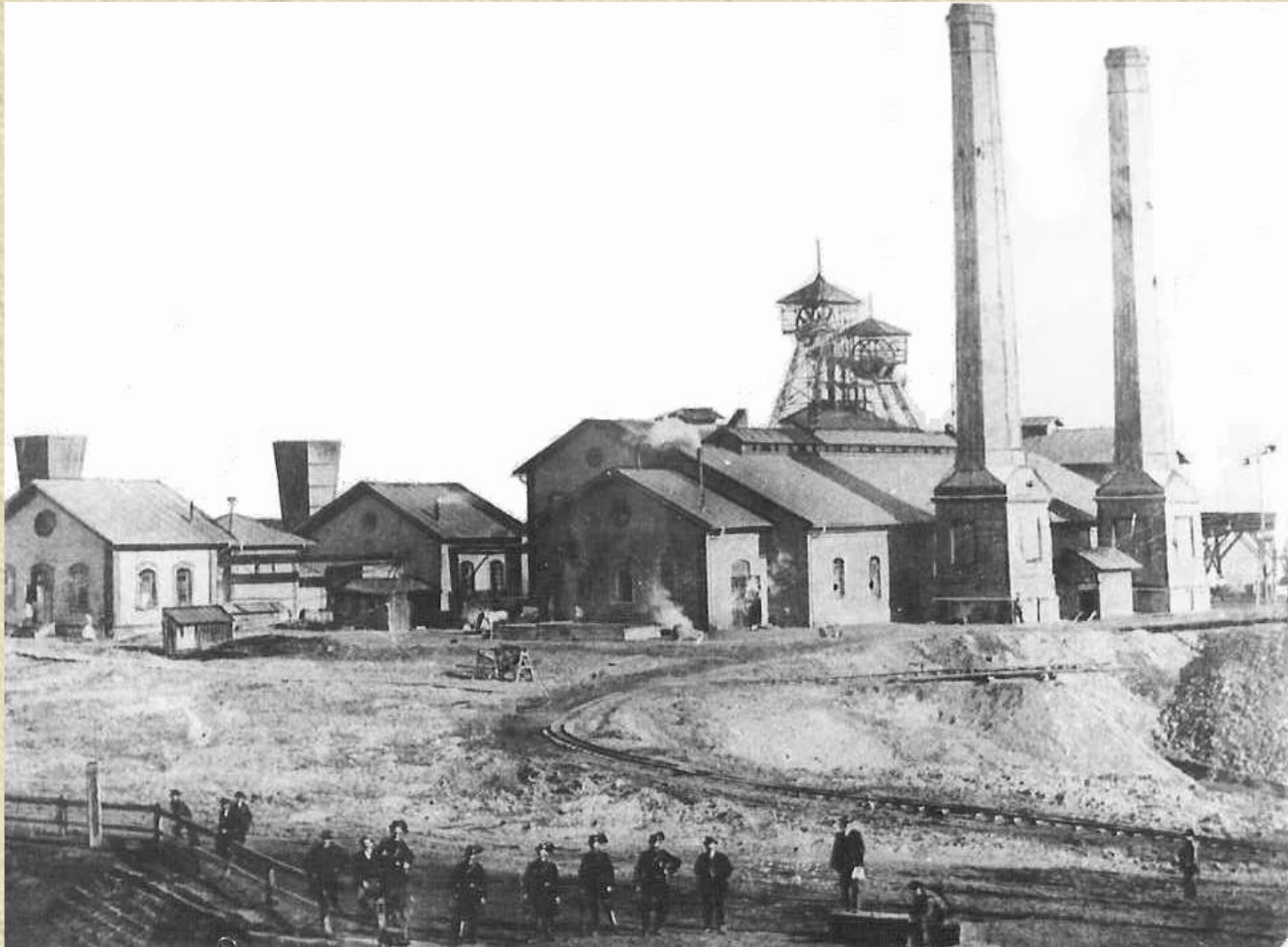
Tak jak stoupalo průmyslové využití uhlí, začali Gutmannové rozšiřovat svůj důlní majetek v regionu i do okolí Orlové a vytvořili pro své závody společnou správu "Kamenouhelné závody Orlová-Lazy". V letech 1871 - 1873 vybudovali v Porubě Důl Žofii (snímek ve směru od příjezdové cesty z Orlové z roku 1874).

Do roku 1918

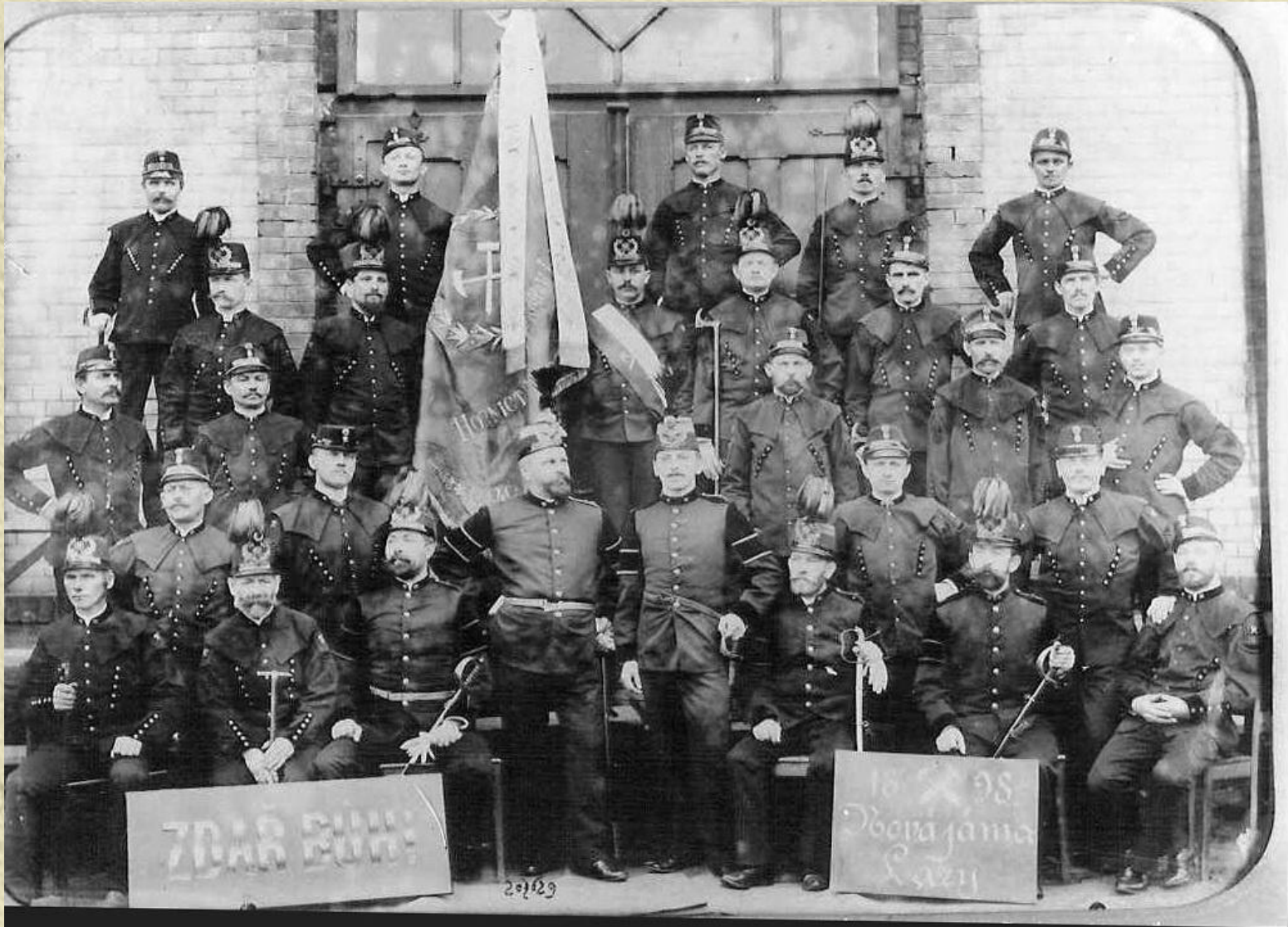
Důl Žofie v Porubě v podobě z roku 1905.

Do roku 1918

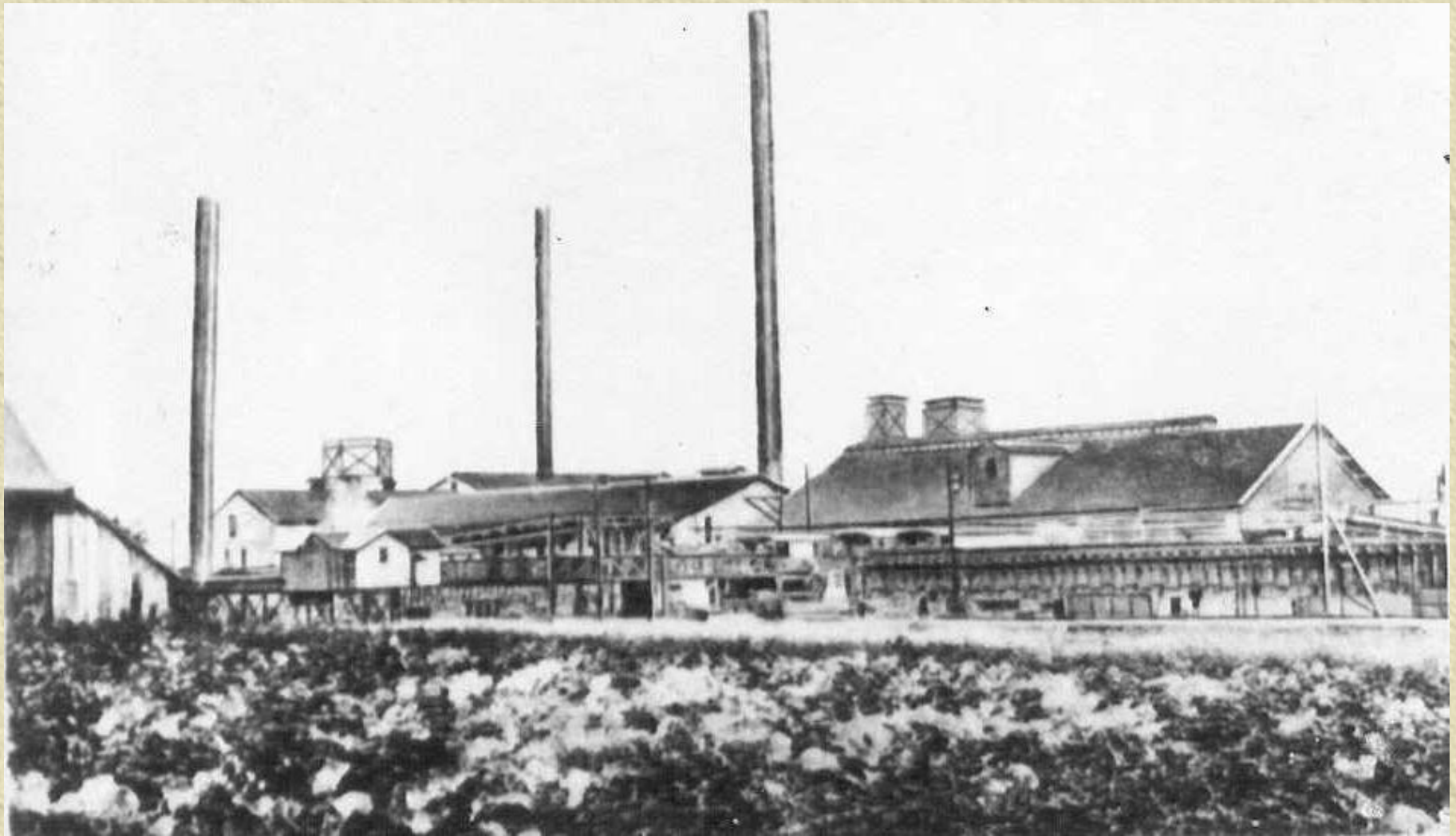
V roce 1890 založili Gutmannové v Lazích Novou jámu s nejrozsáhlejším důlním polem ze všech zdejších závodů a v porovnání s nejmodernějším technickým vybavením. Snímek z roku 1895.

Do roku 1918

Báňští úředníci Nové jámy ve slavnostních uniformách z roku 1898. Uprostřed v první řadě závodní inženýr Jestřábek (stojící vlevo) a Ing. Klier.

Do roku 1918

Lazecká koksovna byla vybudována v letech 1898-1899.
Odebírala uhlí z Nové jámy. Snímek z počátku 20. století.

Do roku 1918

Kolektiv koksařů koksovny v Lazích v roce 1906.

Do roku 1918

Dalším velkým těžářstvem, které se na Orlovsku trvale zachytilo, byli vídeňští Rothschildové a jejich báňský podnik Vítkovické kamenné doly. Kromě šachet v západní části revíru získali Rothschildové práva na dolování v Doubravě u Orlové a v roce 1854 tu vybudovali jámu Eleonora (snímek z druhé poloviny 19. století).

Do roku 1918

O rok později založili Rothschildové v Doubravě i jámu Bettina (snímek rovněž z druhé poloviny 19. století), a to na bázi bývalé šachtice Pokus (Versuch), otevřené již Mattencloity v roce 1822. Eleonora a Bettina byly administrativně propojeny v tzv. Oddělení Doubrava a patřily k technicky dobře vybaveným závodům v revíru.

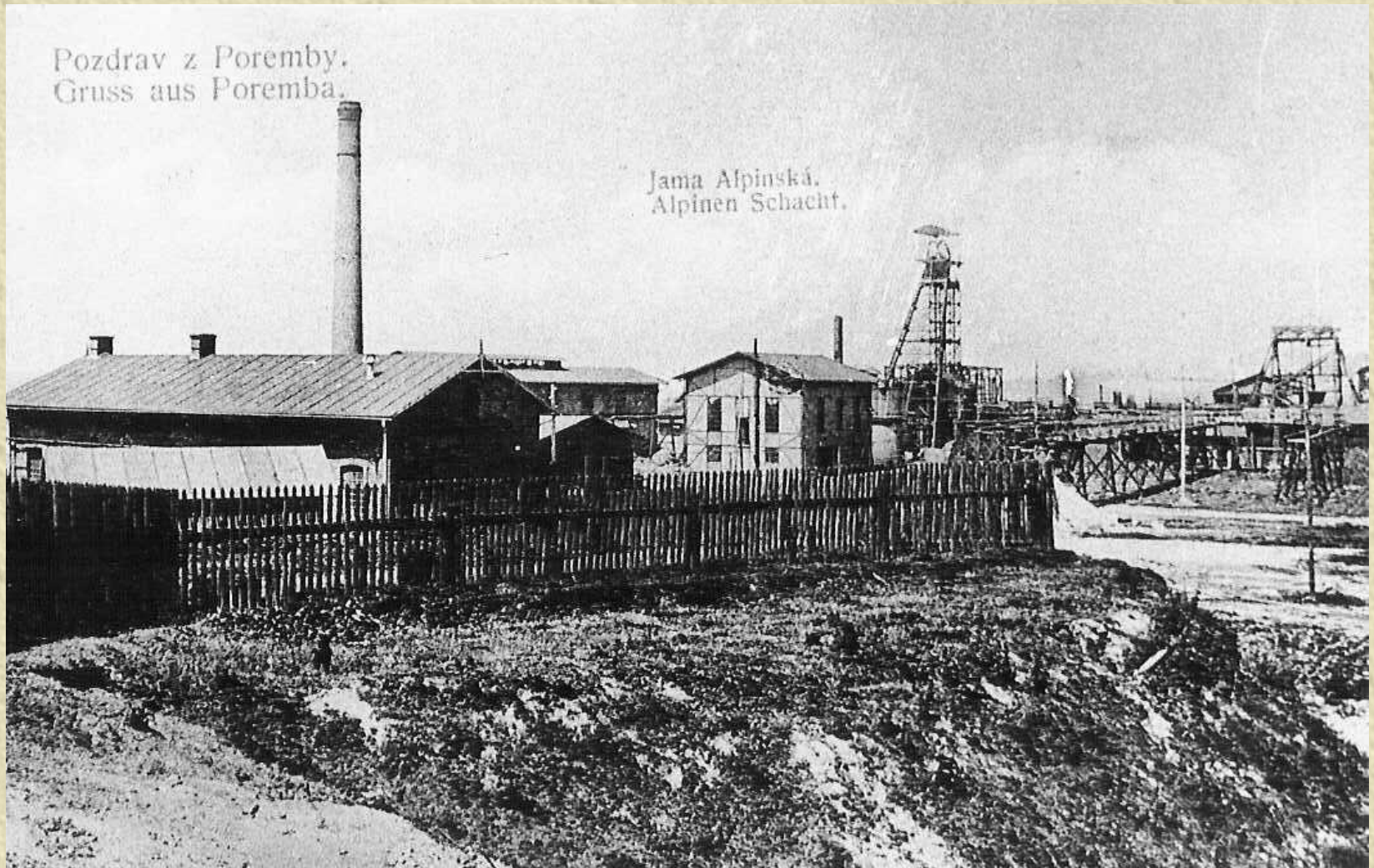
Do roku 1918

Věnuje Závodnímu klubu jámy Doubrava Emanuel Glombiček

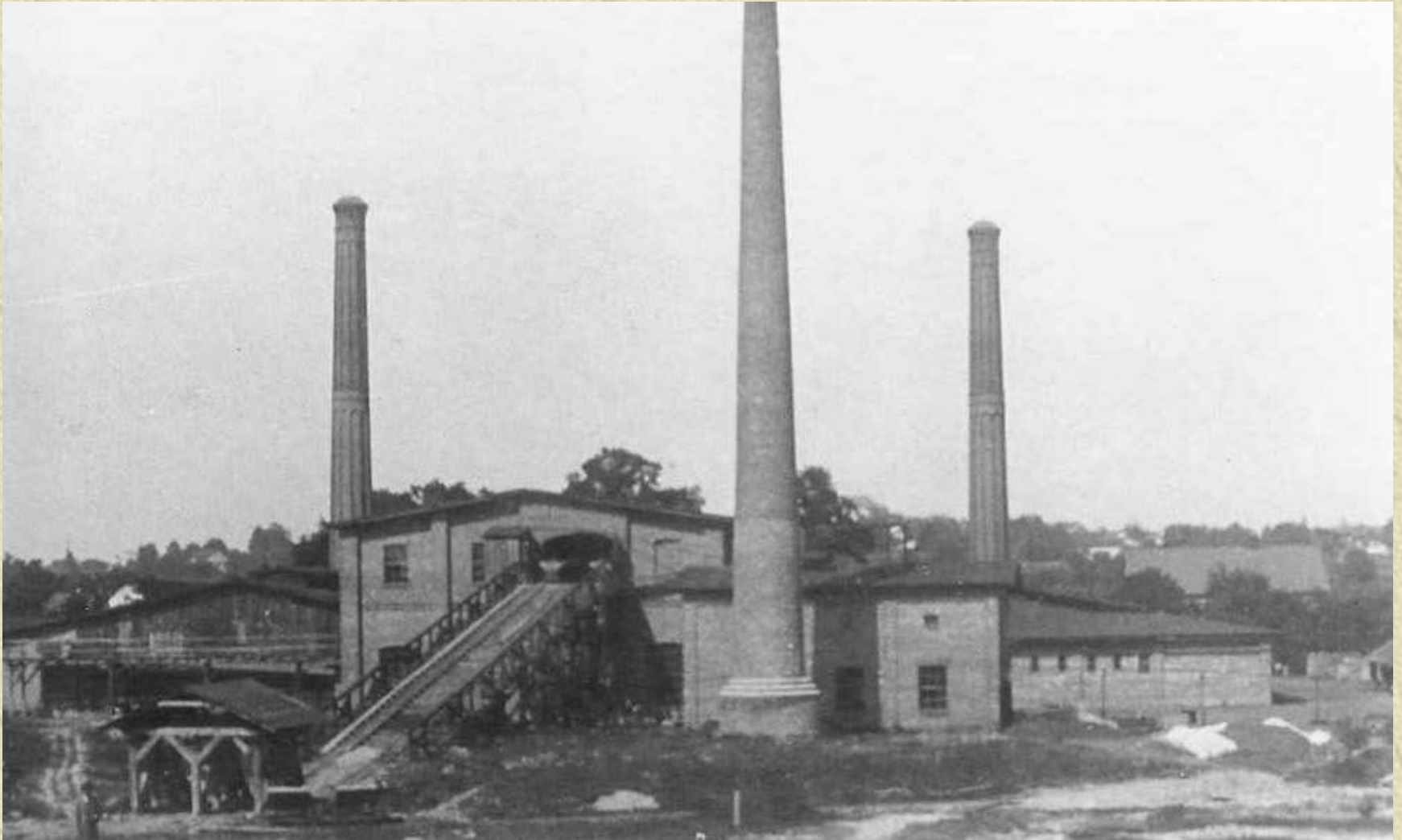
Horníci jámy Bettina v Doubravě v roce 1898.

Do roku 1918

Mimo rámec místních gutmannovských a rothschildovských dolů se začalo v Porubě vyvíjet důlní podnikání rakouské Alpinské montánní společnosti s rakouským kapitálem. Jáma I této společnosti, zv. Alpinka, byla vybudována v letech 1899-1900. Součástí závodů se stala též koksovna, postavená v letech 1908-1909.

Do roku 1918

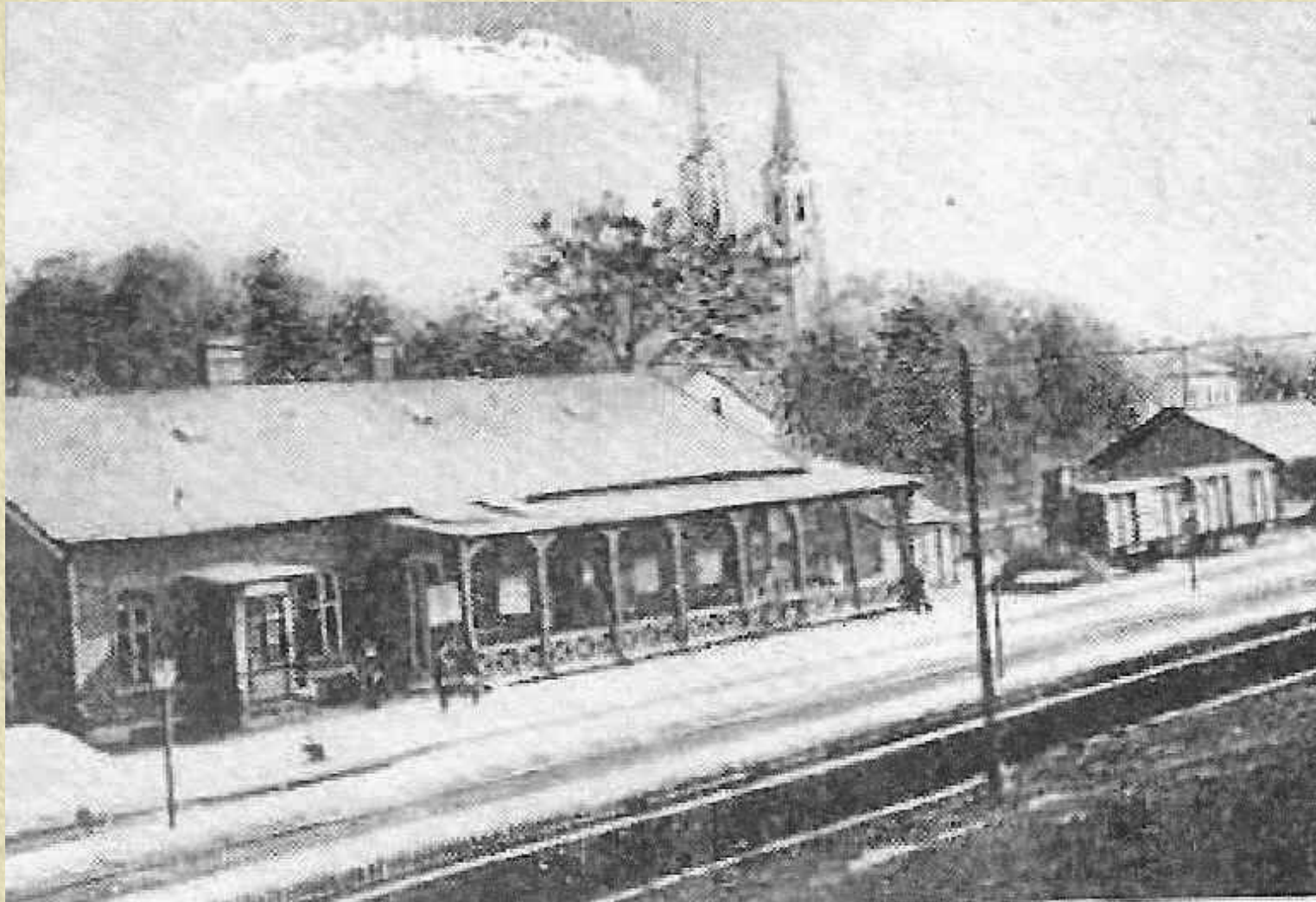
Z ostatních průmyslových podniků v Orlové zaujímala nejvýznamnější místo cihelna, postavená baronem Mattencloitem v roce 1890. Snímek z doby kolem roku 1905 ve směru od Olšovce („Gliňoča“).

Do roku 1918

Orlové i celému okolí sloužily ústřední jatka, vybudované v roce 1903.

Do roku 1918

Železniční doprava v Orlové se datuje od jejího napojení na postupně budovanou Košicko-bohumínskou dráhu v roce 1869. Ta otevírala obci spojení na všechny světové strany a v roce 1910 si vyžádala postavení nové budovy nádraží, poněkud posunuté od náměstí ve směru k Porubě.

Do roku 1918

Pro Orlovou a okolní obce mělo velký význam i zprovozňování úzkorozchodných tramvajových linek Ostrava-Petřvald-Orlová-Karviná (1909), Bohumín-Dolní Lutyně-Kopaniny-Karviná (1913) a úseku mezi orlovským náměstím a Kopaninami (1913). Jeden z mála dochovaných snímků této doby, bohužel nepříliš reprezentativní havárie úzkokolejky poblíž Orlové, s asistencí rakouských četníků.

Do roku 1918

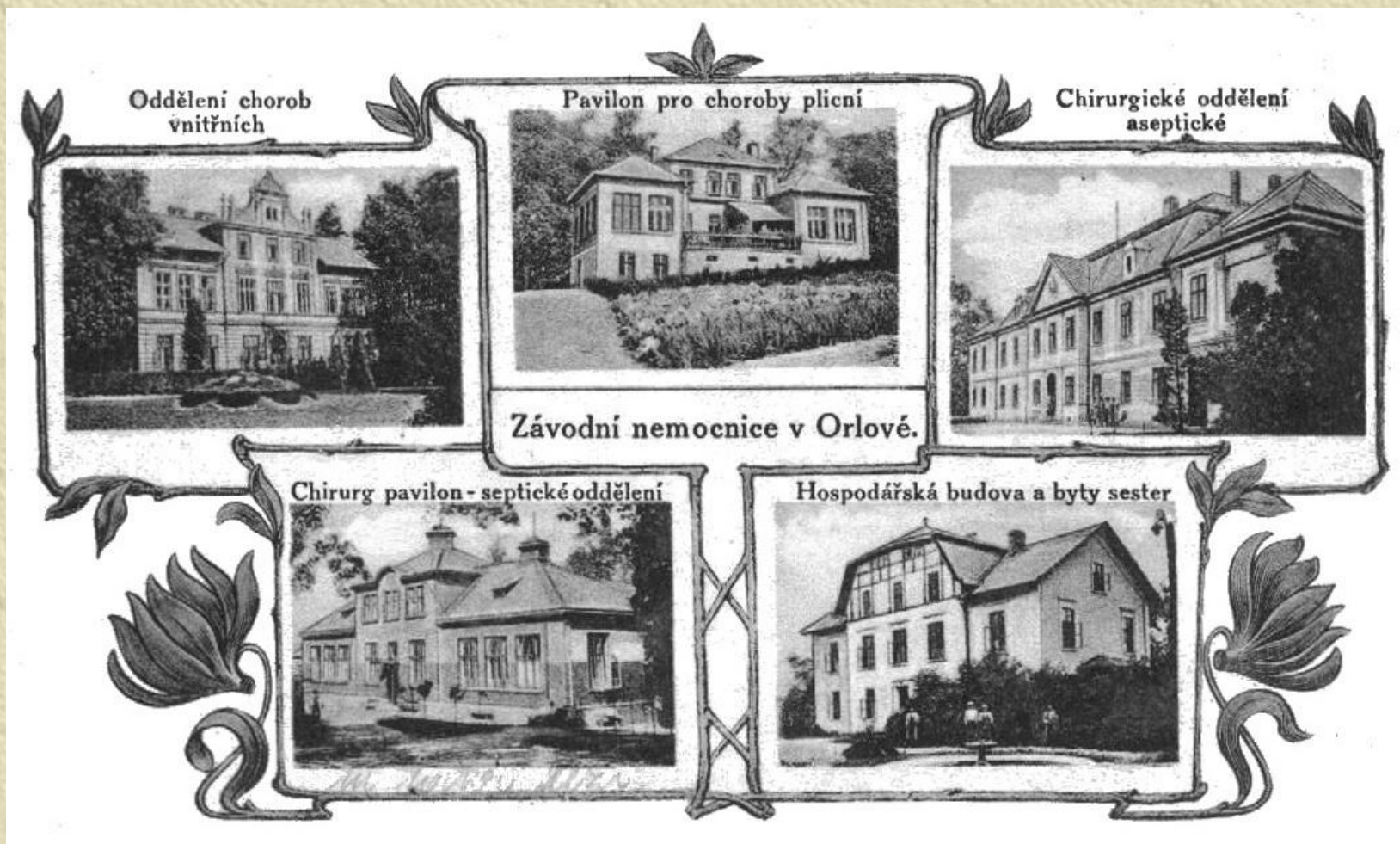
Na obohacování spojových služeb Orlové se podílel vlastní poštovní úřad, umístěný od roku 1869 v domku Sigmunda Lindnera pod evangelickým kostelem. Dodával zásilky i pro okolní obce, v r. 1886 byl vybaven telegrafem a r. 1906 telefonem.

Do roku 1918

Nové sídlo orlovské pošty od roku 1912, nedaleko křižovatky u Dělnického domu (pozdější snímek).

Do roku 1918

Regionální funkce, přerůstající hranice Orlové, začala brzy plnit též orlovská nemocnice. V roce 1901 koupili Rothschildové od Mattencloitů orlovský zámek a Vítkovické kamenouhelné doly adaptovaly v následujícím roce budovu zámku i celý areál na závodní nemocnici. Ta nicméně sloužila i pacientům mimo báňské závody.

Do roku 1918

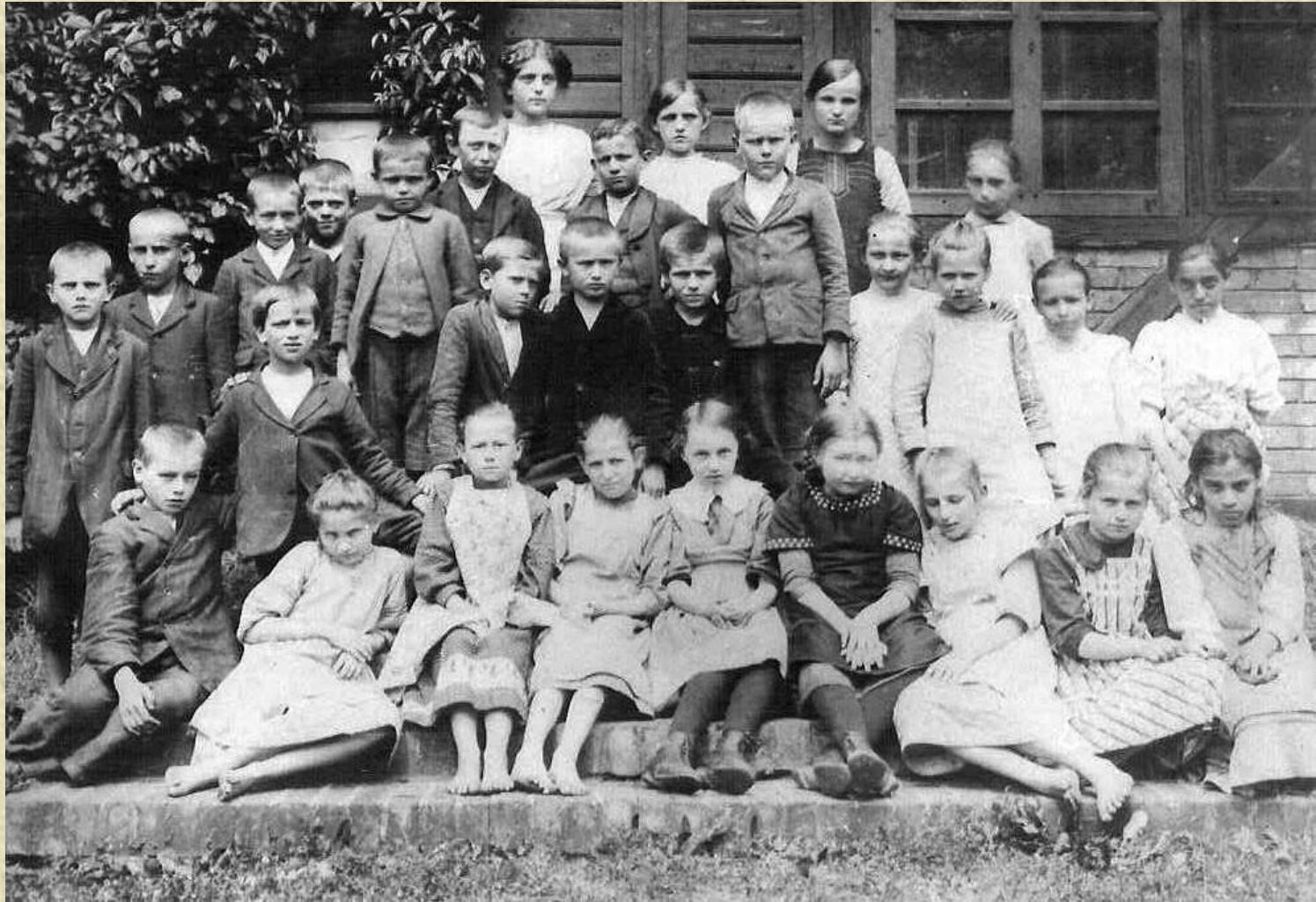
Charakteristickým rysem veřejného života Orlové se stal rozvoj základního a středního školství. Počátky byly ovšem skromné - tak vypadalo kupříkladu dočasné sídlo první polské evangelické školy (původně domek Jana Santariuse č.p. 72) ze 40. let 19. století.

Do roku 1918

Budova evangelické školy "Konieczniowka" z roku 1880 s polskou a německou výukou byla už přece jen "modernější,,.

Do roku 1918

Zvláštností místního školství se stalo zřízení závodní obecné školy pro hornické děti v Orlové - Kopaninách uhelnými těžařstvy na počátku 70. let 19. století, zpočátku s německou, pak s českou výukou. Některé děti chodily do školy bosy, jak svědčí záběr ze školního roku 1912/1913.

Do roku 1918

Tato budova už reprezentovala novou generaci na svou dobu moderních školních objektů-šlo o chlapeckou obecnou školu poblíž náměstí z roku 1901. Navazovala na školní budovu z roku 1885 na náměstí, ze které se stala škola pro děvčata.

Do roku 1918

Pyšně se vypínala nad okolí v postranní ulici nad náměstím první česká měšťanská škola (z roku 1909), která zde začala vyučovat po dostavění v roce 1910.

Do roku 1918

Pohlednice připomíná i některé jiné významnější orlovské školy: vlevo nahoře polskou obecnou školu vedle evangelického kostela, stavěnou v letech 1902-1907, která dovršila vývoj základního polského školství v Orlové, vpravo již zmíněnou chlapeckou českou obecnou školu, uprostřed německou školu z r. 1905, vydržovanou spolkem Deutscher Schulverein, vlevo dole rovněž již uvedenou českou dívčí obecnou školu na náměstí a vpravo dole českou závodní obecnou školu Na Kopaninách.

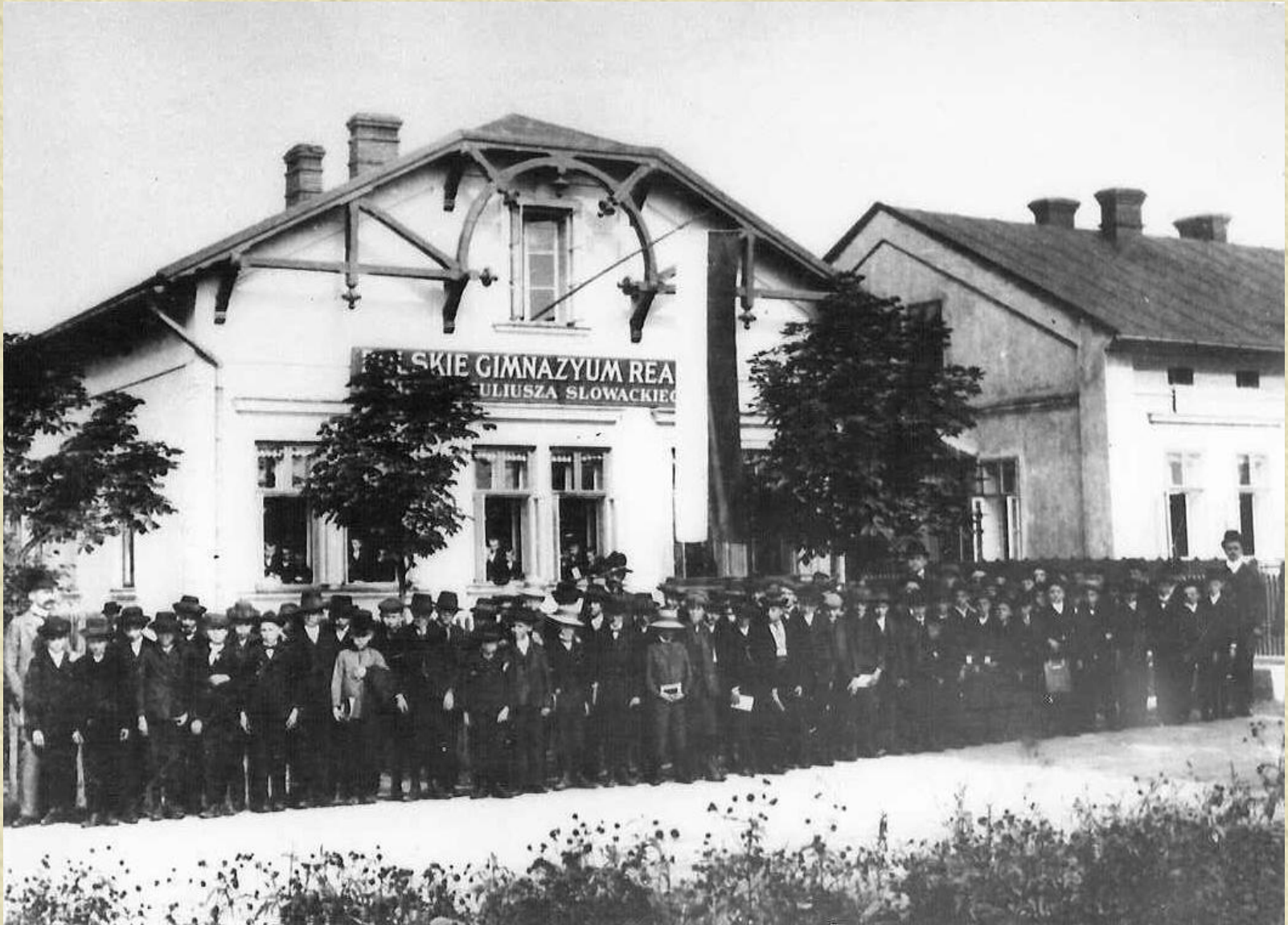
Do roku 1918

Čes. real. gymnasium

Prudce stoupl význam Orlové pro školství v regionu výstavbou dvou gymnázií. Tato budova (zatím levá polovina) byla postavena pro české gymnázium na kopci u evangelického kostela v roce 1911. Gymnázium samo zahájilo výuku v prozatímních sídlech Na Kopaninách a v české měšťanské škole už od roku 1909.

Do roku 1918

Ve stejném roce, rovněž v prozatímním sídle v soukromém domku, bylo zřízeno polské gymnázium v Orlové.

Do roku 1918

Samostatný objekt polského gymnázia byl postaven v roce 1910 (jednopatrová budova) a v roce 1913 (dvoupatrová přístavba).

Do roku 1918

Velkou událostí postupně se rozvíjejícího kulturního dění v regionu se stala krajská výstava v Orlové v roce 1894 uspořádaná v rámci příprav na národopisnou výstavu v Praze v roce 1895. Předvedení „lašské svatby“.

Do roku 1918

Atrakcí se stala i "žnivůvka" (dožínky) na krajské výstavě v Orlové v roce 1894.

Do roku 1918

Také sportovních a tělovýchovných českých a polských organizací a akcí stále přibývalo. Členové olřovské organizace Sokol, založené v r. 1895 (snímek z roku 1898).

Do roku 1918

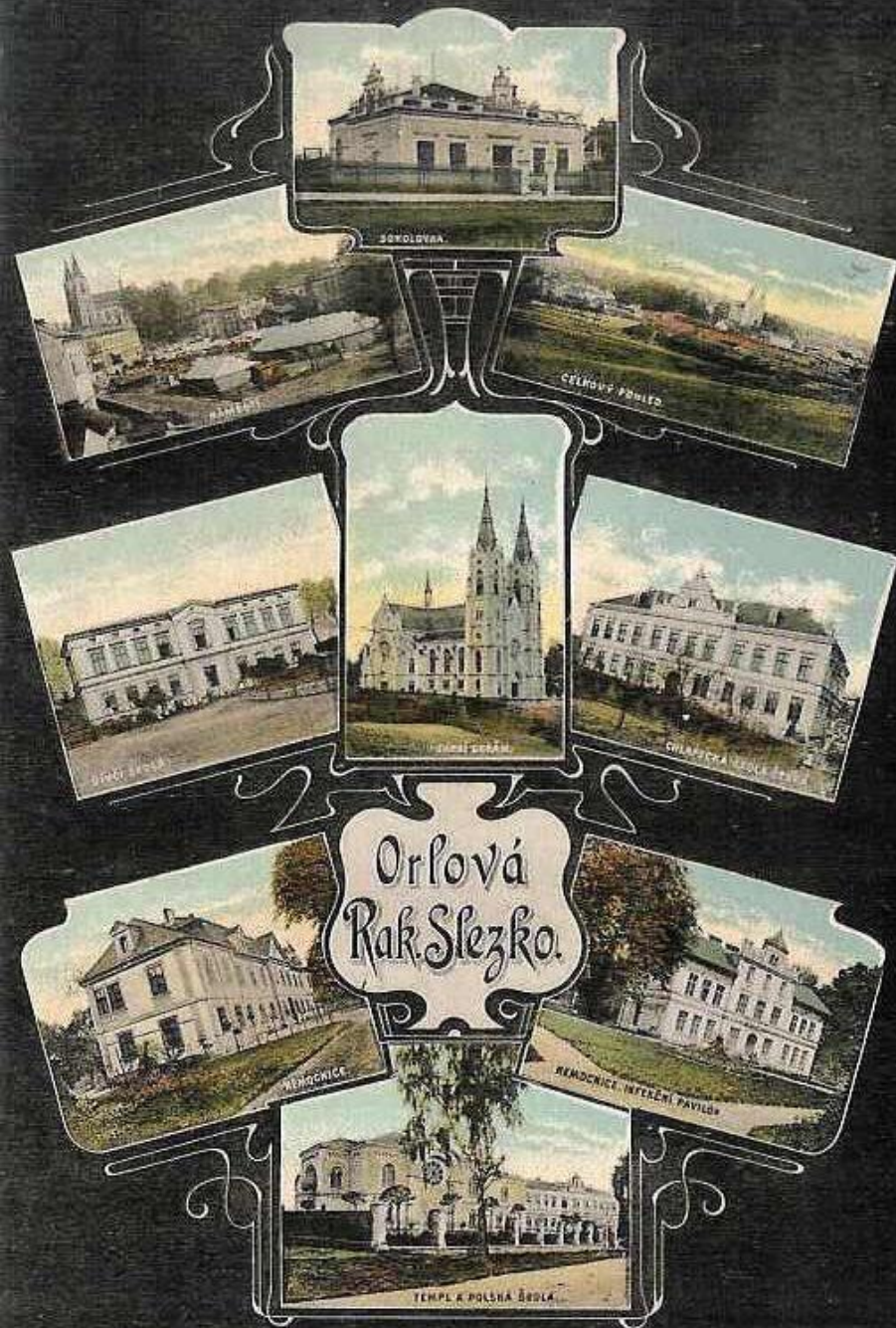

Th. Venta, Praha I.

V roce 1907 byl položen základní kámen k vybudování sokolovny Na Kopaninách (později označované jako "stará sokolovna"). V jejím objektu se pořádal bezpočet tělovýchovných vystoupení a sportovních turnajů. Sokolovna byla dostavena v r. 1908.

Do roku 1918

Řada z již jmenovaných budov, postavených v Orlové ještě v období rakousko-uherské monarchie, byla zachycena souhrnně na jedné z posledních pohlednic z doby před první světovou válkou: nahoře "stará" sokolovna, v první rovině orlovské náměstí a celkový pohled na Orlovou, v druhé rovině česká dívčí obecná škola na náměstí, katolický kostel a česká obecná chlapecká škola, v třetí rovině hlavní budova zámku (tehdy už nemocnice) a budova infekčního oddělení a zcela dole židovská synagoga a polská obecná škola.

Do roku 1918

Hornické obyvatelstvo Orlové i okolních obcí se stalo už před první světovou válkou hlavním aktérem hnutí za zlepšení sociálního postavení. V čele stály sociálně demokratické a odborové organizace. Ohnisky dělnického hnutí byly v Orlové zejména dva objekty. Stará podoba ještě přízemního Dělnického domu u křižovatky pod Cingrovým kopcem. Tento dům byl adaptován po zakoupení malého soukromého domu Stowarzyszeniem domu robotniczego w Orlowej v roce 1908.

Do roku 1918

Cingrův dům v Orlové (na kopci u evangelického kostela). Budova byla postavena v r. 1868, později rozšířena a fungovala jako významné středisko spolkového života a kulturních i tělovýchovných akcí. Snímek z počátku první ČSR.

Do roku 1918

K nejdramatičtějším akcím patřily červencové hladové bouře obyvatelstva v roce 1917, spojené s drancováním obchodů, vyvěrající mimo jiné z válečného strádání lidí. Hlavní ulice v Orlové po "rabuňku,,.

Do roku 1918

Interiér vydrancovaného obchodu smíšeným zbožím Leopolda Barbera u kolonie Mizam z 5. července 1917 (na snímku chybný zápis jména).

Do roku 1918

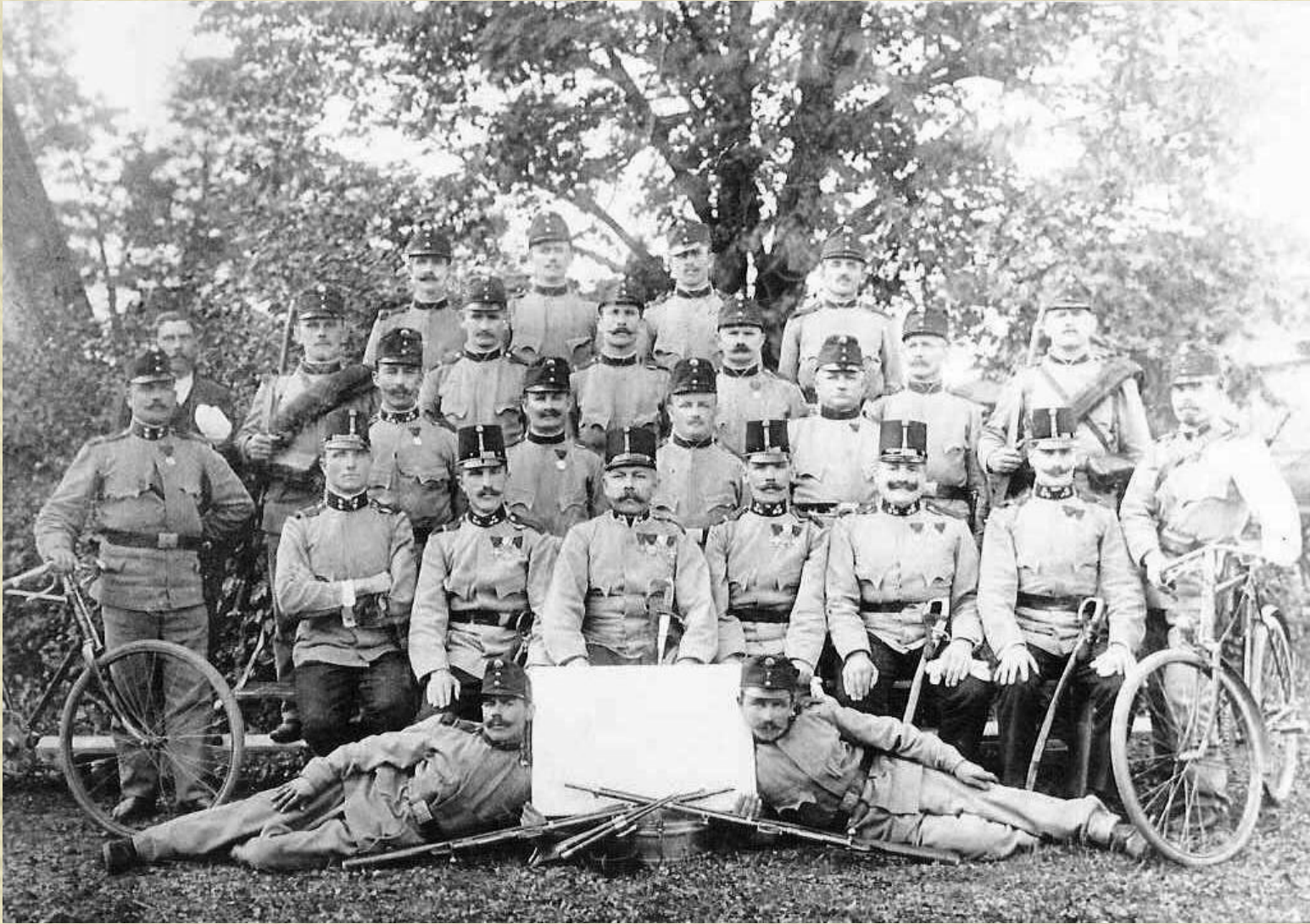
Širokou politickou angažovanost obyvatelstva Orlové a okolních obcí odrážel i prvomájový tábor lidu na orlovském náměstí v roce 1918.

Do roku 1918

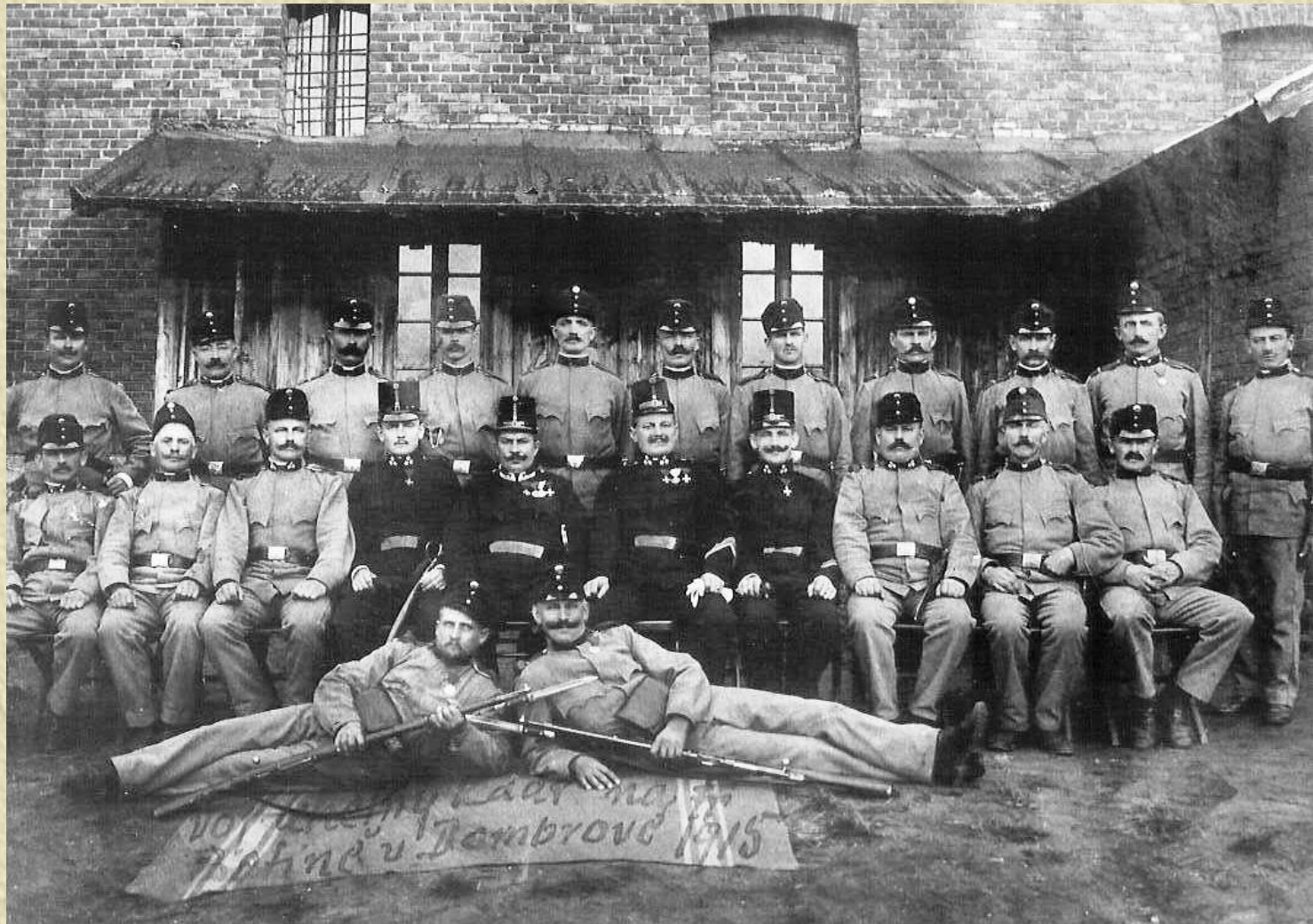
První světová válka v letech 1914-1918 vyostřila ekonomické, sociální i politické rozpory stařícké rakousko-uherské monarchie do krajních pozic a vedla k všeobecnému volání po svržení císařství. Četníci u Křístkova hostince v Lazích asi v r. 1895.

Do roku 1918

Už v říjnu 1914 byly četnické stanice v regionu u příležitosti oslav narozenin Františka Josefa I. posíleny mobilizovanými domobranci. Mužstvo četnické stanice z Doubravy 18.8.1914 v den 84. narozenin vladaře.

Do roku 1918

Horníci byli na šachtách podřízeni vojenskému režimu. Dohlížely na ně tzv. kohlenkádry (uhelné kádry), vojáci starších ročníků z Opavska přidělených na jednotlivé doly k hlídání pořádku a kázně s právem velitelů vynášet rozsudky nad rebelanty. Vojáci Kohlenkádru No. 8 na jámě Bettina v roce 1915.

Do roku 1918

Blíže neidentifikovaný snímek z nádvoří některého závodu v regionu z 1. světové války. Muž uvázaný u kůlu, nastoupená četa vojáků s puškami a přítomnost kněze v bílém ornátu nenechávají na pochybách, že pro rebela byl určen trest nejvyšší.

Do roku 1918

První světová válka si vyžádala 10 milionu životů. Padlým z Orlové byl za první ČSR vybudován památník, postavený u hlavní silnice ve směru od klášterní školy ke Karviné, vpravo okrajový domek Klášterní kolonie, vlevo mimo snímek zastávka lokální elektrické dráhy Ostrava – Karviná. Nyní památník stojí v areálu orlovského hřbitova.

II.

Orlová v období Československé republiky – povýšení
na město a rozvoj jeho střediskových funkcí

1918 - 1938

1918 - 1938

Bohatý stavební rozvoj čekal Orlovou v období ČSR. V r. 1922 byla povýšena na město a v následujících letech potvrzovala, že má předpoklady dále posilovat své střediskové funkce v regionu. Orlovské náměstí v první polovině 20. let, s budovou "nové" horendy a katolickým kostelem z počátku 20. století, vpravo však ještě s Kaniůvým hostincem z druhé poloviny 19. století.

1918 - 1938

Náměstí v Orlové na počátku druhé poloviny 20. let. Kaniův hostinec byl v roce 1926 vystřídán budovou obchodního domu textilem Albína Chamrada. Na něho byl napojen hotel Orlová. Vpravo jednopatrová budova dívčí obecné školy, v popředí pod náspem báňské vlečky právě dostavovaný přízemní obchodní pavilon. Z levého dolního okraje směřuje k náměstí tehdejší trasa hlavní ulice (podél jednopatrového Richtrova domu).

1918 - 1938

Detail prostoru mezi obchodním domem Chamrad (vlevo) a dívčí obecnou školou (pravý okraj snímku). Nacházela se zde stará požární zbrojnice (sklad - depot) a dům Městského úřadu s pseudorenesančním štítem, pořízeným v roce 1908. Snímek patrně z roku 1927.

1918 - 1938

Tak se proměnila "proluka" v čelní frontě budov na náměstí z předchozího snímku v roce 1928. Požární zbrojnice a dům Městského úřadu ustoupily nové radnici.

1918 - 1938

Orlovské náměstí po dokončení nové radnice. Upravuje se plocha náměstí.

1918 - 1938

Jen o něco později vznikl tento záběr již plně frekventovaného centra Orlové z r. 1929. Na snímku je i budova Městské spořitelny, postavené pod kostelem v roce 1927.

1918 - 1938

Úsek hlavní silnice od dolních závor k náměstí z období první ČSR. Vpravo Richtrův dům s obchody a službami, vlevo plot farské zahrady.

1918 - 1938

Náměstí v místě, kde vyústovala vedlejší ulice od nádraží. Vlevo přízemní pavilon s obchody, dočasně v něm sídlila i orlovská pobočka prostějovské konfekční firmy Rolný.

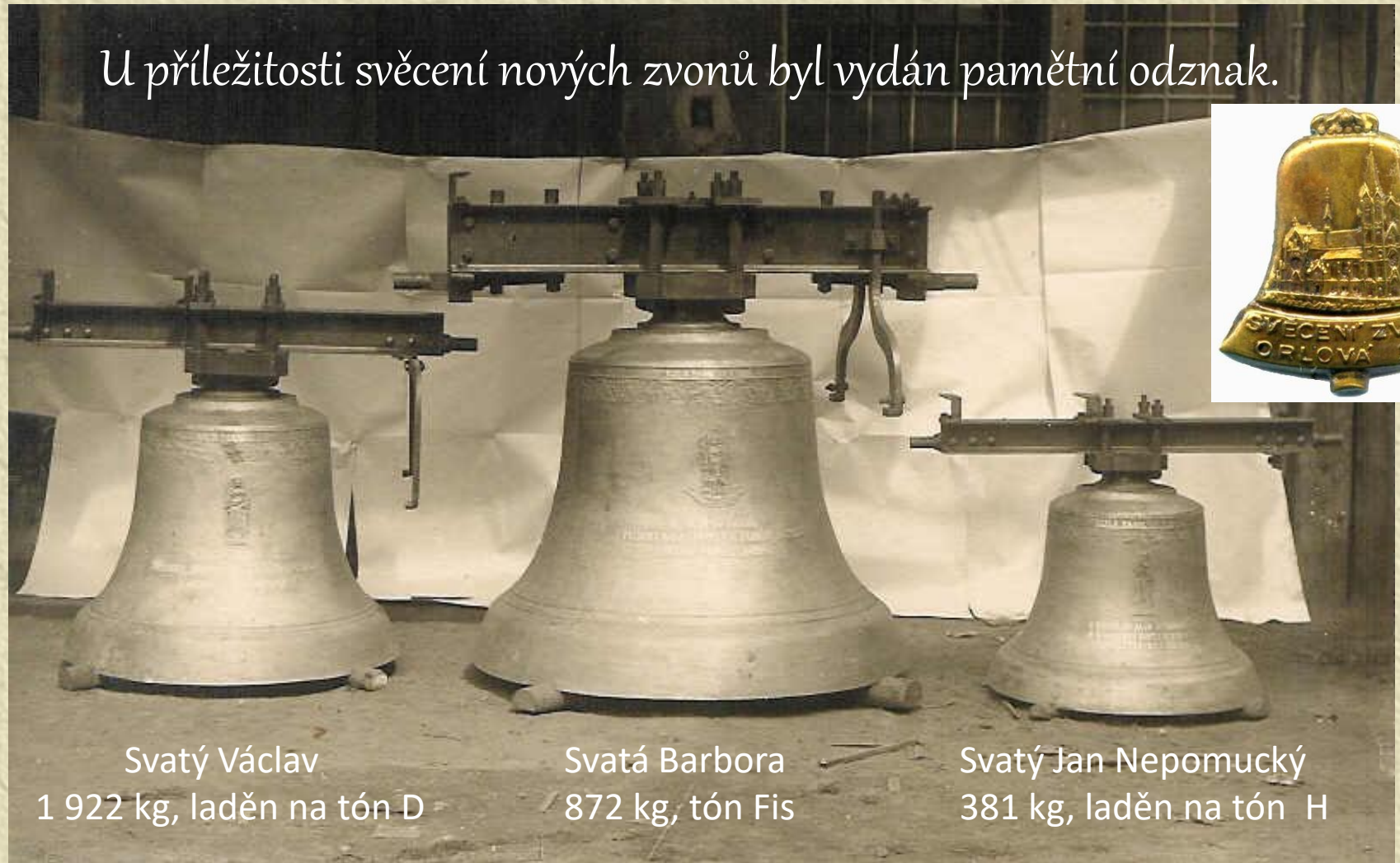
1918 - 1938

Svěcení nových zvonů do katolického kostela dne 3.2.1932 na náměstí ve směru k železničnímu viaduktu. Pod železničním náspem obchodní pavilon z 20. let, vpravo okraj Richtrova domu, mezi nimi na sebe upozorňuje zejména stará podoba později přebudovaného obchodu železářským zbožím Vojtěcha Spitzera. Mši pokazil prudký liják. Zvony přiváží koně v pravém rohu snímku.

1918 - 1938

U příležitosti svěcení nových zvonů byl vydán pamětní odznak.

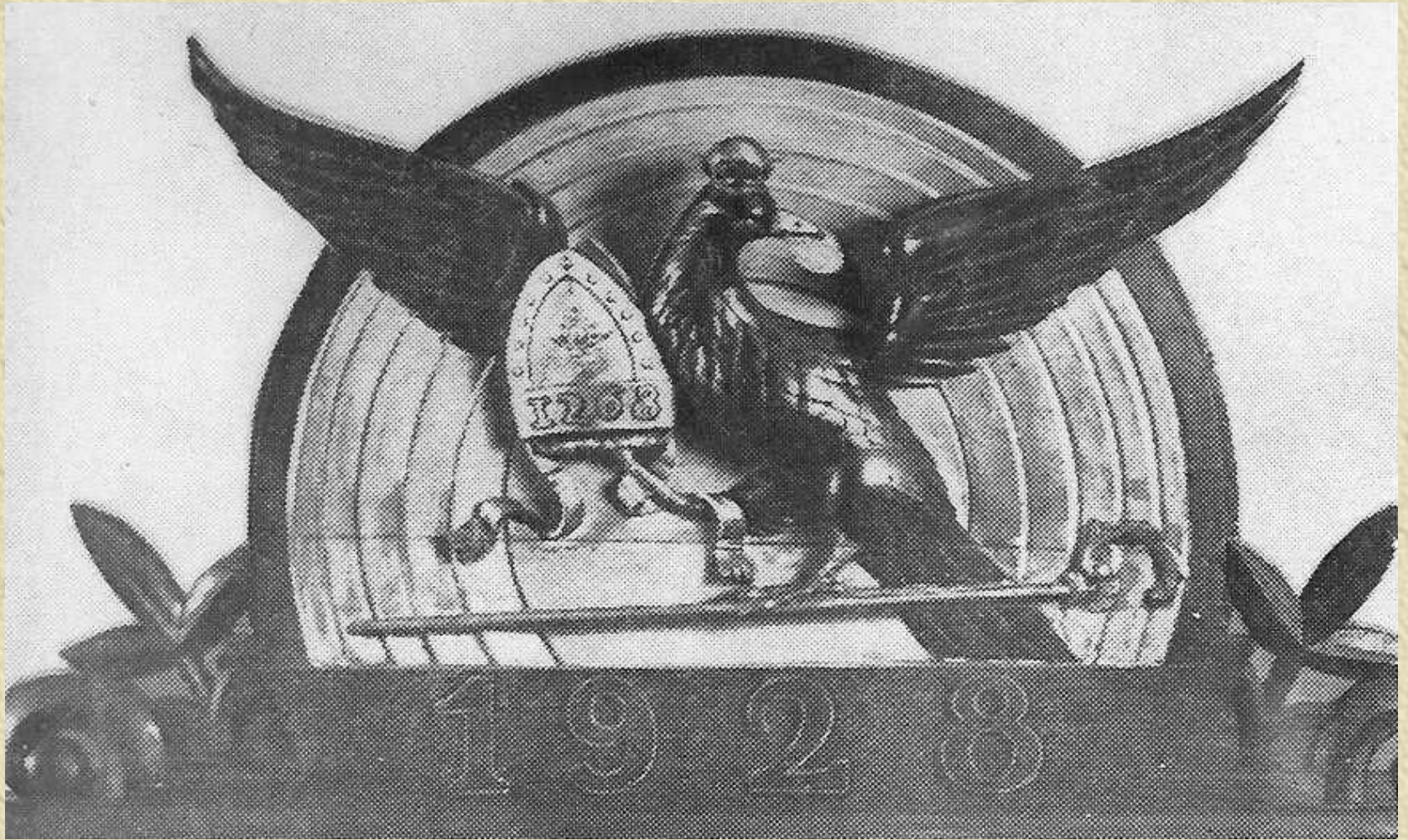
Svatý Václav
1 922 kg, laděn na tón D

Svatá Barbora
872 kg, tón Fis

Svatý Jan Nepomucký
381 kg, laděn na tón H

3.9.1932 přivezeny 3 nové zvony do katolického Kostela nanebevzetí Panny Marie v Orlové. Zvony dány do severní věže. Zvony ulila firma R. Manoušek v Husovicích u Brna. Zvony vysvětil opat Dominik Prokop O.S.B. za doprovodu Lazecké filharmonie a mešní písně: Ejhle, oltář Hospodinův září“. Mši pokazil prudký déšť. Nakonec hrána papežská hymna. Po mši byly zvony dopraveny ke kostelu a zavěšeny. Zvony stály 82 385 Kč, zvonová stolice 6 750 Kčs, elektrická instalace 13 300 Kčs, přípravné práce 4 800 Kčs. Celkem 107 235 Kčs.

1918 - 1938

Příležitostná pohlednice z roku 1928, kdy Orlová slavila 10. výročí vzniku ČSR a 660. výročí vzniku listiny opolského knížete Vladislava z roku 1268 potvrzující převedení orlovské kaple a důchodů z ní z vlastnictví knížete do majetku benediktýnů. Listina byla považována za počátek orlovských dějin. Na pohlednici jedna z modifikací symbolu Orlové, motivovaného pověstí o jejím vzniku (orlice s hostií v zobáku, biskupskou mitrou s vešpaným letopočtem 1268 a berlou). Symbol nebyl oficiálním znakem Orlové, byl však za první ČSR používán i v razítku města. Jedná se o dřevořezbu, která byla nad vstupem do nové radnice a je v depozitu.

1918 - 1938

Dlouholetý starosta Orlové (1923-1938) - ředitel českého gymnázia, sociální demokrat Jan Jařabáč. Do čela obce byl jmenován jako vládní komisař už po první světové válce.

Některé události za jeho starostování

1921 : počátek výstavby hornické osady v Orlové – Olšovci

1922 : postaven plicní pavilon č. 796 v orlovské nemocnici

1922 : postavení 2. poloviny českého gymnázia v Orlové

1922 : v Lazích postaven Lidový dům a měšťanská škola

23.11.1922: **městys Orlová povýšen na město**

10.6.1923 : návštěva ministra zahraničí Dr. Eduarda Beneše

1923 : Budoucnost postavila zděné skladiště na nádraží

1924 : postaven Husův dům Církve českobratrské č.p. 787

1924 : postavení interního pavilonu orlovské nemocnice

1924 : TJ Sokol Poruba zahájil stavbu koupaliště u j. Žofie

1925 : postaven Báňský dům místo hostince Pod kaštaný

1925 : postavení hasičské zbrojnice na „Pohřebjunce“

1925 : stavba obch. domu Adolfa Wechslera – věčný oheň

1925 : vysvěcení polské měšťanské školy v Lazích

1926 : rekonstr. koksovny v Lazích na automatický provoz

26.6.-8.8.1926 Prům., živnost., kultur. a hospodář. Výstava

1926 : postaven obchodní dům Albína Chamráda v Orlové

1926 : vybudování české měšťanské školy na Kopaninách

1927 : postavení nové Městské spořitelny na náměstí

1928 : postavena nová radnice na náměstí v Orlové

6.7.1930 : návštěva prezidenta T.G. Masaryka v Orlové v rámci dvoudenní cesty po Těšínsku

1918 - 1938

Výstavba obce probíhala i v dalších částech města. Pod horními závorami byl na místě hostince Pod Kaštany postaven těžařstvy v roce 1925 Báňský dům s obchody, restaurací, kinosálem, místnostmi pro spolkovou a veřejnou činnost.

1918 - 1938

Hasičská zbrojnice, postavená v roce 1925 opodál středu města, vystřídala předchozí malý domek DEPOTU na náměstí.

1918 - 1938

Pohled z kostelního schodiště nad náměstím na nové budovy Městské spořitelny a obchodního domu Albína Chamrada.

1918 - 1938

Budova městské spořitelny v moderním funkcionalistickém stylu byla postavena v roce 1927. Původním sídlem spořitelny byla část starého radničního domku.

1918 - 1938

Měnila se dále hlavní orlovská ulice, pojmenovaná Masarykovou třídou. Její 1. úsek od náměstí, už po rekonstrukci r. 1929. Vpravo nový betonový plot nemocniční zahrady.

1918 - 1938

Další část Masarykovy třídy s obchody, podoba ještě před rekonstrukcí, tj. z 20. let 20. století.

1918 - 1938

Ulička odbočující z Masarykovy třídy k náspu báňské vlečky s cukrárnou Marie Zikmundové. Po pravé straně ulice (mimo záběr) stála česká měšťanská škola.

1918 - 1938

Střední část Masarykovy třídy zblízka (20. léta). Ulice představovala hlavní komunikační tepnu města, největší soustředění obchodů a služeb. Navečer a o sobotách a nedělích se měnila v korzo orlovské veřejnosti.

1918 - 1938

Hořící plyny v Olomouci.

1934

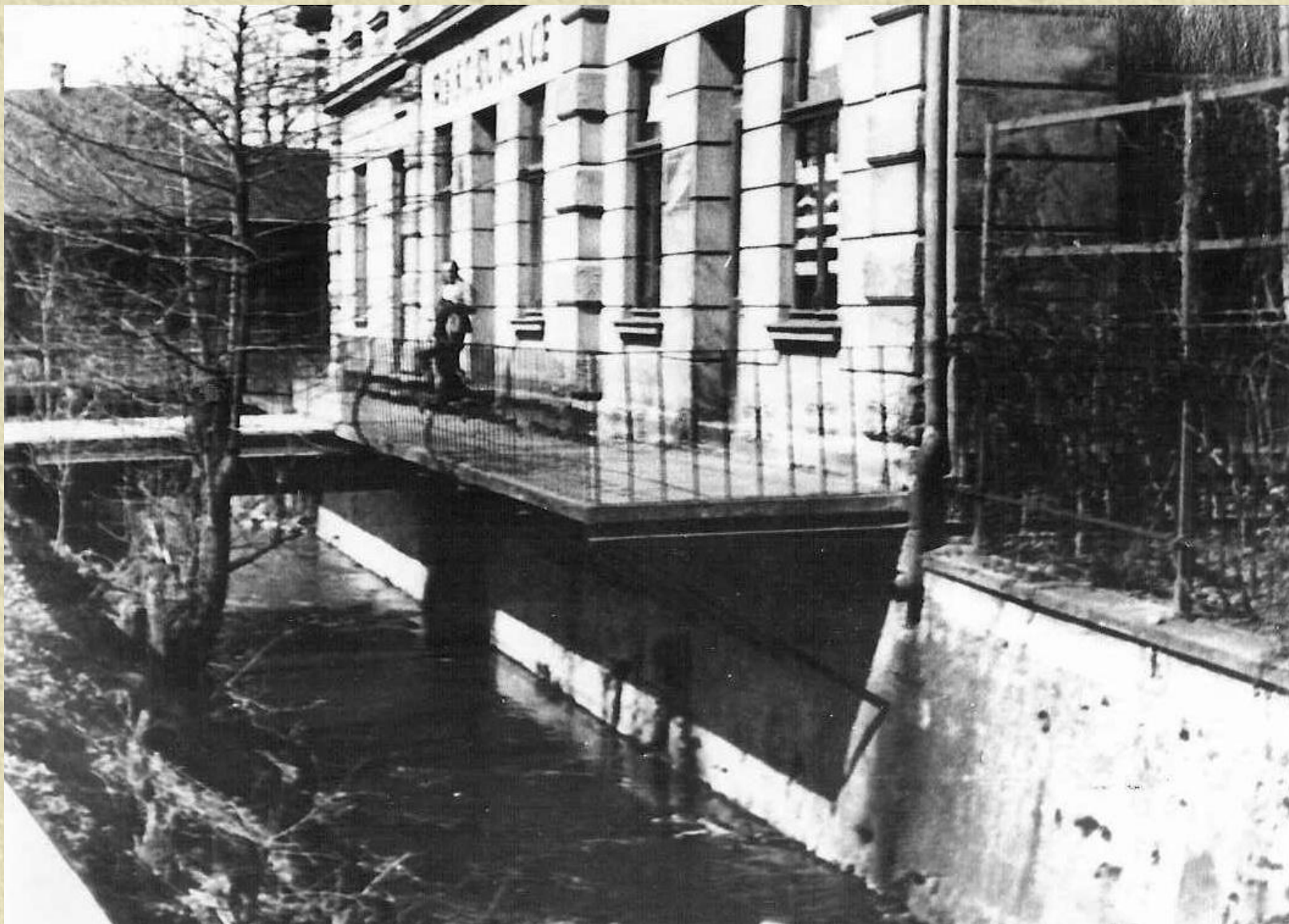
Horní úsek Masarykovy třídy u křižovatky při Dělnickém domu (mimo záběr vpravo). V popředí obchodní dům s textilem a obuví Adolfa Wechslera z roku 1925, zcela vlevo kiosek s "věčným ohněm". Vznikl svedením důlních plynů z podzemí bývalé jámy „Georg“ do společné roury procházející jeho středem. Nad stříškou byly plyny zapáleny a trvale hořely až do období konce první republiky. Z důvodu zatemnění Němci plamen zhasli.

1918 - 1938

Orlovská stružka, přitékající od Lazů, kde se jmenuje Lazecká stružka a na Figuře do ní vtéká Doubravská stružka. Nejproblémovějším místem ve výstavbě Orlové zůstal její tok pod železničním viaduktem až na pokraj náměstí, kde byla přemostěná jen silnicí (na snímku v zadu).

1918 - 1938

Stružka pak tekla dál podél domů na Nádražní ulici k městským jatkám a dále k Porubě. Přes takovéto můstky se přecházelo i do hotelu Hvězda (ve směru k nádraží). Potok byl zkanalizován pod celým středem Orlové až v polovině 30. let. 20. století.

1918 - 1938

Mimo centrum Orlové byl postaven v roce 1924 Husův dům Československé církve (vpravo s věžičkou), kousek pod pozdější obchodní akademií. Vlevo je budova německé školy, působící v Orlové od roku 1905.

1918 - 1938

Pěkně upravené prostředí podél hlavní silnice od Kopanin směrem k evangelickému kostelu (věž v pozadí). Vpředu vlevo židovská synagoga z počátku 20. století.

1918 - 1938

Stavební rozvoj v jednotlivých částech Orlové se promítl i do celkového panoramatu města. Kolorovaná pohlednice Orlové z roku 1919. Záběr se ještě neliší od situace na konci rakousko-uherské monarchie.

1918 - 1938

Centrální část Orlové kolem roku 1927. Přibyla již budova obchodního domu A. Chamrada (1926), ještě však je vidět štít staré radnice (dosloužila r. 1928).

1918 - 1938

Z počátku druhé poloviny 20. let 20. století je i tato pohlednice s orlovským katolickým kostelem, vlevo s budovami orlovské nemocnice (zcela vlevo plicní pavilon 1922) ; dole u Nádražní ulice hotel a restaurace Hvězda.

1918 - 1938

Meziválečné panoráma města ve směru od starého hřbitova pod evangelickým kostelem. Dvě rozložitě budovy ve střední části snímku patří české měšťanské škole (vlevo) a obecnímu domu na Masarykově třídě (vpravo).

1918 - 1938

Část města v centru, přiléhající k báňské vlečce. Pod ní, či přesněji na jejím úbočí vedly též úzkorozchodné koleje tramvajové linky z náměstí vzhůru do kopce na Kopaniny. V pozadí opět budova české měšťanské školy a vpravo od ní obecní dům s obchody i byty, zejména pro státní a obecní zaměstnance. 2. polovina 20. let.

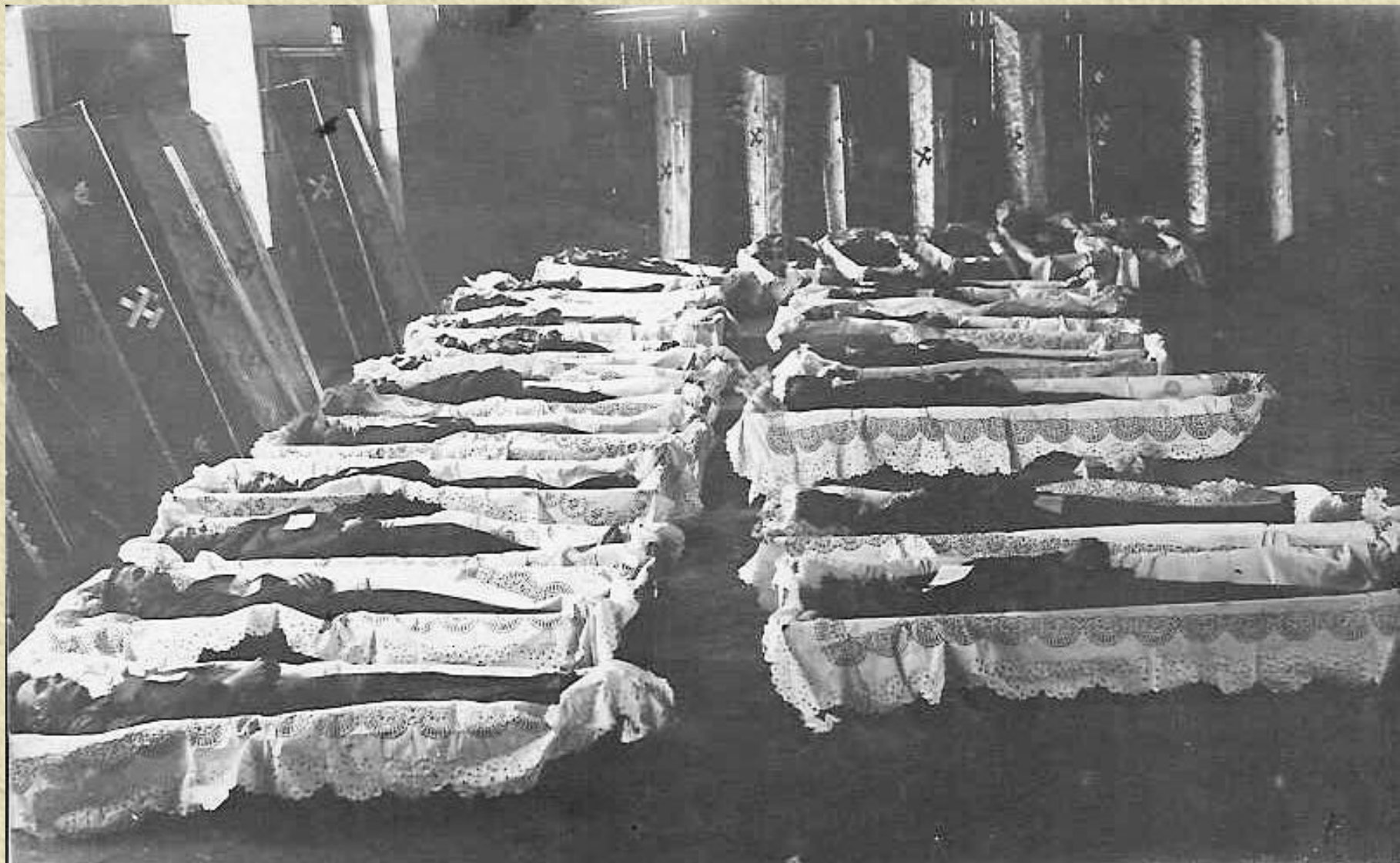
1918 - 1938

ilustrační fotografie – jáma Gabriela po výbuchu plynů
12.4.1924. Ze dvou těžních věží zůstala stát jen výdušná.

Rozvoj města se i v období první ČSR opíral v první řadě o báňský průmysl. Ten však byl už v roce 1919 poznamenán rozsáhlou důlní katastrofou na Nové jámě v Lazích. Výbuchu důlních plynů a uhlénoho prachu tu padlo 20. května v oběť 92 lidských životů. Výbuchem byly postiženy i objekty na povrchu šachty včetně těžní věže. Na snímku je jáma Gabriela v Karviné.

1918 - 1938

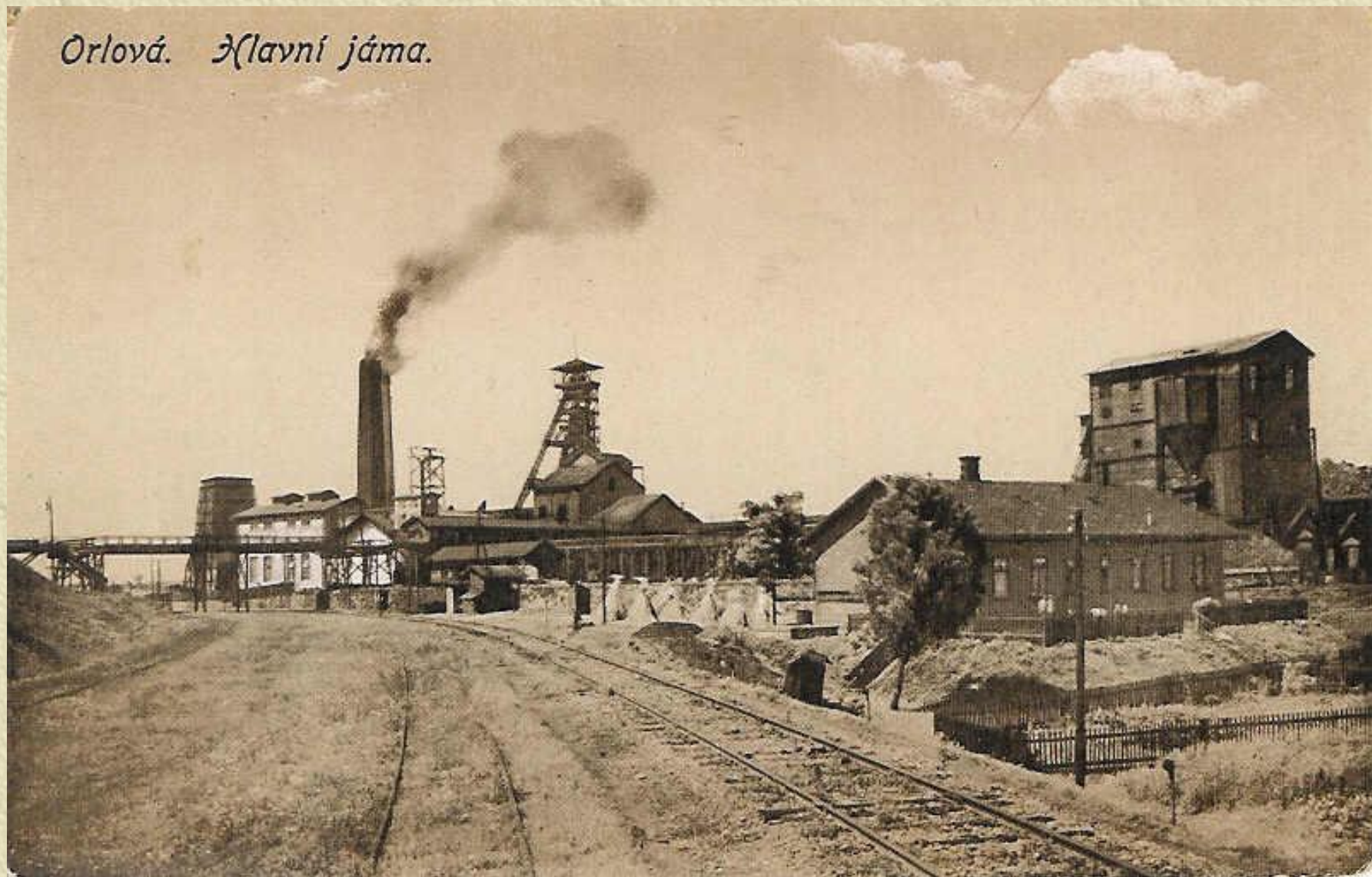
Některé z obětí důlní katastrofy na Nové jámě v Lazích v roce 1919, vystavené bezprostředně po výbuchu v rakvích přímo na šachtě.

1918 - 1938

Pamětní deska na společném hrobě zahynulých horníků na orlovském hřbitově. Někteří z horníků byli pohřbeni v okolních obcích, jiné z obětí musely být při záchranných pracích ponechány v postižených částech dolu.

1918 - 1938

Hlavní jáma v Orlové na počátku 20. let 20. století.
V období první ČSR byly její uhelné zásoby už silně vyčerpány.

1918 - 1938

Jeden z posledních snímků Hlavní jámy. V závěru r. 1931 - v době velké hospodářské krize - byla šachta uzavřena a její horníci byli zčásti propuštěni, zčásti penzionováni nebo převedeni na ostatní šachty gutmannovských Kamenouhelných závodů Orlová-Lazy, zejména na Novou jámu v Lazích a na Důl Žofii v Porubě.

1918 - 1938

LAZY. NOVÁ JÁRNA.

9727 NÁKL. VÁCLAVA ŠUSTA, KNIH. LAZY.

Nová jáma v Lazích, snímek z druhé poloviny 20. let 20. století. Šachta se stala v r. 1929 svými 1237 dělníky a 515 200 tunami roční těžby největším dolem těžarstva.

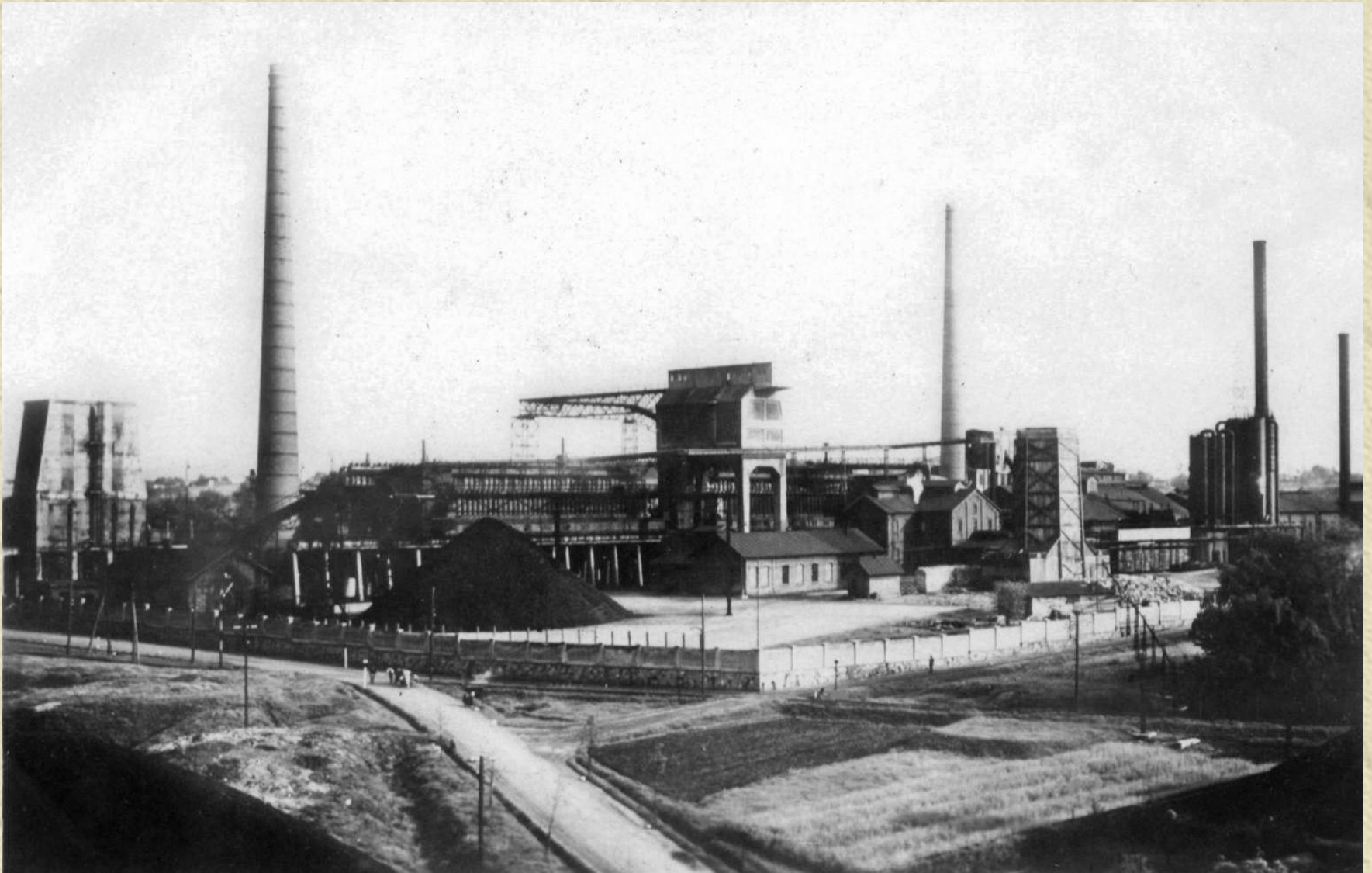
1918 - 1938

Koksovna a záchranná ústředna v Lazích.

V popředí ústřední báňská záchranná stanice v Lazích, za ní lazecká koksovna. Záběr z počátku 20. let 20. století. V r. 1926 byla koksovna modernizována - přibyla uhelná věž.

1918 - 1938

Lazecká koksovna, náležející Gutmannům, patřila i v období první ČSR k dobře prosperujícím závodům těžarstva. Foto z období krize – halda uhlí čeká na odbyt.

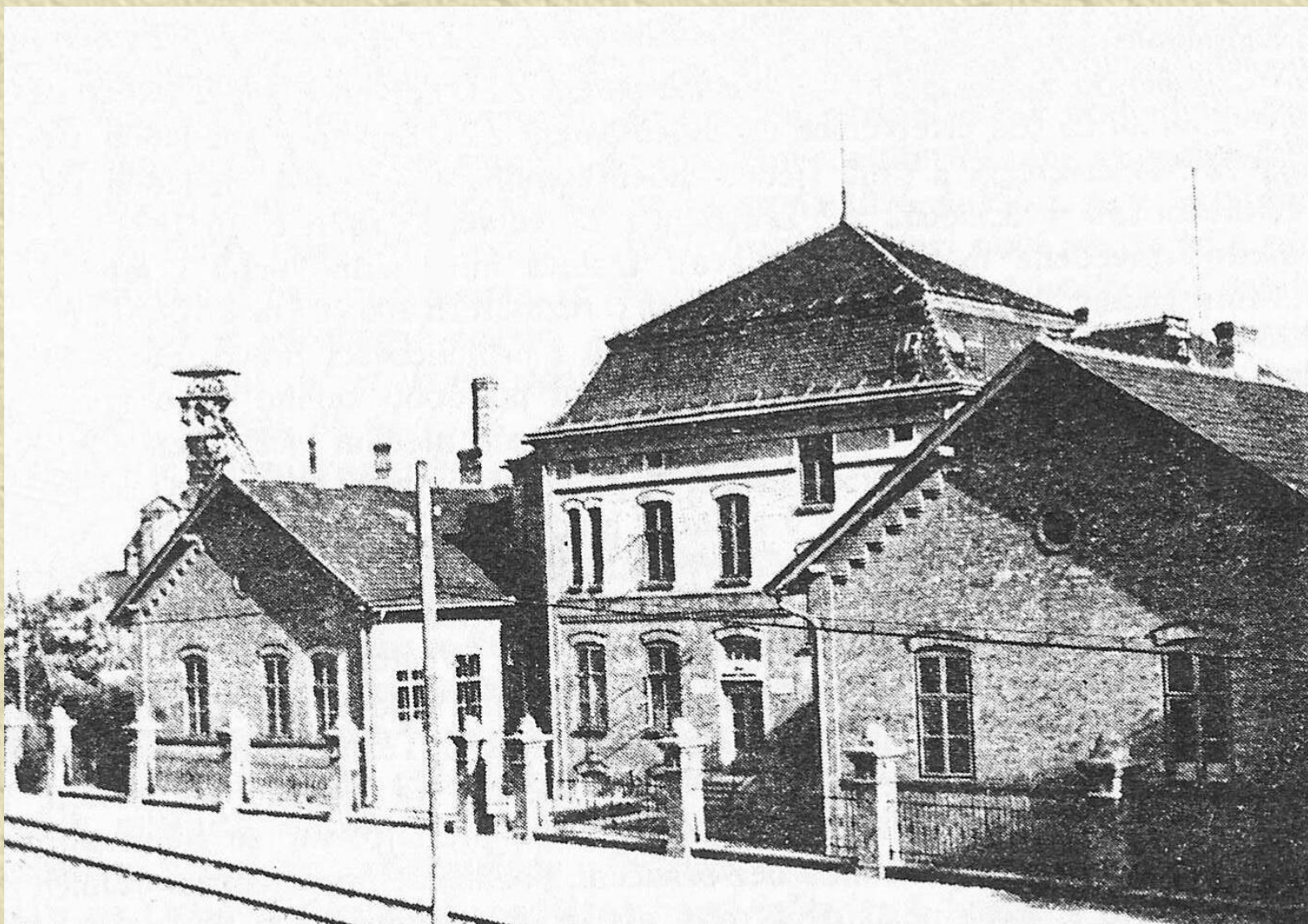
1918 - 1938

POREMBA. Jáma Žofinka.

Důl Žofie v Porubě v podobě z 20. let 20. století. Vyznačoval se specifickými, strmě uloženými slojemi, které ztěžovaly využití běžně používané mechanizace a vynucovaly si relativně vysoký podíl ruční práce.

1918 - 1938

Ředitelství Kamenouhelných závodů Orlová-Lazy (v pozadí Hlavní jáma) v podobě po rekonstrukci z r. 1904. Snímek z počátku 30. let 20. století. V r. 1933 koupila důlní majetek Kamenouhelných závodů Orlová-Lazy po finančních potížích Gutmannů Česká obchodní společnost v Praze, náležející do koncernu mocného kapitálu Živnostenské banky.

1918 - 1938

Hornící jámy Bettina Dolu Doubrava při fárání.
Důl patřil i po vzniku ČSR rothschildovským
Vítkovickým kamenouhelným dolům.

1918 - 1938

Jáma číslo 1 Alpinské montánní společnosti v Porubě byla po odkoupení československým státem v roce 1926 přejmenována na Důl Václav. K dolu patřila též koksovna.

1918 - 1938

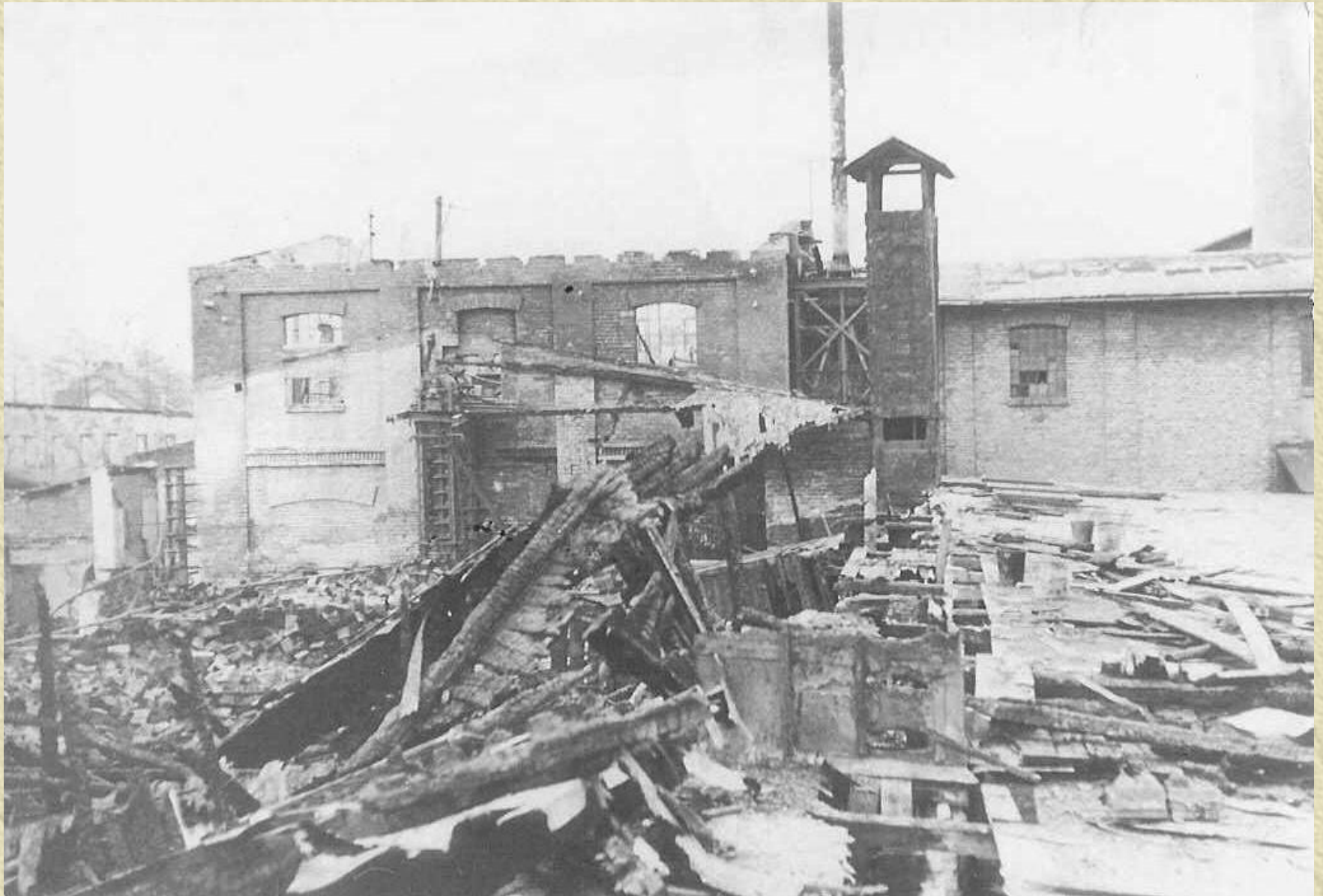
Cihelna v Orlové, původně barona Mattencloita, byla v meziválečném období majetkem Kamenouhelných závodů Orlová - Lazy.

1918 - 1938

V noci 28. dubna 1938 postihl orlovskou cihelnu rozsáhlý požár.
Bylo podezření na diverzní čin.

1918 - 1938

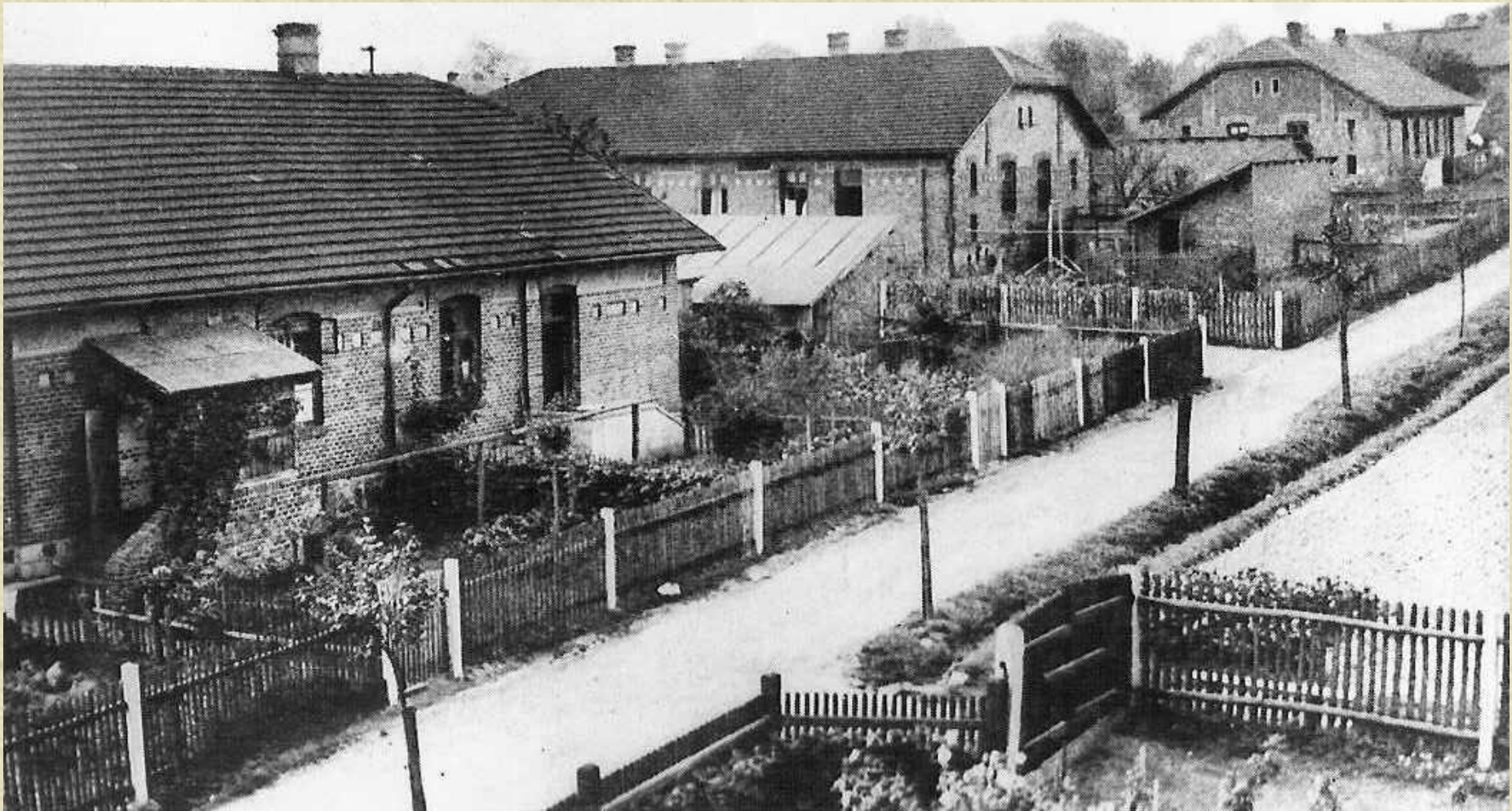
Část objektu orlovské cihelny, devastovaná požárem v roce 1938. Rychlé obnovovací práce však umožnily obnovit výrobu cihel v poměrně krátké době.

1918 - 1938

Sirotčinec v Orlové na počátku 20. let 20. století. Byl postaven Gutmanny pro sirotky po hornících v letech 1914-1918 a po přechodném využití pro nemocné za první světové války a pro čs vojáky (legionáře) po vzniku ČSR začal sloužit svému účelu až po roce 1920.

1918 - 1938

Z prostředí hornických kolonií první republiky. Domky "staré" Halfarovy kolonie v Porubě. Kolonie byla postavena Kamenouhelnými závody Orlová-Lazy v letech 1910-1914, snímek z druhé poloviny 20. let 20. století. („nová" Halfarova kolonie přibyla v letech 1914-1924).

1918 - 1938

Již jednopatrové domy hornické kolonie Olšovec („Gliňoč“), postavené kamenouhelnými závody Orlová-Lazy za orlovskou cihelnou v období let 1920-1923.

1918 - 1938

Košicko-bohumínská dráha byla za první ČSR již samozřejmým prostředkem železničního napojení Orlové na ostatní části státu i do zahraničí. Tak vypadala nádražní budova stanice "Orlová - hlavní nádraží,,.

1918 - 1938

Významný úsek služeb představovala nemocnice. Hlavní nemocniční budova - objekt bývalého zámku, v pozadí věže katolického kostela. Pohlednice z počátku 20. let.

1918 - 1938

Pěkně zakomponovaný vnitřek nemocniční (bývalé zámecké) zahrady, rámuující pohled do střední části hlavní obchodní třídy v Orlové. Počátek 20. let 20. století.

1918 - 1938

Jeden z pavilonu orlovské nemocnice postavený po 1. světové válce:
plicní pavilon z roku 1922.

1918 - 1938

Velkou prezentací rozvoje Orlové i širšího regionu, propagací zdejších výrobních podniků, živností, obchodů i kulturního života se stala Průmyslová, živnostenská, obchodní a hospodářská výstava Těšínská a Ostravská ve dnech 26.06- 08.08 1926. Pavilony výstavy byly situovány do prostoru mezi židovskou synagogou a větrní jámou u silnice ke Kopaninám. Vstupní brána, podél cesty koleje tramvajové linky Orlová náměstí - Kopaniny.

1918 - 1938

Vnitřní strana bílé vstupní brány a část nádvoří krajské výstavy z roku 1926 v Orlové.

1918 - 1938

Stanoviště jednotlivých firem v interiéru krajské výstavy z roku 1926 v Orlové.
V pozadí větrná jáma a zcela na horizontu vodárenská věž na Kopaninách.

1918 - 1938

Opačná část nádvoří krajinské výstavy z roku 1926 ve směru k evangelickému kostelu. Kavárna, restaurace, jednotlivé pavilony. Výstava se těšila bohatému zájmu lidí z Orlové, blízkého okolí i z jiných částí republiky.

1918 - 1938

Výstavní stánky opět ve směru k židovské synagoze, polské obecné škole a evangelickému kostelu (vrchol věže v pozadí).

1918 - 1938

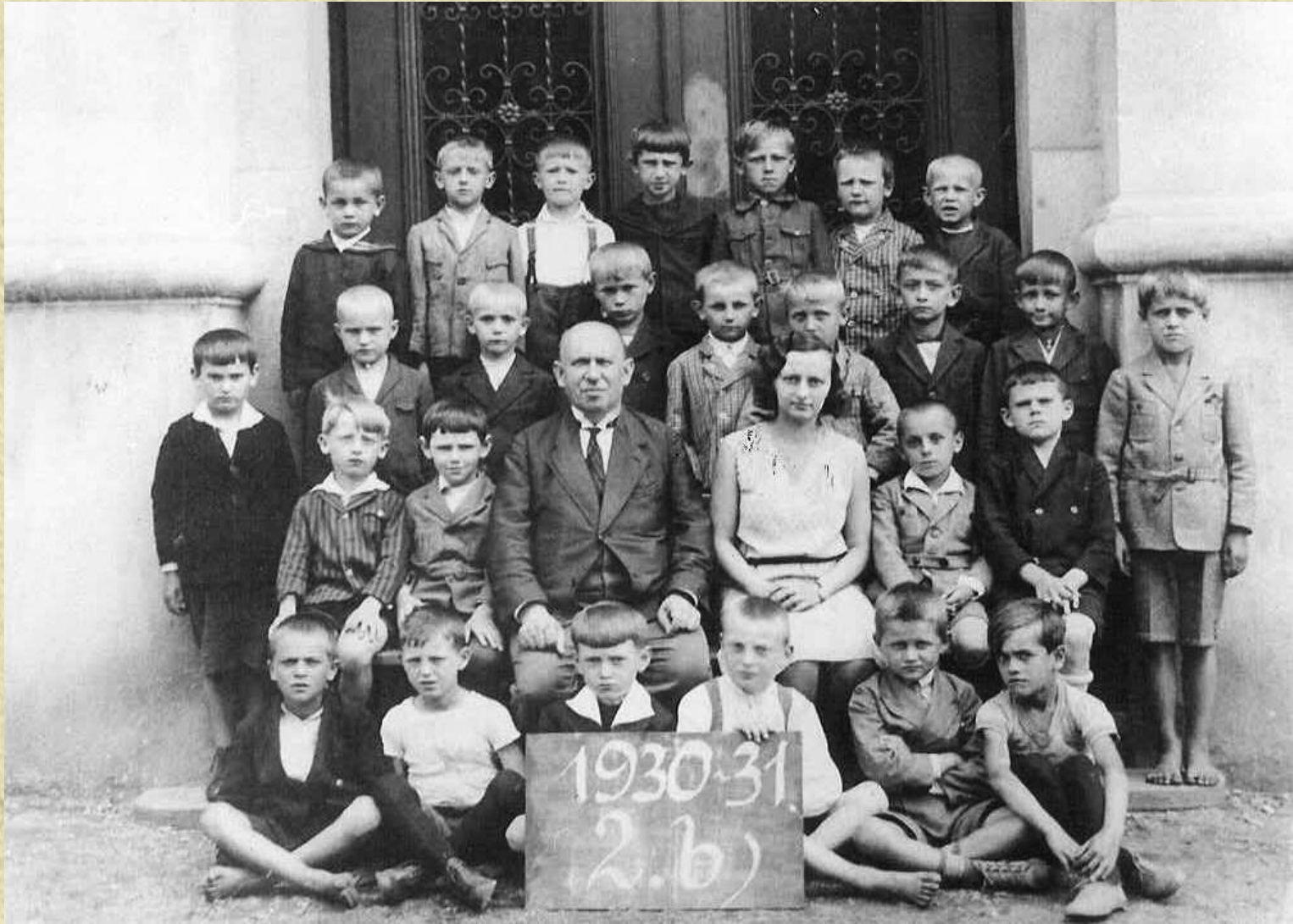
Organizátoři výstavy před pavilonem průmyslu. První v řadě vlevo jeden z nejagilnějších členů výkonného výboru krajské výstavy - jednatel výboru Fr. Eliáš, řídící učitel z Orlové.

1918 - 1938

Stotisící návštěvník orlovské výstavy z r. 1926, pan Ruta z Orlové, s rodinou a pracovníky výstavy. Krajská výstava přispěla svým úspěchem i zastoupením firem a návštěvníky z různých regionů republiky vydatně k růstu širokého povědomí o mladém městě v západní části Těšínska.

1918 - 1938

Meziválečný vývoj Orlové se už tradičně vyznačoval dynamickým rozmachem školství. Jeden z ročníků české obecné chlapecké školy ve středu Orlové 1930/31 s řídicím učitelem Františkem Eliášem.

1918 - 1938

K měšťanské škole ve středu Orlové přibyla v roce 1926 další česká měšťanská škola v Orlové na Kopaninách.

1918 - 1938

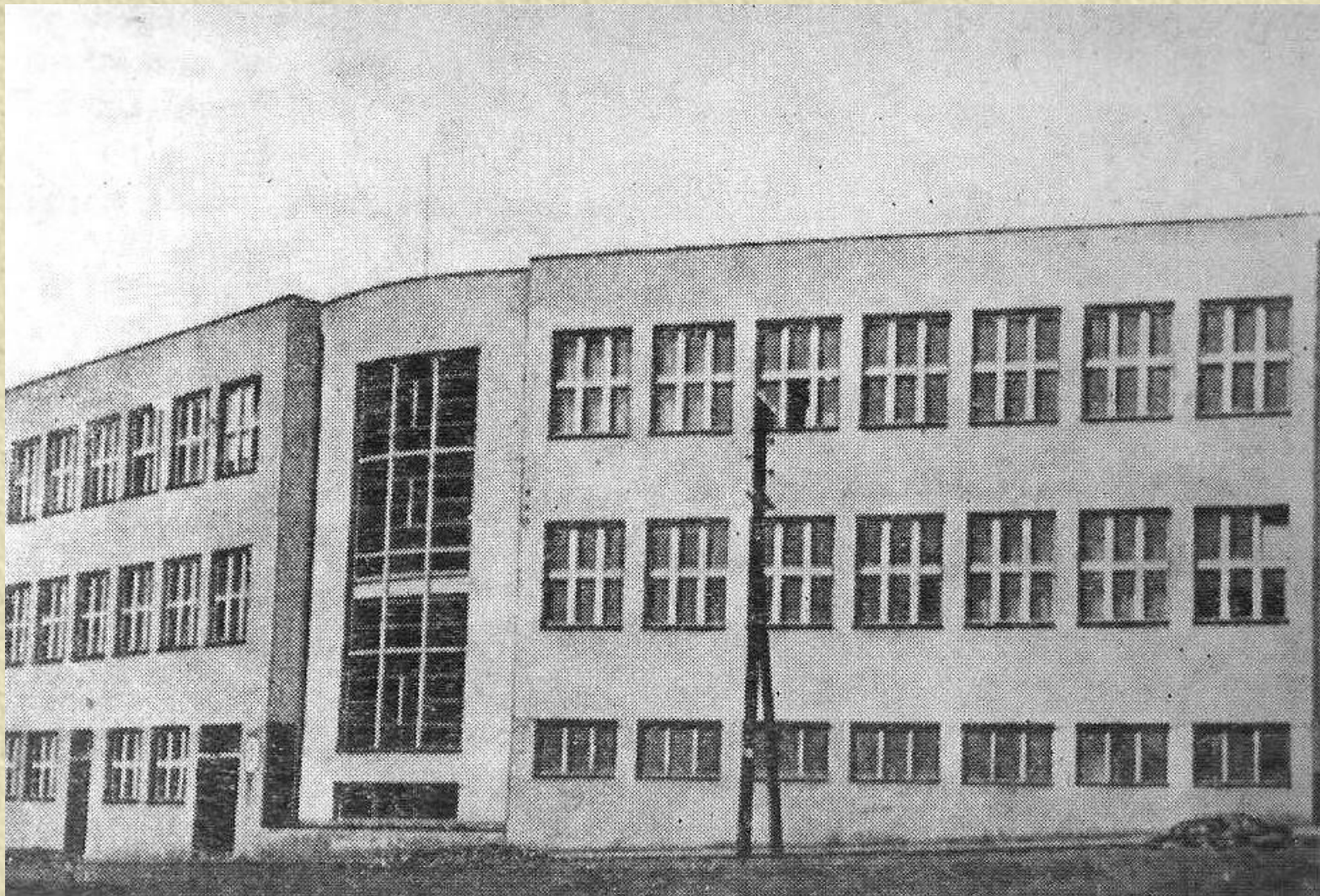
České gymnázium se dočkalo v roce 1922 dostavění své pravé poloviny. Snímek z roku 1926, v gymnáziu byla umístěna - obdobně jako v řadě jiných veřejných budov v městě - jedna z expozic krajské výstavy. Rekonstruováno a rozšířeno bylo za první ČSR též polské gymnázium.

1918 - 1938

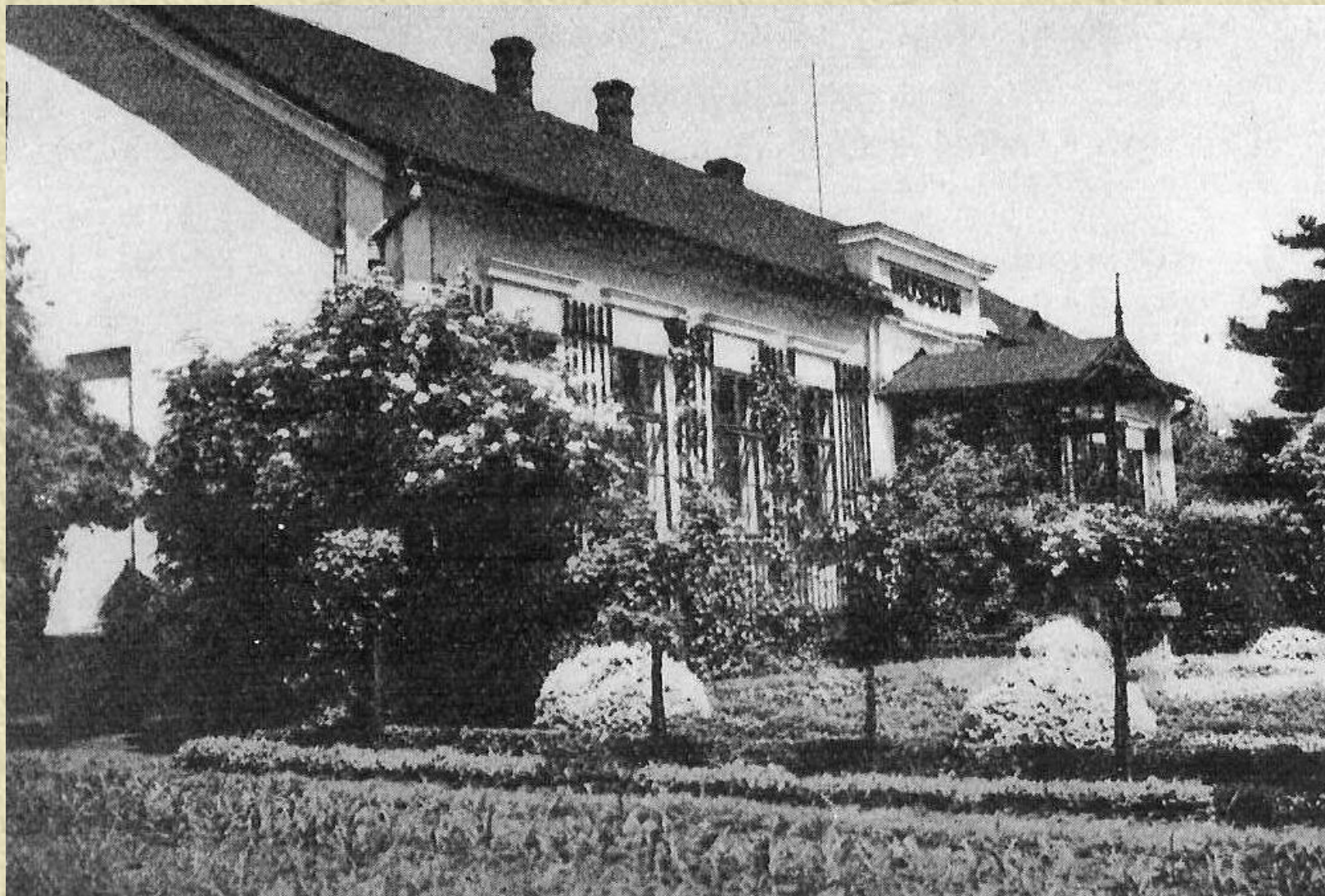
Z majálesu studentů českého gymnázia v Orlové v roce 1936.

1918 - 1938

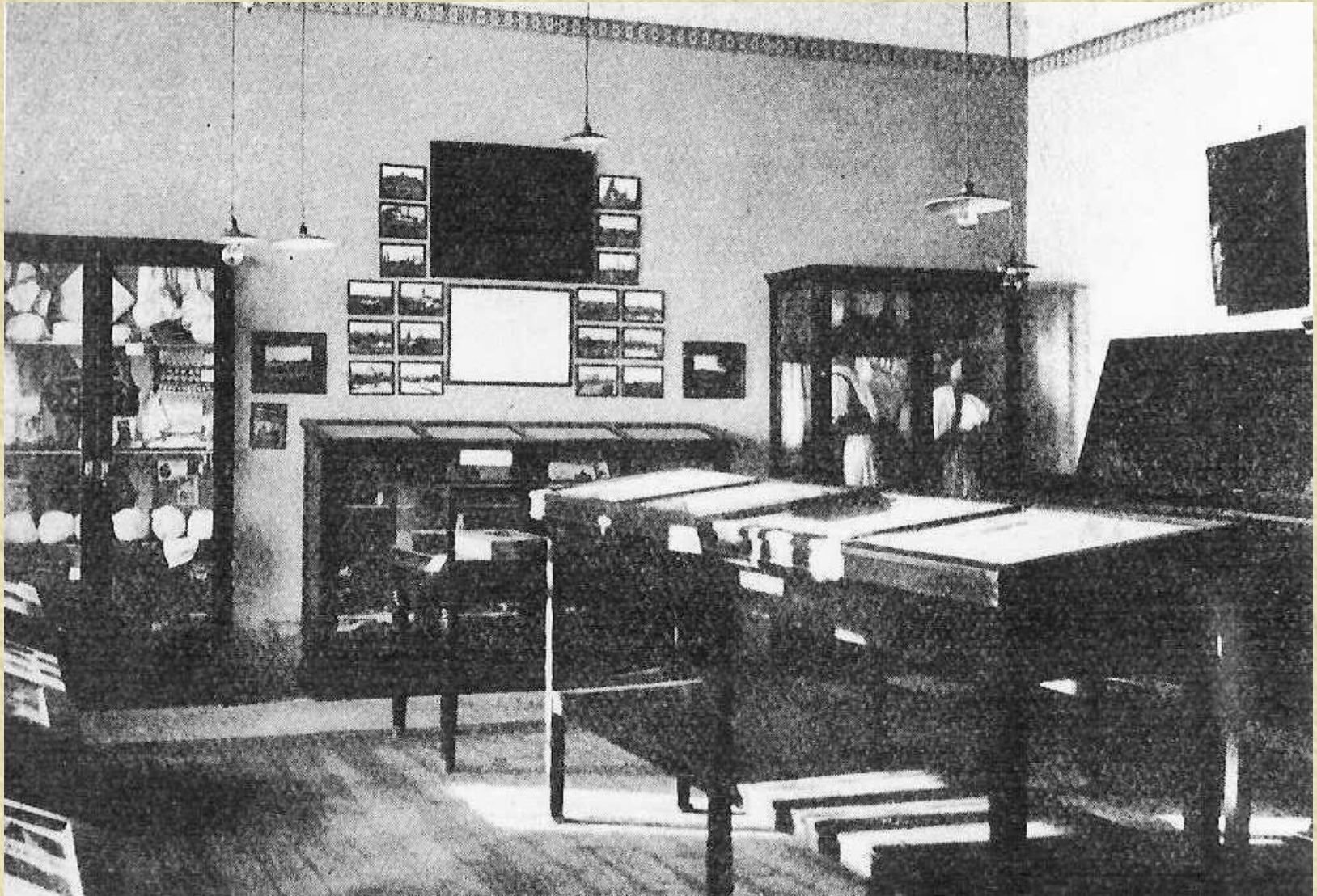
Funkcionalistická budova nově zřízené obchodní akademie v Orlové (včetně polské pobočky), vyučování bylo započato k počátku školního roku 1938/39. Vzápětí skončilo s obsazením československé části Těšínska polskou armádou.

1918 - 1938

Krajinské muzeum Slezské muzejní společnosti, založené v roce 1910, získalo a adaptovalo v roce 1928 objekt zrušené závodní obecné školy na Kopaninách a vydatně přispělo k rozvíjení kulturních tradic Orlové i regionu.

1918 - 1938

Z interiérů Krajského muzea v Orlové v meziválečném období.

1918 - 1938

Další z expozic Krajského muzea v Orlové. Muzeum zaniklo na počátku druhé světové války, některé z jeho exponátů se podařilo přenést do Ostravského muzea a do archívu města Ostravy, jiné byly zničeny nebo se ztratily.

1918 - 1938

Město bylo už od konce 19. stol. sídlem několika amatérských divadelních souborů. Divadelní soubor orlovské polské dělnické osvětově-tělovýchovné organizace Sila v roce 1928 při hře Karpaccy górale.

1918 - 1938

V roce 1931 vznikl orlovský divadelní ochotnický spolek Maják, většinou z členů jednotné proletářské výchovy.

1918 - 1938

Ještě jednou divadelní spolek Maják v 30. letech 20. století. Orlovské divadelní soubory předváděly svá představení nejednou v přírodě (les Holotovec).

1918 - 1938

Divadelní soubor Dělnické tělocvičné jednoty Orlová při inscenaci hry Sirotek, v roce 1933 - u příležitosti 15 let své existence.

1918 - 1938

Kurz šití na šicích strojích firmy Singer z roku 1927. Byl uspořádán podnikem pro zájemce z Orlové a okolí bezplatně a -jak je vidět- setkal se s živým zájmem veřejnosti.

1918 - 1938

Dożynki polskich občanů v Orlové z druhé poloviny 20. let 20. století. Pořadatelé byly organizace Macierz szkolna, Sila a Rodzina opiekończa.

1918 - 1938

Mezi orlovskými sportovními kluby se za první ČSR dopravoval až k titulu prvního mistra Těšínské župy fotbalové SK Meteor Orlová.

1918 - 1938

Opakovaně se v Orlové a okolí konaly z iniciativy místních tělovýchovných organizací běžecké závody (na obrázku start u harendy na náměstí) i závody v cyklistice, například mezi Orlovou a Moravskou Ostravou.

1918 - 1938

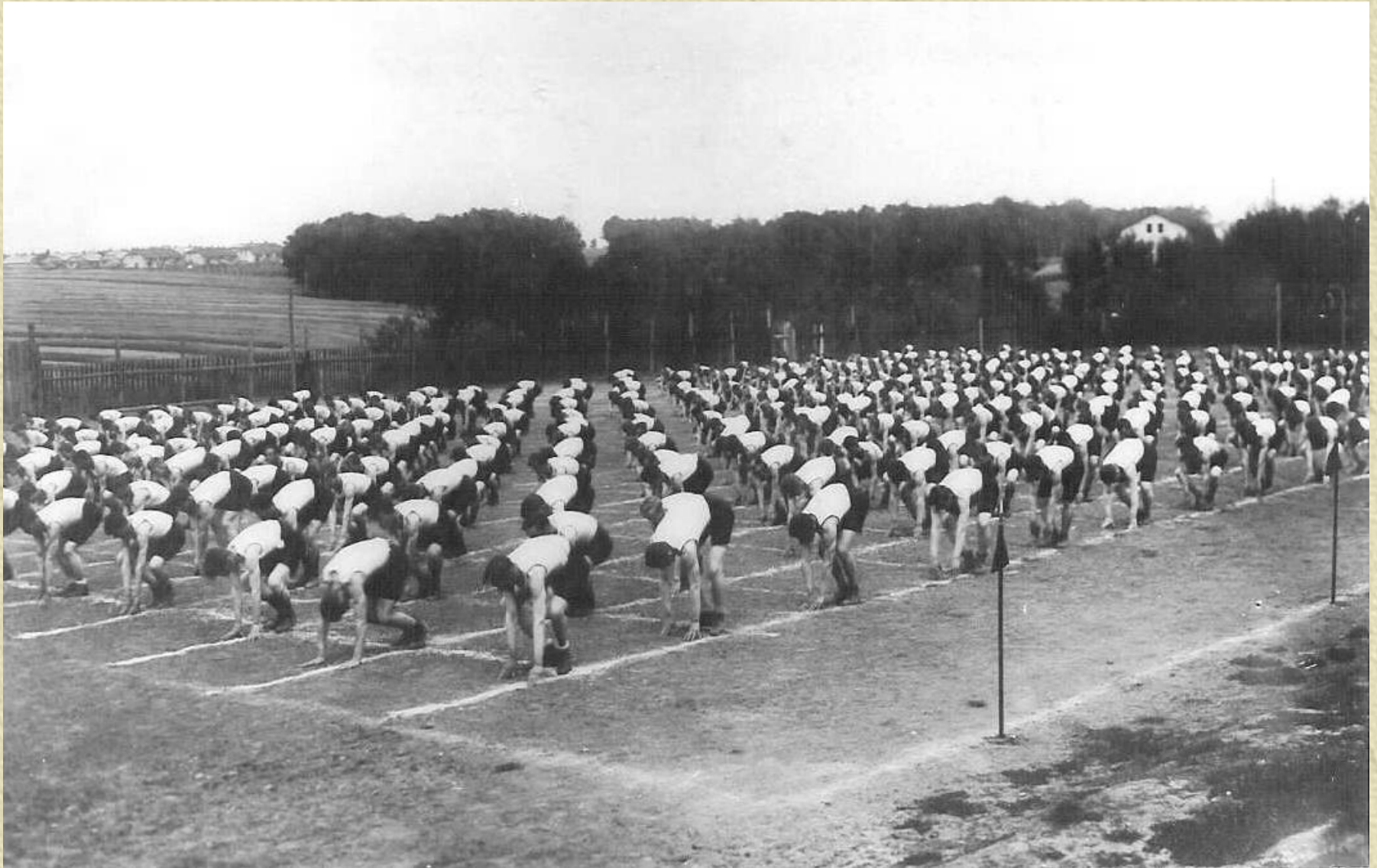
Průvod u příležitosti veřejného cvičení české katolické tělovýchovné organizace Orel dne 24. 09.1922. Čelo průvodu právě přechází můstek nad Orlovskou stružkou.

1918 - 1938

Z meziválečných tělovýchovných slavností sokolských jednot, silně akcentujících české vlastenectví. Přehlídka na Orlovském náměstí.

1918 - 1938

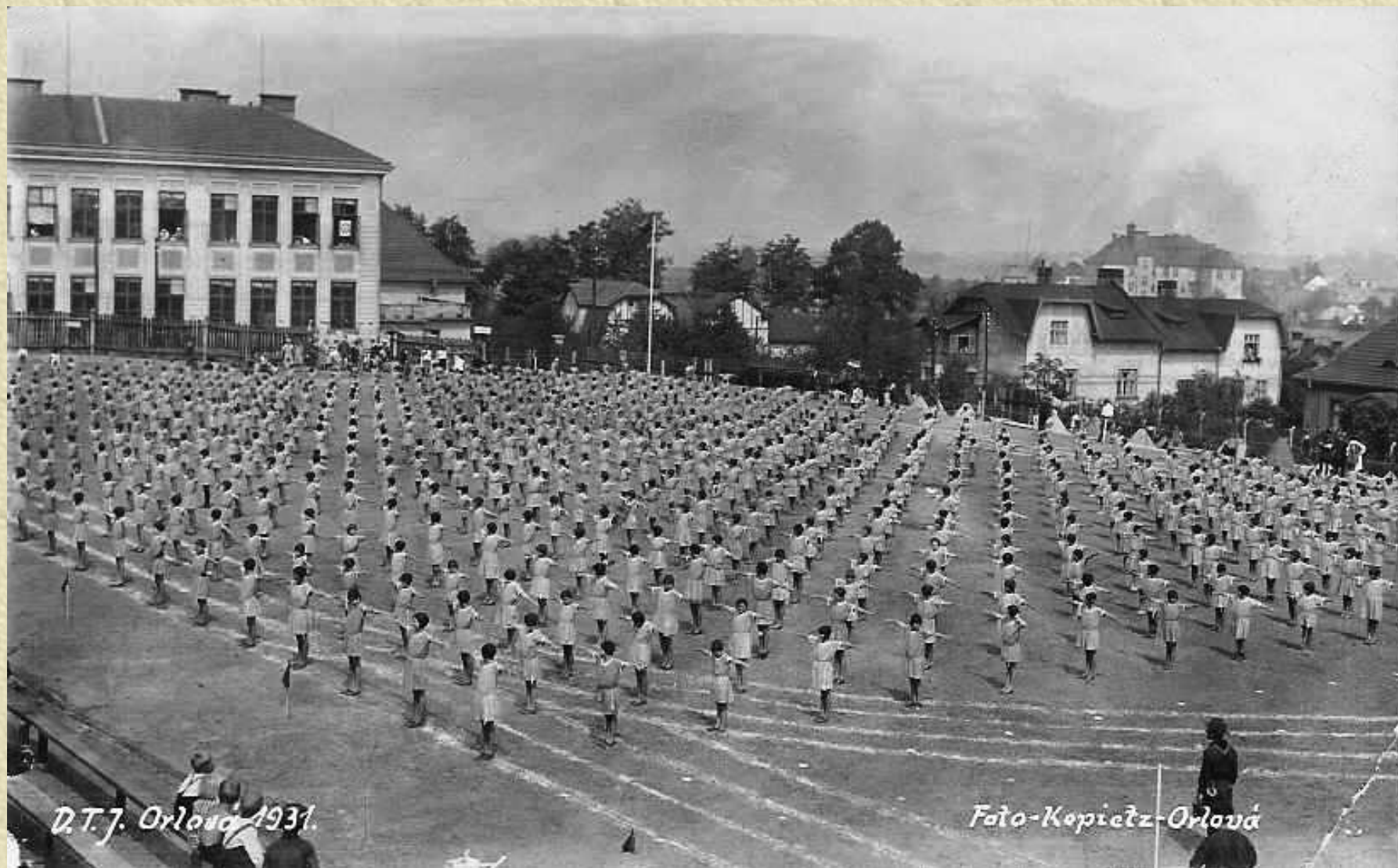
Tělocvičné vystoupení studentů polského gymnázia v Orlové 30. května 1926.

1918 - 1938

Skupina polské dělnické osvětově - tělovýchovné organizace Sila v Orlové v roce 1927.

1918 - 1938

Cvičení členů Dělnické tělocvičné jednoty Orlová v roce 1931 na hřišti za Cingrovým domem (vlevo budova českého gymnázia).

1918 - 1938

Největší stavbou vybudovanou pro tělovýchovné, ale i jiné kulturní a společenské akce se za první ČSR stala v Orlové nová sokolovna z r. 1928 poblíž evangelického kostela.

1918 - 1938

Politický život na Orlovsku začínal ve složitých podmínkách formování nových státoprávních poměrů v Evropě po roce 1918. Na náměstí v Orlové nastoupily -patrně některého květnového dne 1919- vojenské jednotky připravené k odjezdu na Slovensko, kam rozšířila přechodně svou zónu Maďarská republika RAD.

1918 - 1938

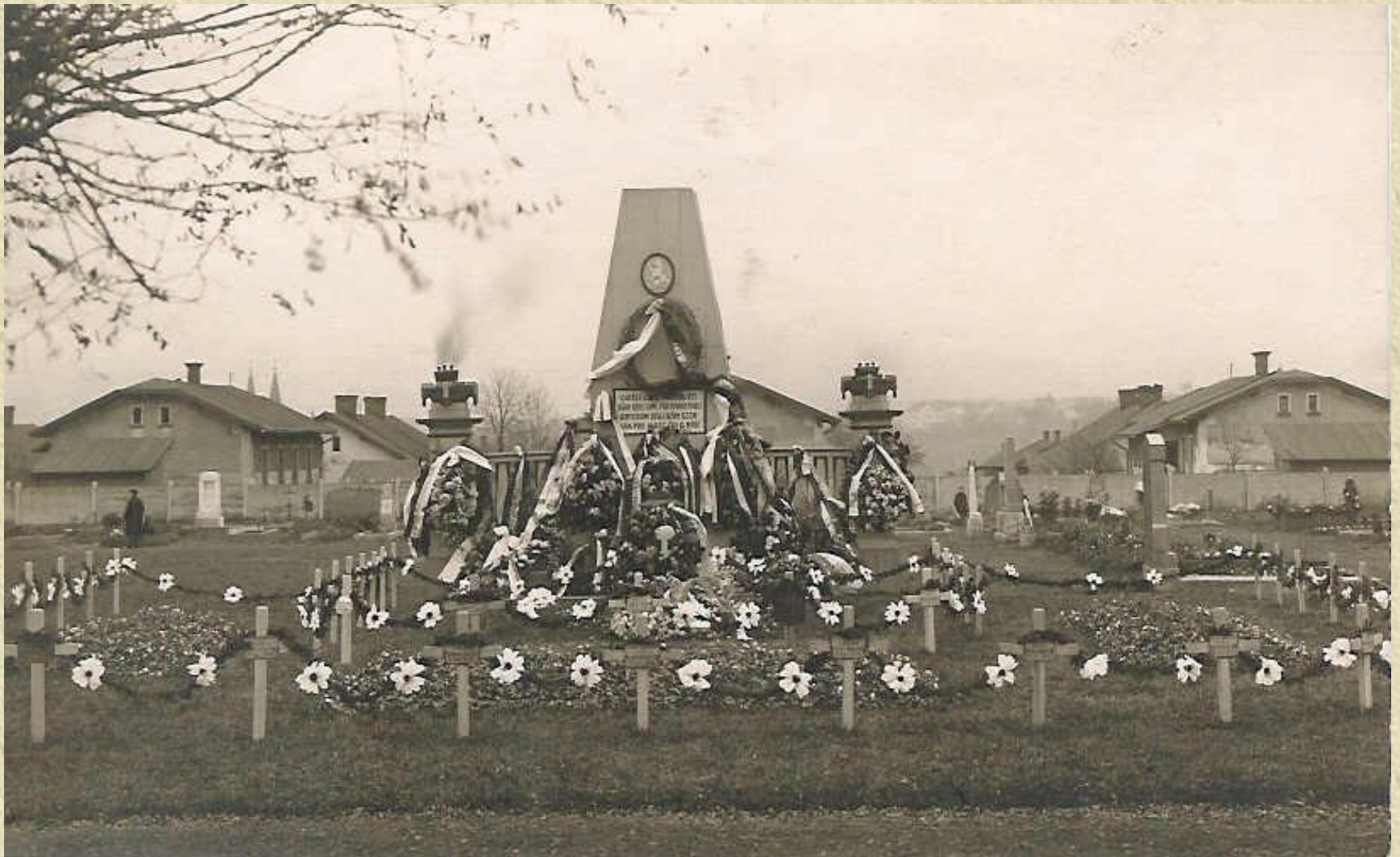
Mezi Československem a Polskem došlo k vyostření politických vztahů v souvislosti se sporem o státní příslušnost Těšínska. Boje mezi českými a polskými jednotkami o Těšínsko v lednu 1919, rozdělení území mezi oba státy (Orlová byla dočasně zařazena do československé správní oblasti), příprava plebiscitu a další národnostní třenice i otevřené boje v předplebiscitním období si vyžádaly řadu lidských životů. Rakve s padlými legionáři z prvních dnů bojů v okolí Orlové z konce ledna 1919 byly vystaveny v kapli na starém hřbitově pod evangelickým kostelem v Orlové.

1918 - 1938

Zdemolovaný dům p. Mezery č.776 (ředitele orlovské záložny) v Orlové na Obrokách po výbuchu bomby nastražené polskými bojovkáři v předplebiscitním období 1919-1920.

1918 - 1938

Příprava plebiscitu byla nakonec přerušena. Těšínsko bylo 28.7.1920 definitivně rozděleno mezi ČSR a Plosko Radou velvyslanců států, které zvítězily v první světové válce. Obce na Orlovsku připadly západní, československé části Těšínska. Na hřbitově v Orlové byl vybudován památník obětem bojů o Těšínsko. V pozadí je klášterní kolonie.

1918 - 1938

V roce 1928 byl původní dřevěný památník nahrazen novým, monumentálním památníkem, zhotoveným podle návrhu architekta ing. Stránského-Šlégra a akademického sochaře V. Žaluda.

1918 - 1938

Detail hlavního sousoší obětí bojů o Těšínsko na orlovském hřbitově z roku 1928.

1918 - 1938

Pavel Heřík

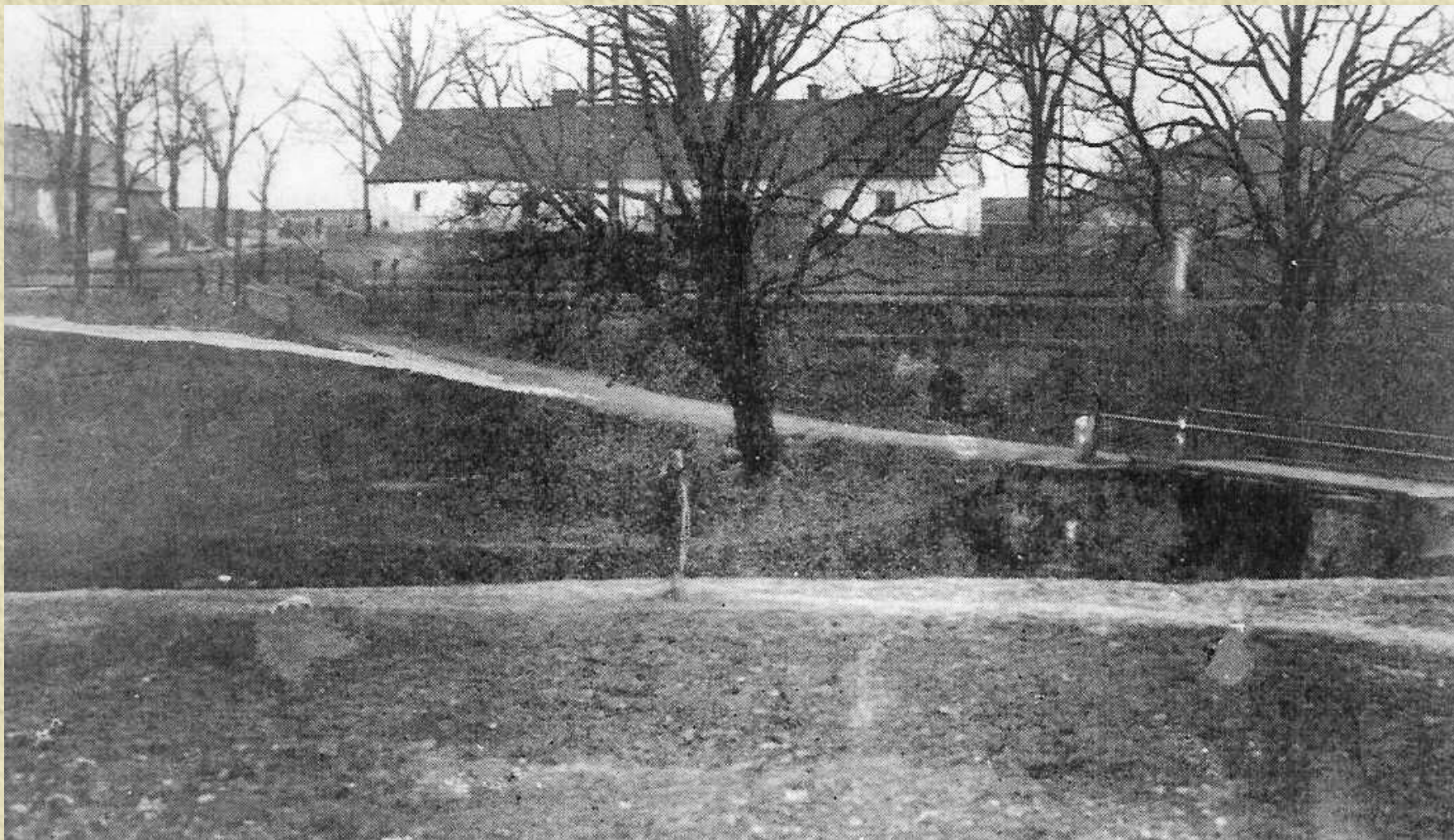
Marie Petrová

Jan Valovič

V roce 1925 vypukla na Ostravsku stávka horníků, kovodělníků a dělníků chemických závodů, vedená Rudými odbory a KSČ o zvýšení mezd. Při nepovolené manifestaci na orlovském náměstí 4. dubna došlo v důsledku střelby četníků proti demonstrantům k usmrcení čtyř lidí. Jednou z obětí byl 30-ti letý Pavel Heřík, horník z Orlové. O život přišel též 26 letý Jan Valovič, horník z Karviné, rodák z Lazů. Třetí obětí se stala 24-letá M. Petrová, dělnice z Lazů. Byla zasažena u zastávky tramvaje linky Karviná - Ostrava u Klášterní kolonie, kam doletěla jedna ze střel od náměstí.

1918 - 1938

Domek na "Figuře" poblíž cihelny v Orlové v jehož okně stála Anna Pfefferová se svým tříměsíčním dítětem Jindřichem v náručí a dívala se směrem k náměstí. Dítě bylo nešťastnou náhodou zasaženo četnickou kulkou.

1918 - 1938

Dělnický dům v Orlové.

Dělnický dům v Orlové, hlavní centrum komunistického hnutí na Orlovsku, odkud se vypravil 4. dubna 1925 průvod stávkujících na náměstí. Do 1. patra byla budova dostavěna v roce 1926. Snímek je z roku 1927.

1918 - 1938

Do Orlové zavítali za první ČSR také přední čs. politici. Fotografie z návštěvy Edvarda Beneše, tehdy ministra zahraničních věcí, v Orlové dne 10. června 1923 (v popředí ve světlém plášti). Vzadu vlevo Kaniův hostinec, vpravo stará požární zbrojnice.

1918 - 1938

V rámci návštěvy Těšínska zavítal do Orlové 6.7.1930 prezident T.G. Masaryk. Příklad na orlovské náměstí a před zástavami jednotlivých korporací na orlovském náměstí.

1918 - 1938

Ještě jednou návrat k prvnímu prezidentu ČSR - tryzna k úmrtí T.G. Masaryka před orlovskou radnicí v roce 1937.

1918 - 1938

Snímek příznačný pro poslední etapy života první ČSR - Masarykovou třídou v Orlové pochoduje zřejmě jednotka záložníků československé armády. Mnichovský diktát z 29.- 30. září 1938 však pohřbil naděje na obranu státu před fašistickým nebezpečím.

III.

V těžkých letech druhé světové války – okupační režim
a boj za svobodu

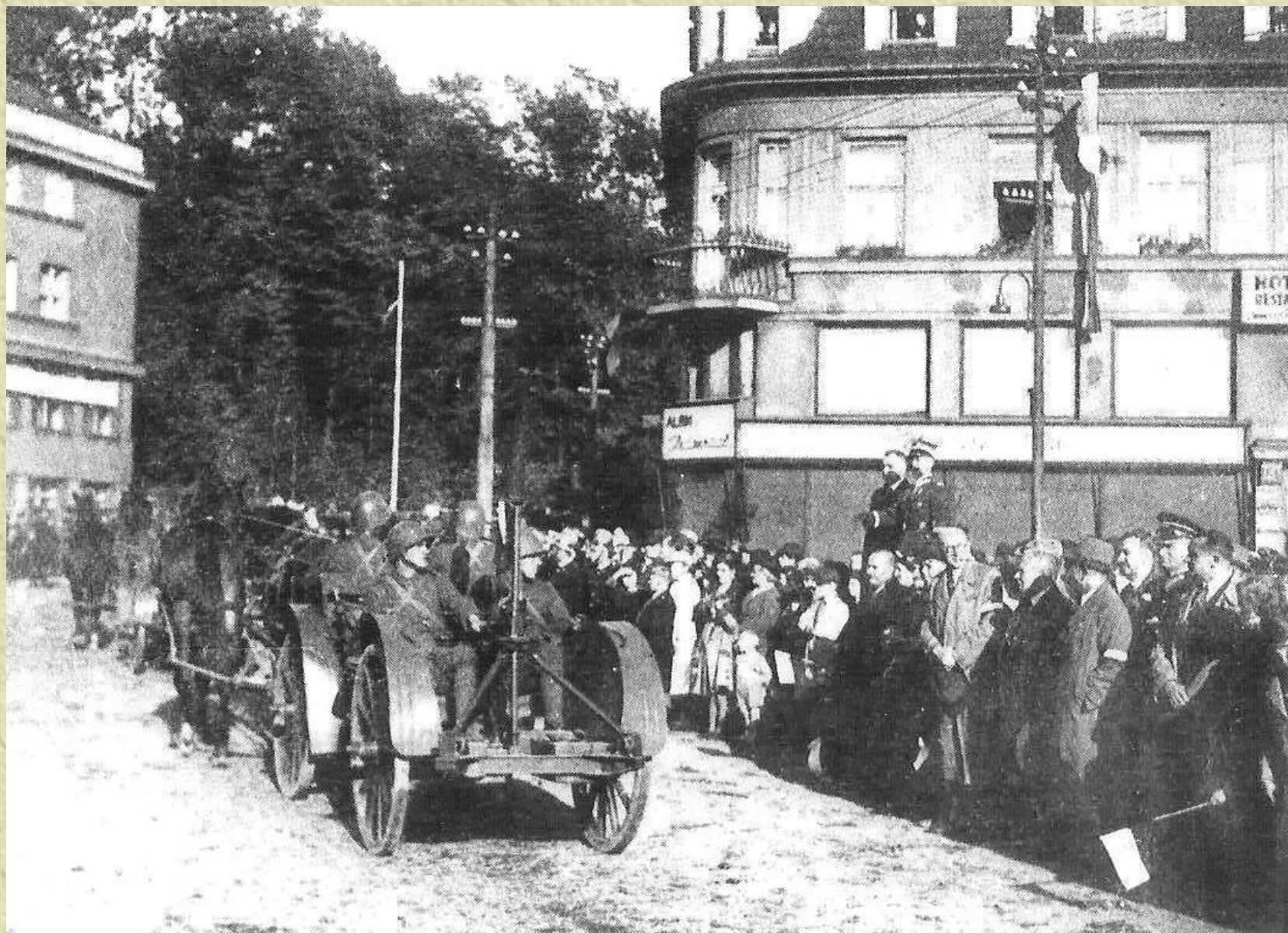
1938 - 1945

1938 - 1945

Polští vojáci při příjezdu do centra města, na domech jsou ještě české nápisy firem. Těžké období druhé světové války a okupace Orlové začínalo pro město 10. října 1938, když bylo po ultimátu polské vlády z 30. září a následném vydání československé části Těšínska Polsku obsazeno polskou armádou.

1938 - 1945

Na orlovském náměstí byla asi 2. den uspořádána přehlídka polských vojenských jednotek, velící generál na vyvýšeném místě vpravo. Vojáci defilovali z 2. strany.

1938 - 1945

Ještě jednou záběr polských vojenských oddílů na orlovském náměstí v říjnu 1938.

1938 - 1945

Budova poštovního a telegrafního úřadu v Orlové, ještě s českým označením, dostala záhy do průčelí polský státní znak. Polština postupně ovládla nápisy na všech veřejných budovách a stala se oficiálním jednacím jazykem.

1938 - 1945

Také náměstí v Orlové dostalo nové pojmenování - Plac Prezydenta Ign. Mościckiego.

1938 - 1945

Foto Jaroslav Bartusek z Lazů

Tragicky byl novým režimem poznamenán památník obětí bojů o Těšínsko z let 1919 - 1920. V noci 13.6.1939 byl z části demolován polskými bojovníky.

1938 - 1945

Ve dne pak bylo před veřejností strženo žulové sousoší
a rozdrceno v drtiči na kámen pro opravu cest.

1938 - 1945

Necelý rok trval polský zábor Orlové, do napadení Polska Německem 1. září 1939.

Ještě téhož dne navečer pronikli do města němečtí vojáci, polská armáda vyklidila Orlovou v podstatě bez boje. Demolována byla část kolejí Košicko-bohumínské dráhy. Německé vojenské oddíly pochodují středem Orlové 2. září, v pozadí ještě kamenný železniční viadukt.

1938 - 1945

Někteří bezmocně, jiní - především z řad místních Němců - se zvednutými pažemi přihlíželi průjezdu německých okupantů.

1938 - 1945

Nechyběly ani květiny, podávané německým vojákům stoupenci fašismu. Část českého obyvatelstva byla překotným vývojem událostí dezorientována, nechyběla ani úleva nad koncempolské vlády a naděje do budoucna... Jak se brzy ukázalo, zcela falešné.

1938 - 1945

Ještě jeden snímek příjezdu německé armády na orlovské náměstí 2.9.1939.

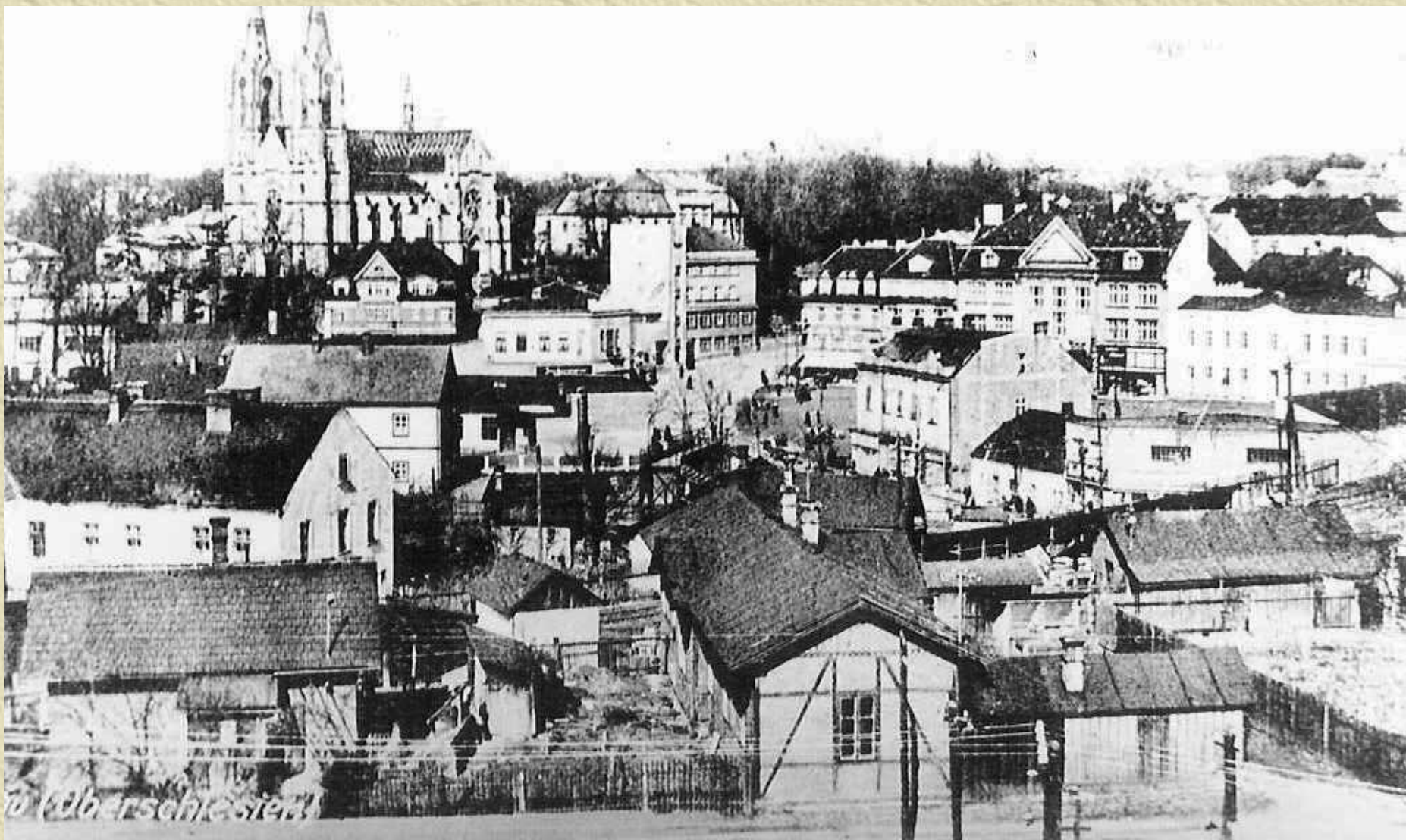
Na orlovském hotelu jsou dosud polské názvy Kawiarnia - Żywiec - Restauracja, ale nad nimi vlaje už prapor s hákovým křížem.

1938 - 1945

Ze slavnostního vítání německých okupantů na orlovském náměstí 2. září 1939 místními Němci. Vojenskému veliteli města byl předán symbolický klíč od města.

1938 - 1945

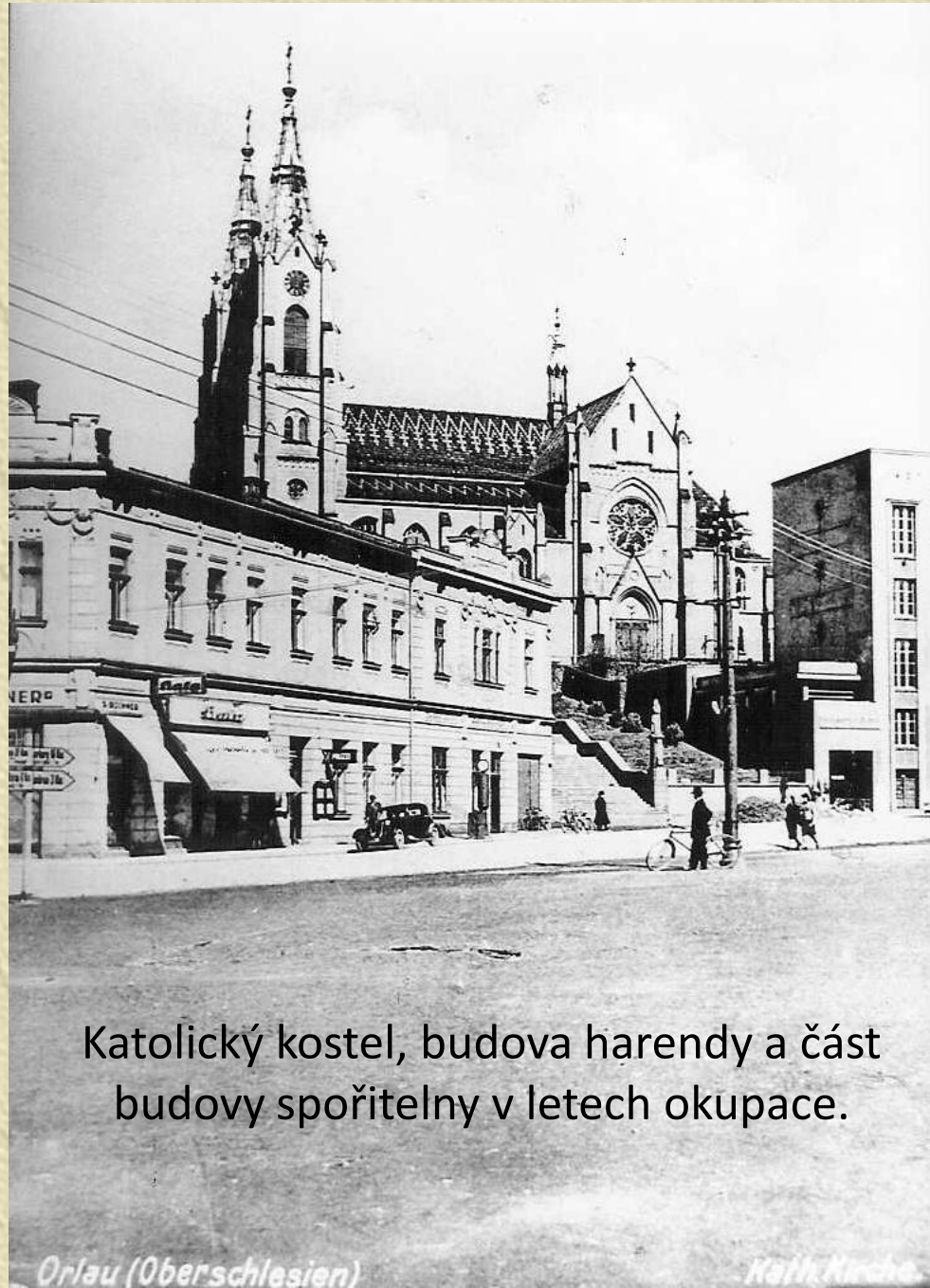
Střed Orlové za druhé světové války. Všechny budovy z dřívějších let jsou již dostavěny, navenek jakoby se nic nezměnilo. Jen popisek v levém dolním okraji pohlednice -Orlau, Oberschlesien- připomíná, že v životě obyvatel města nastalo jedno z nejhorších období nesvobody a útlaku.

1938 - 1945

Orlovské náměstí se změnilo na Ringplatz, nad radnicí byl vztyčen hákový kříž.
V popředí na sloupu označení zastávky tramvaje, nyní Haltestelle Orlau.

1938 - 1945

Katolický kostel, budova harendy a část budovy spořitelny v letech okupace.

Orlau (Oberschlesien)

Kath. Kirche

1938 - 1945

Německý smysl pro pořádek a disciplínu se projevil i na údržbě a vzhledu někdejší Masarykovy třídy, za okupace Adolf Hitlerstrasse. Vaňatkovo železářství se změnilo na Eisenwaren a Farben, Stachův obchod s oděvy na Konfektion, v mnoha obchodech odmítali jejich noví majitelé a prodavači mluvit se zákazníky česky či polsky. Obchodníci z řad židovského obyvatelstva skončili vesměs v koncentračních táborech.

1938 - 1945

**Trittst du als Deutscher
bei uns ein,
So soll dein Gruß
„Heil Hitler“ sein!**

Druck und Verlag Rudolf M. Rohrer, Brünn, Kirchengasse Nr. 7.

Tyto cedulky ve veřejných budovách, úřadech i obchodech vyzývaly návštěvníky k jednotnému pozdravu „Heil Hitler“.

1938 - 1945

Třebaže byli do škol nasazeni němečtí učitelé, vyslaní sem namnoze z "říše", chtěli nacisté vychovávat nové generace pedagogů přímo v regionu. Budova českého gymnázia v Orlové, za okupace zrušeného, byla změněna na učitelský ústav (Lehrerbildungsanstalt).

1938 - 1945

Na Deutsches Haus (Německý dům) byla přejmenována nová sokolovna v Orlové.

1938 - 1945

Symbolika poměrů z let nacistické okupace - jednotka německé armády pochoduje hlavní orlovskou ulicí, z chodníku ji zdraví v černé uniformě důstojníci SS (Schutzstaffel - elitní bezpečnostní organizace plnící roli politicky nejspolehlivější ozbrojené opory nacistického režimu v zázemí i na frontách).

1938 - 1945

Silnici od orlovské cihelny k tramvajové zastávce a hřbitovu kráčí jednotka SA (Sturmabteilung- militantní organizace "hnědých košil"), patrně při pohřbu jednoho ze svých příslušníků. V Orlové z období druhé světové války.

1938 - 1945

Telegraf

Mor. Ostrava, úterý 6. května 1941.
Ročník IV. -- Číslo 123.

MĚSÍČNÍ PŘEDPLATNÉ RM 1'50

Jednotlivě: ve všední den 5 tenků, v neděli 10 tenků

Velká řeč Vůdce a říšského kancléře před německým říšským sněmem

1941 - největší rok německého pozdvižení

Vůdceva zpráva o slavných vítězstvích v Srbsku a Řecku. -

Děk Vůdce a nejvyššího velitele německému národu, říšské branné moci a spojenecké Itálii

Berlin. -ČTK- President německého říšského sněmu svolal poslance Velkoněmecka ke schůzi na neděli 4. května. Na jednacím pořadu jest jediný bod, vyslechnutí prohlášení říšské vlády.

Svolání německého říšského sněmu za války má, jak dokázaly tři předchozí schůze, svůj zvláštní význam. Jakmile schůze byla ohlášena rozhlasem, německý národ naslouchal s největším napětím. Možnost, že uslyší Vůdce, muže, jenž silnou, pevnou rukou vede německou brannou moc cílevědomě od vítězství k vítězství, způsobila, že všechno spěchalo k tlampačům.

V říšském hlavním městě byla Krollova opera v Tiergartenu cílem přetvářek obyvatelů města Berlína. Kdo neměl štěstí sám být přítomen, měl Adolfa Hitlera, chtěl aspoň spatřit Vůdce a jeho věrné ná cestě ke schůzi říšského sněmu. Na ulicích, kudy se jede od říšské kanceláře k Tiergartenu, tvořily organizace husté shluky lidí.

Vůdce opustil říšskou kancelář krátce před 6. hodinou a za bouřlivého jasotu berlinského obyvatelstva, které ho radostně očekávalo, odebral se ke Krollově operě. Zde stáli jako vždy lidé v hustých davcích, aby prožili radostný okamžik, kdy Vůdce vykonal předhlídku čestné setniny osobní standarty.

Zasedací síň

dení a neporovnatelném materiálu. Když pak Vůdce vyslovil tuto výraznou větu:

Německému vojákovi není nic nemožného

V tomto polním tažení branná moc opravdu překonala sama sebe: za celé minuty hrmi souhlas a volání Heile.

Vylíčení oně živé stavby, kterou Churchill vybudoval okolo balkánské války, kvituje sněmovna hlasitým smíchem. Říšský sněm a s ním celý německý národ běže s hlubokým povděkem a upřímným díkem Prozetelnosti na vědomí Vůdcevu zprávu o neobyčejně nepatrných ztrátách, které si vyžádalo toto vítězné tažení na Balkáně. Všichni vědí, že vynikající vedení A-

obyčejně velkou obětí krve, kterou musela přinést pro budoucnost Oxy. Také prohlášení o starém věrném druhu ve zbraní, Bulharáků, a maďarského národu je přilímáno a hlukným souhlasem. V hlubokém pohnutí mlčky bez jediného hlasu naslouchají poslanci a posluchači Vůdceovým slovům, která znějí jako prorocství: »Rok 1941 vstoupí do dějin jako největší rok našeho pozdvižení.«

Výraz lásky a vděčnosti

A když pak Vůdce v závěru své řeči vyslovuje děk německému vojákovi, německému lidu v městech a na venkově a povzneseným hlasem končí, že nacionálně socialistický lidový stát nejen přetrvá tuto válku, nýbrž i přijít tisíciletí, tu všichni násem povstávají na všech místech,

nů a galerií mu jásají vatfíe. Tato bouře, která je výrazem lásky a hluboké vděčnosti, vzrůstá znovu, když prezident říšského sněmu Hermann Göring oceňuje Vůdcevu vojevůdčevského genu a jeho vynikající schopnosti. Spontánně jsou zapěny hymny národa a volání Heil vyprovází pak Vůdce s budovy až na ulici, kde lidé, kteří venku naslouchali u tlampačů, jásavě vyslovují Vůdci při jeho zpáteční jízdě do říšské kanceláře znovu svůj děk.

Předseda říšského sněmu říšský maršál Hermann Göring zahájil schůzi říšského sněmu v neděli odpoledne tímto proslovem:

»Zahajují schůzi říšského sněmu. Páni poslanci! Vzpomeneme svých mrtvých kamarádů. Vzpomínáme poslance Tillmayera, Lommela, Dr. Bethkého, Maiera, Dr. Wackera, hr. von Auersperga, Dr. Schmidta, Rognera, Hübnera...

V českém jazyce bylo povoleno kolportovat na Orlovsku pouze časopis Telegraf, vydávaný pod cenzurou v Moravské Ostravě tak, aby působil v nacistickém duchu na obyvatelstvo. Číslo z roku 1941, oslavující dosavadní územní výboje Německa v Evropě, ještě před útokem na SSSR.

Telegraf

Redakce a administrace v Mor. Ostravě, Nádražní tř. 7. Tel. 41.51 a 41.52. Majitel a vydávatel: Melantrich, a. s., pro průmysl grafický a nakladatelství, Praha. Tiskne Melantrich, a. s., filialka v Mor. Ostravě, Nádražní tř. 7. Měsíční předplatné K 15.— i s doručným K 1.90.—, v Říší RM 2.10 (K 21.—) i s doručným RM 0.91 (K 9.40). Cena listu se rozumí franko tiskárna. — Dohled pošt. úřad Mor. Ostrava 1. — Odpovědný redaktor Jar. F. v. e. t.

Ročník VII. -- Číslo 139

Mor. Ostrava, neděle 21. května 1944

NA VÝCHODĚ JEN MÍSTNÍ BOJE

Velká obranná bitva na jihoitalské frontě

z Vádčová hlavního stanu, 20. května. -CTK- Vrchní velitelství branné m. ocí oznamuje:

Na jižní italské frontě trvá velká obranná bitva bez přerušení. Naše vojsko se v úseku mezi Gaetou a Pontecorvem probojovalo v úporném zápase s nepřátelskými pěšáky a obrannými silami, které měly velikou převahu, zpět na nové pozice. Gaetský kupředu vybíhající frontový oblouk byl vyklížen.

Několik výšin severně od Itri a osady Cämpodimele padly po tuhém boji do nepřátelských rukou. Na jižních úsecích naší pancéřové granatniel v rázových protitlúčech zastavili nepřátelská útočná čela. Po obou stranách Pontecorva byly všechny nepřátelské útoky přes dělostřeleckou

bubnovou palbu, trvající několik hodin, a přes hromadné zasazení pancéřů, odrazeny. V prostoru jihovýchodně od Aquina se nepřátelské útoky, podporované silným dělostřelečtvenm a četnými pancéřovými bojovými vozy, zhroutily v soustředěné palbě našich zbraní, dílem v boji

zblízka. Nepřátelská přehota s pancéřů, která vnikla do severní části Aquina, byla protitlútkem vržena zpět. Nepřítel ztratil při tom 30 pancéřů. Od počátku bitvy 12. května odstrelila 1. divize padákových myslivců 100 pancéřů.

Zajišťovací plavidla válečného námornictva poskodila na Jaderském moři dva nepřátelské rychlé čluny.

Z východní fronty se hlásí jen místní boje na dolním Dněstru, v předpolí Karpat a jihovýchodně od Vitebska.

Strážní plavidla válečného námornictva sestřelila nad Finským zálivem pět bolševických bombardérů.

Svaz finských bombardovacích letadel podnikl uplynulé noci s dobrým účinkem útok na nepřátelskou přisunovou základnu za svirskou frontou.

Severoamerická bombardovací letadla vnikla večer za silné ochrany stíhaček na říšské území a bezplánovitým svržením pum na různé obytné čtvrti říšského hlavního města a na Brunšvik způsobila škody na budovách a ztráty mezi obyvatelstvem.

Stíhačky, proslétadlové dělostře-

Jedno město je hájeno

Melantrich, Ostrava.

Foto: PR Scheffler (Ostava)

Na severním okraji města se nepřítel podaril vzlom, který však mohl být rychle odstraněn. Postupující granatniel razi si cestu mezi rozstřípenými domy.

Projev říšského ministra dr. Goebbelse k frontovým důstojníkům

Berlín, 20. května. CTK. Říšský ministr dr. Goebbels podal v pátek většinu kruhu osvědčených frontových důstojníků, kteří se, přicházejíce ze všech úseků fronty a vyznamenání vysokými vyznamenáními, shromáždili ke kursu, přehled o celkové válečné situaci.

Ministr podrobil politické a vojskové činitele vlnějí situaci zevrubně úvaze a umístil je, přecházejíce přes denní aktuální události, do rámce historického hodnocení.

Není příkladu — pravil dr. Goebbels m. j. — že kdy v dějinách podlehli národ, který hájí svou existenci a nepoddajnou houževnatosti a tvrdosti. Neboť rozhodnutí o bytí nebo nebytí národa není určováno

raz na velkou stálou úlohu politického vzdělání a školení, a to jak pokud jde o frontu, tak i pokud jde o demovinu. Toto světové zápolení, prohlásil, stalo se válkou světových názorů, ve které se může ubíhat jen omezen národ, který má lepší politickou ideu a silnější politické přesvědčení. V tomto boji světových názorů hájíme nejen své národní bytí, nýbrž svůj způsob života a svůj svět před-

Benešův nejnovější plán

Všechny porady hlavních spojenců a jejich výsledky jsou stále zahaleny nímberm jakéhosi tajemství, z něhož se jen tu a tam podíhne před zrakem světové veřejnosti. Tak se tomu

v ostré debatě v dolní sněmovně. Ale co záleží dnes dr. Benešovi na Spojených státech a na Velké Británii, když vystupuje v roli spojence sovětských republik? V roli unaného

Časopis Telegraf o 3 roky později. Zprávy už jsou pro okupanty méně radostné - Němci se brání na jihoitalské frontě proti západním spojencům a na východní frontě proti Sovětské armádě sice hlásí jen místní boje, avšak dlouhodobě tu již ustupují do bezprostřední blízkosti střední Evropy.

1938 - 1945

OBERSCHLESISCHE ZEITUNG

T B P O K

Verlag NS-Gauverlag Oberschlesien GmbH, Kattowitz, Roopstr. 11.
Tel. 1961/14 Geschäftsstellen Kattowitz Grundmannstr. 28 Woynsch-
str. 3 Tel. 1974 u. Feldstr. 14 Tel. 1910 Antonienhöhe Berthold-
Hildebrandstr. Laurakwitz Str. d. SA 4 Myslowitz Str. d. SA 3;
Wohlgenosse Ad. Hitler-Str. 3 Tel. 4643 Pieß Ad. Hitler-Str. Tel.
191 Bielewiz Stadtberg II. Tel. 1534 Teschen Tiefe Gasse 54 Tel. 1720

KATTOWITZER ZEITUNG

Amtliches Blatt der NSDAP

sowie sämtlicher Behörden

Bezugspreis: Durch Austräger in Stadt und Provinz 2 40 RM monatl.
bei wöchentlich sechsmaligem Erscheinen einschl. Beförderungs-
und Zustelgebühr. Bei Postbezug (ausschl. Streifbandbezug) 2,76 RM
monatlich einschl. Postgebühr und Postbestellgeld. Anzeigenpreis laut
Preisliste 2. Anzeigenschluß 16 Uhr, Sonnabend (für die Sonntags-
ausg.) 13 Uhr. Postscheck-Konto Breslau 4220 u. nur für Vertrieb 77853.

Preis 15 Reichspfennig

Dienstag, den

12. September 1944

Nr. 247 Jahrgang 76

„Das Nachschubproblem wird für die Alliierten immer kritischer“

Neueste anglo-amerikanische Berichte über die Kämpfe im Westen
Bedeutend verstärkter Widerstand der Deutschen festgestellt

von Lissabon, 12. September.
Die amerikanischen und englischen Korrespondenten an der französischen Front melden heute übereinstimmend einen bedeutend verschärften Widerstand der deutschen Truppen, der es den alliierten Einheiten unmöglich mache, ihre Bodengewinne fortzusetzen. So beginnt beispielsweise der Funkkorrespondent Harper seinen neuesten Bericht mit den Worten: „Ofter und öfter führen wir in unseren Berichten die Worte: zunehmender Widerstand des Feindes. Diese Worte beweisen, daß die deutsche Absetzbe-
wegung sich ihrem Ende zu nähern scheint.“ In einem Londoner Funk-

bericht vom Montag morgen wird vor allem auf den heftigen Widerstand hingewiesen, auf den die britische 2. Armee am Kanal stößt.
Ganz besonders deutlich wird der bekannte britische Rundfunksprecher McGeachy, der heute u. a. erklärt: „Wir dürfen nicht vergessen, daß wir nicht mit dem Deutschland von 1918 kämpfen, sondern mit einer Nation, die bedeutend entschlossener, bedeutend stärker diszipliniert, bedeutend besser mit Nahrungsmitteln und nötigem wichtigen Kriegsmaterial versehen ist, als das Deutschland von 1918.“
Der Korrespondent weist dann darauf hin, daß nicht nur der Widerstand

sich versteift hat, sondern nach wie vor die deutschen Garnisonen die verschiedenen Häfen halten und eine Benutzung dieser Häfen unmöglich machen. „Ein Blick auf die Karte aber zeigt“, fährt McGeachy fort, „daß für die Alliierten im Augenblick das Problem des Nachschubs immer kritischer wird, denn alle Munition, alle Ausrüstung und alle frischen Truppen, die aus England in die Kampfzone geschickt werden, müssen den Weg über die Ausladeplätze n der Normandie nehmen und müssen dann 300 bis 400 englische Meilen über Land bis in die Kampflinien gebracht werden.“

Kurze Feuerpause
Zäh hatten sich die Sowjets in dieser Ortschaft verteidigt. Jedes Widerstandsnest, mußte einzeln ausgehoben werden. Bevor der Feind jenseits des Dorfes weiter verfolgt wird, gibt es noch eine kurze Atempause.
PK.-Aufn.: Kriegsber. Köcherber (Atl)

Sowjetische Todesurteile für schwache Völker

Moskau fühlt sich stark genug, um seine brutale Eroberungspolitik durchzuführen

Fernschreiben unserer Berliner Schriftleitung
Berlin, 12. September
Der Bolschewismus fühlt sich jetzt stark genug, um seine brutale Eroberungspolitik in Ost- und Südeuropa hemmungslos durchzuführen. Er hat das demokratische Mäntelchen, das er sich seit Jahren verschiedentlich zur Tarnung seiner wahren Absichten um-

Orbigkeit verfolgt. Die Bolschewisten herrschen in den besetzten rumänischen Gebieten, wie in ihrem eigenen Land. Sie führen Massenaushebungen zum Militärdienst durch, sie treiben die Arbeiter in Massen zusammen und schleppen sie zur Zwangsarbeit in die Sowjet-Union. Sie verhaften die Angehörigen der bolschewistenfeindlichen Partei und liquidieren nach dem stäl-

neue „Regierung“, also der Bolschewistenausschuß unter Führung von Georgiew, hat im übrigen auch zugestanden, daß ganz Bulgarien von bolschewistischen Truppen besetzt werden soll. Um das Maß der Unterwerfung zu füllen, sind auch alle bulgarischen Schiffe zum Bestandteil der bolschewistischen Flotte erklärt worden.
Die Wägen in Ost- und Südeuropa

FANATIKER DES „DENNOCH“

Zum 125. Todestag des „Marschall Vorwärts“ am 12. September

Nur gerade diese Gegenwart, in die wir hineingestellt sind, will uns verworren und undurchdringbar erscheinen, ein Spielball weltgeschichtlicher Stürme, wie sie selbst unser an Stürmen so reicher Globus noch nicht gekannt hat. Und schauen wir zurück auf die Stürme von einst, die Kämpfe und

krieger, der uns heute aus der Ferne so klar und ruhmreich abgelaufen scheint, war im Juni 1813. Großgörschen und Bautzen waren trotz der heldenmütigen Blutopfer des neuen preußischen Heeres keine Siege geworden. Napoleon stand als Sieger mit neuen Heeren nicht nur in Sachsen und der Lausitz, sondern

Hlavním oficiálním deníkem rozšiřovaným v regionu byl Oberschlesische Zeitung, vydávaný v Katowicích nacistickou NSDAP. Číslo ze září 1944 se snaží zlehčit těžkosti německých jednotek na bojištích ve Francii po vylodění spojenců v západní Evropě.

1938 - 1945

Oslava církevního svátku v Orlové (asi primice P. Aleše Emila Gwuzda O.S.B.) v r. 1941). Rozcestník ve směru od náměstí k nádraží ukazuje do Bohumína (Oderberg) 15km.

1938 - 1945

Demontáž a odvoz třech zvonů z katolického Kostela nanebevzetí Panny Marie v Orlové ve dnech 22.–28.2.1942 fašisty do Německa.

Zvony byly pořízeny korporacemi a věřícími v roce 1932 a zavěšeny v severní kostelní věži. V jižní kostelní věži zůstaly staré zvony, jeden z roku 1435 a druhý z roku 1484, které unikly rekvizici rakousko-uherským erárem za Světové války. Slitina z níž jsou zvony ulity, tzv. zvonovina, se používá k výrobě lodních šroubů. Němci ji potřebovali hlavně k výrobě ponorek. Některé zvony odvezené Němci se po válce našly ve skladu v Hamburku, kam byly dopraveny loděmi po Labi. Orlovské zvony to štěstí neměly.

1938 - 1945

Zaměstnanci Nové jámy v Lazích, kteří byli v posledních měsících války, když se již blížila východní fronta, nuceně nasazeni ke kopání protitankových příkopů u Čadce.

1938 - 1945

Další ze snímků pracovníků Nové jámy v Lazích při kopání protitankových příkopů na západním Slovensku.

1938 - 1945

Mnoho orlovských občanů, Čechů, Poláků, Židů, bylo zatčeno a odvezeno do koncentračních táborů. Brána koncentračního tábora v Osvětimi (Auschwitz) s cynickým nápisem Arbeit macht frei - Práce osvobozuje.

1938 - 1945

Brána do koncentračního tábora Brzezince (Auschwitz-Birkenau).

1938 - 1945

Jedním z mnoha dalších míst, kam směřovaly transporty vězňů z Orlovska, byl koncentrační tábor (podle nacistů Schutzhaftlager - tábor pro ochrannou vazbu) v Sachsenhausen.

1938 - 1945

Verzeichnis der russischen Kriegsgefangenen.

Name	Neue Nr.	Alte Nr.	Erkennungs Nr.
Saika Michael	1501	2001	65450
Iwonow Michael	1502	2002	65451
Parschowenko Gregori	1503	2003	65458
Tainitschenko Sonjan	1504	2004	65487
Jadžimirski Semen	1505	2005	65512
Sowtschuk Dimitri	1506	2006	65514
Gassino Wasili	1507	2007	65516
Maschtschaninow Sergej	1508	2008	65660
Sapanow Dimitri	1509	2009	65664
Odinzero Karp.	1510	2010	65671
Scharitonow Nikita	1511	2011	65679
Samolain Jarozlaus	1512	2012	65683
Kolagow Alex.	1513	2013	65690
Wlassow Genadj	1514	2014	65693
Tupak Gregori	1515	2015	65698
Dordenko Michael	1516	2016	65701
Bororenko Michael	1517	2017	65705
Sachartschewoj Danilow	1518	2018	65707
Abramow Pavel	1519	2019	65712
Konratenko Afona	1520	2020	65717
Chepun Iwan	1521	2021	65722
Schepanenko Gregori	1522	2022	65725
Tareschenko Pauli	1523	2023	65726
Solowion Petr	1524	2024	65732
Koloniewj Daniel	1525	2025	65734
Kordjuntow Alex	1526	2026	65735
Kosetzchenko Ignaz	1527	2027	65744
Botko Alex	1528	2028	65746
Iwanoff Wladimir	1529	2029	65748
Prjakin Fjodor	1530	2030	65759
Anarov Iwan	1531	2031	65814
Horbanko Daniel	1532	2032	65816
Mozchtschuk Luka	1533	2033	65817
Slabowsjki Iwan	1534	2034	65819
Saporonki Alex.	1535	2035	65821
Listopadow Petr	1536	2036	65822
Schurski Piotr	1537	2037	65823
Jutschenko Stepan	1538	2038	65825
Kudewitschenko Iwan	1539	2039	65826
Rotschtenko Afona	1540	2040	65832
Kortschenko Wasili	1541	2041	65851
Kornika Gregori	1542	2042	65852
Bojko Senen	1543	2043	65953
Tetschenenko Nikolaj	1545	2045	64230
Pluschnikow Nikita	1546	2046	64279
Lipowaj Wassili	1547	2047	64297
Mozsijenko Ilja	1548	2048	64454
Chazikow Alexandr.	1549	2049	64706
Motwejenko Alexej	1550	2050	64833
Nusikolow Iwan	1552	2052	65764
Jermola Lazar	1553	2053	65767

Tragickou kapitolu období okupace představovaly osudy sovětských válečných zajatců nasazených na místní doly. Ze seznamu zajatců, kteří pracovali na Nové jámě v Lazích v německé transkripci. Celkem se v táborech zajatců v Lazích, Doubravě a Porubě vystřídalo na 2000 lidí.

1938 - 1945

Русско-немецкий
Russisch-Deutsches
Словарь картинок
Bilder-Wörterbuch

ДЛЯ
für den
КАМЕННОУГОЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ
Steinkohlenbergbau

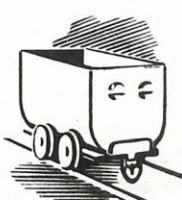
Отбойный
молоток
Abbauhammer

Рудничная
лампа
Grubenlampe

Кирка
Haecke

Вагонетка
Förderwagen

Herausgeber Bergbauverein, Essen
Verlag Glückauf G.m.b.H., Essen

Okupanti vydali pro sovětské válečné zajatce v zájmu snadnější komunikace s nimi rusko-německý obrazový slovník s hornickým názvoslovím.

1938 - 1945

Kriegsgefangenen-Lagergeld 1·0347538

Gutschein über **10** Reichspfennig

Dieser Gutschein gilt nur als Zahlungsmittel für Kriegsgefangene und darf von ihnen nur innerhalb der Kriegsgefangenenlager oder bei Arbeitskommandos in den ausdrücklich hierfür bezeichneten Verkaufsstellen verausgabt und entgegengenommen werden. Der Umtausch dieses Gutscheines in gesetzliche Zahlungsmittel darf nur bei der zuständigen Kasse der Lagerverwaltung erfolgen. Zuwiderhandlungen, Nachahmungen und Fälschungen werden bestraft.

Der Chef des Oberkommandos der Wehrmacht

Im Auftrage: *Trinius*

Kriegsgefangenen-Lagergeld 3·8239176

Gutschein über **1** Reichsmark

Dieser Gutschein gilt nur als Zahlungsmittel für Kriegsgefangene und darf von ihnen nur innerhalb der Kriegsgefangenenlager oder bei Arbeitskommandos in den ausdrücklich hierfür bezeichneten Verkaufsstellen verausgabt und entgegengenommen werden.

Der Umtausch dieses Gutscheines in gesetzliche Zahlungsmittel darf nur bei der zuständigen Kasse der Lagerverwaltung erfolgen.

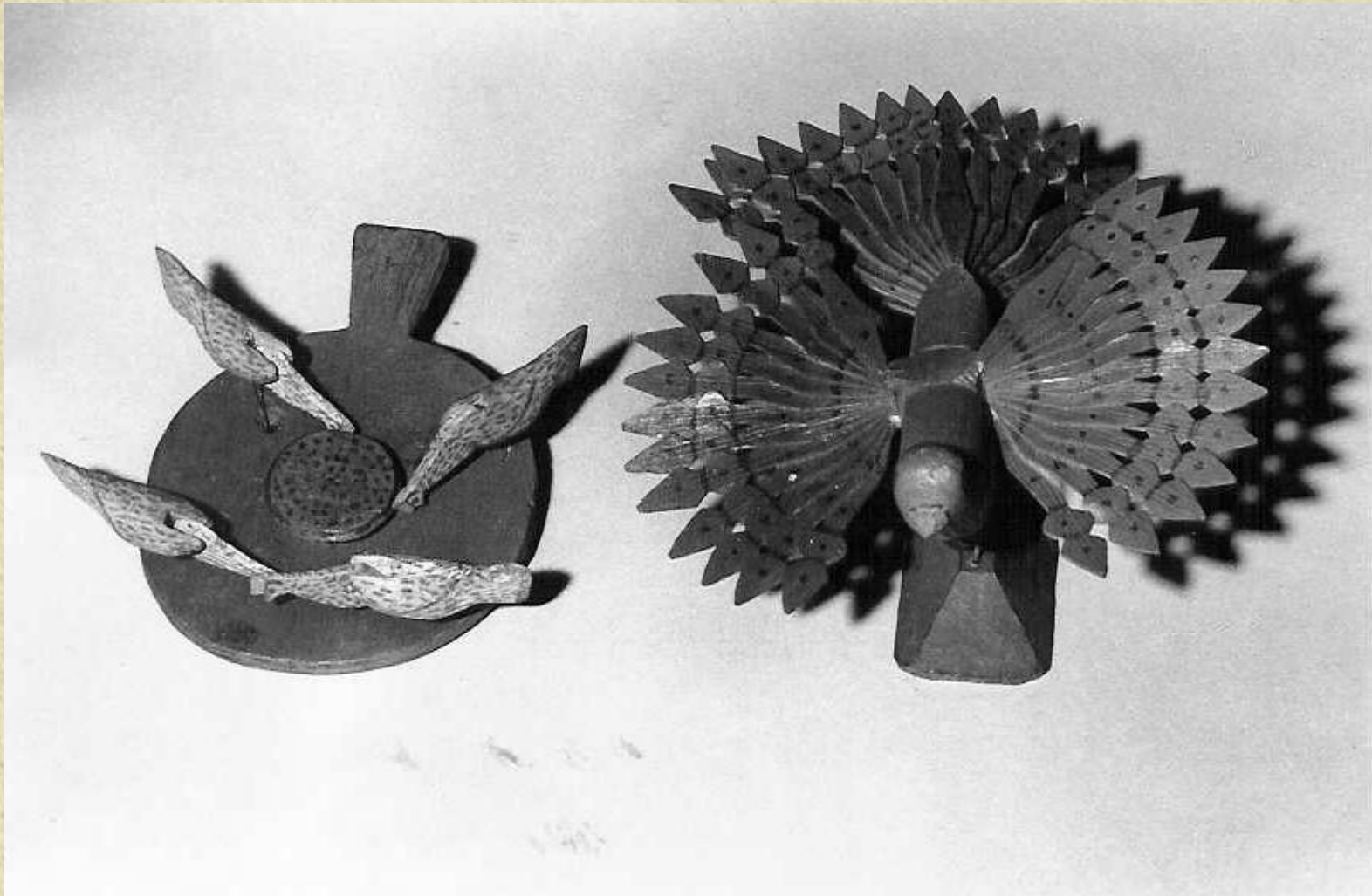
Zuwiderhandlungen, Nachahmungen und Fälschungen werden bestraft.

Der Chef des Oberkommandos der Wehrmacht

Im Auftrage: *Trinius*

Zajatci žili v táborech v těžkých podmínkách. Navzdory vysilující práci dostávali za den kolem dvou litrů polévky z řepy, tuřínů, trochy brambor a mouky výjimečně s odpadky masa, 50 dekagramů chleba, 3 dekagramy margarínu a 25 feniků v podobě poukázek (na snímku). Za ně si mohli koupit v táborové kantýně nanejvýš trochu kyselého zelí či nekvalitního tabáku, jiné potraviny minimálně.

1938 - 1945

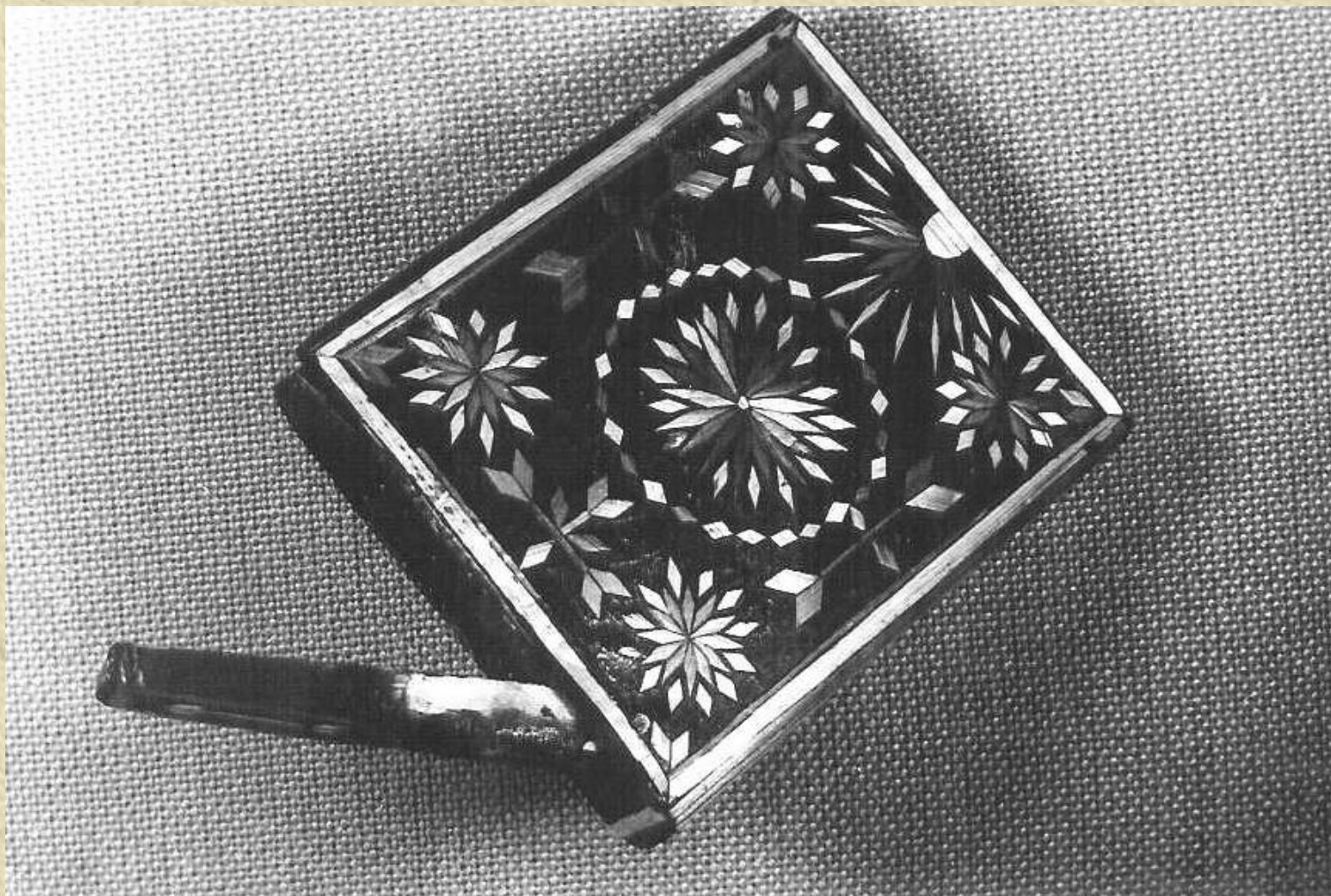
Z vděčnosti za podstrkávání jídla a léků přímo na šachtách vyráběli zajatci v lágrech dřevěné hračky a dávali je horníkům pro jejich děti.

1938 - 1945

Tato zvířátka byla zajatci vymodelována z hlíny.

1938 - 1945

Mezi upomínkové předměty darované sovětskými válečnými zajatci horníkům na zdejších dolech patřila i tato „tabatěrka“, umně vyzdobená snítky slámy.

1938 - 1945

Jen některým ze zajatců se podařilo uprchnout, skrýt se za pomoci místního obyvatelstva a dočkat se příchodu Sovětské armády. Jeden z nich, N.N. Chreptěj, zajatec z Dolu Doubrava. Snímek z doby před zajetím.

1938 - 1945

TEMPO

INFORMAČNÍ LIST

Únor 1945.

Č.R.II.50/17.

Zahovejte klid a rozvahu při vstupu
Rude Armady do našich měst a vesnic !

NAŠE HLÍDKA

Uplynulé dny a týdny v tomto roce byly obdobím nejtěžší a nejprudší sovětské zimní ofensivy na východní frontě .

Ruda Armada po rozbití německé pevnostní obrany na Visle postoupila ke konci druhého měsíce od Varšavy na západ o 500 km, také od Sandeměře druhé křídlo urazilo přibližně stejnou vzdálenost, jako první armáda postupující od Varšavy.

Postup Rude Armady poněkud se spomalil, místy i téměř zastavil, ale pomimo to, jsou stále v Stalinových rozkazech oznamovány nové vítězství na německé půdě.

Frontové situace se poněkud změnila tím, že nastala nečekána změna počasí. Jsou rozblaceny cesty a rozvodněné řeky v důsledku čeho Němci se zmohli na novou obrannou linii, která se opírá tentokráte o německá města.

Němci s ohrožených míst utíkali v nepopsatelném zmatku a strachu, opouštěli své domovy a pracovní místa, utíkalo gestapo a policie, utíkalo vše co bylo fašistické.

Naš kraj, který je pod bezprostředním vlivem východní fronty, jednou již zdanlivě vypadalo, jako kdyby nebylo již více žádných Němců na této půdě. Vše utíkalo a s častí uteklo, ale v bezohledném zasahu hitlerovské strany mnozí úředníci, policie a gestapáci přišli zpět.

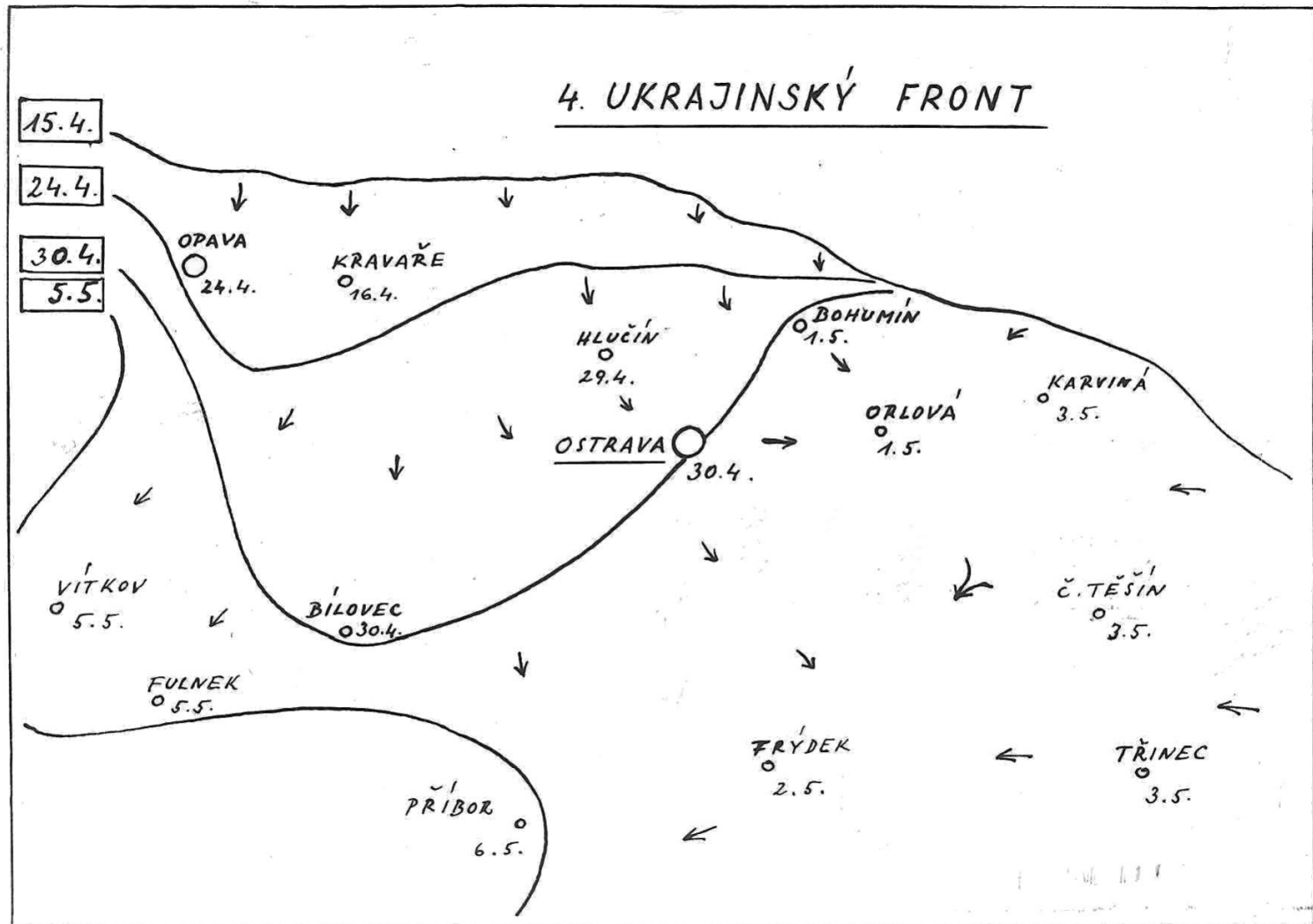
Jsme blízko fronty, valečné pasmo sáha, až k městu fryštátu. V tomto pasmu Němci dělají opravdový hon na lidi, vše co schytají na ulicích ženou na opevňovací práce a velkou část těchto

Odpor k nacistické okupaci vedl k rozvinutí odbojového hnutí mezi českým a polským obyvatelstvem, pravicového a zejména levicového zaměření.

Ilegální cyklostylovaný časopis Tempo, zhotovovaný na Nové jámě v Lazích, šířený komunistickou skupinou kolem Gabriela Jurczaka. Číslo z února 1945.

V polském jazyce byl vydáván obdobný časopis Naprzód.

1938 - 1945

Směry postupu 4. ukrajinského frontu do středu ostravského průmyslového regionu včetně Orlové. Do města pronikly sovětské jednotky od Horní Lutyně a Poruby 1. května, poslední boje s Němci, zejména v prostoru směrem k Doubravě a Lazům však doznávaly až 3.května.

1938 - 1945

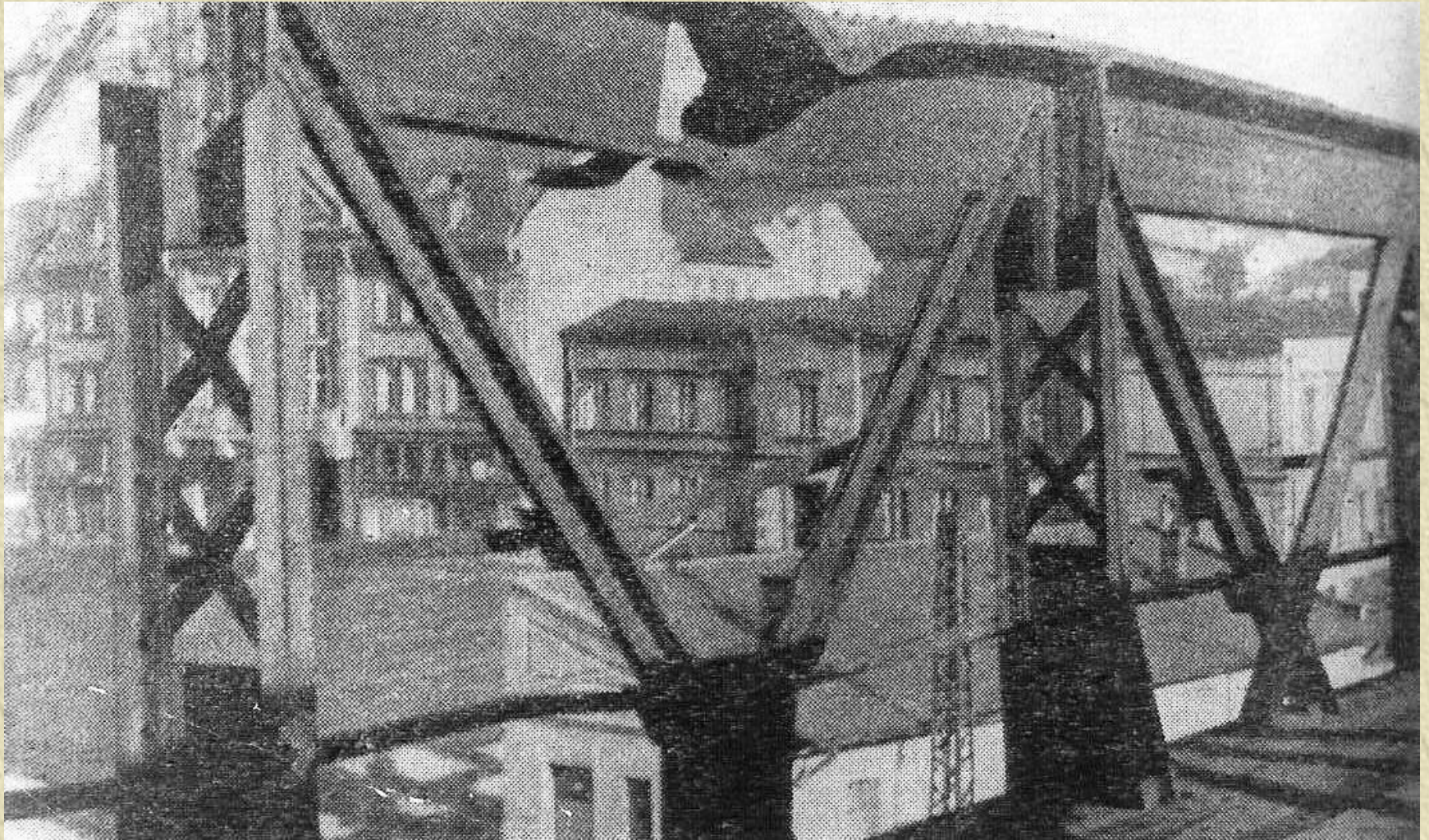
Levá věž orlovského kostela je bez hodin. Ty byly zničeny při palbě sovětských vojáků ve směru od nádraží proti Němcům, kteří z věže odstřelovali okolí, zejména příjezdovou cestu z Poruby a zabili na ní i jednoho ze sovětských důstojníků.

1938 - 1945

Budova harendy na orlovském náměstí (snímek z pozdější doby). V ní byla za okupace umístěna četnická stanice. Ti z četníků, kterým se nepodařilo utéct připraveným autem za budovou setrvali na místě a ostřelovali pak z dosud viditelného sklepního okénka náměstí a bránili tak jeho obsazení sovětskými vojáky. Byli zneškodněni granátem, vhozeným z boku do okénka.

1938 - 1945

Železný most nad Košicko-bohumínskou dráhou u náměstí, postavený za okupace na místě někdejšího kamenného viaduktu. Byl poškozen dělostřeleckým granátem vypáleným z tanku od „sirotčine“ (ze směru od Lazů). Lidé si „hilzně“ vzali na květináče.

1938 - 1945

Ustupující němečtí vojáci připravili vyhození mostu na náměstí do vzduchu. Dráty k odpálení byly neohroženě přestřiženy Janem Tomicou (na snímku) tehdy dělníkem v orlovské cihelně, ve spolupráci s Mečislavem Rzymankem.

1938 - 1945

V noci z 1. na 2. května 1945 se místním nacistům podařilo vypálit Husův dům, oblastní sídlo a archiv NSDAP. Zřejmě řada cenných nacistických dokumentů tak byla zničena.

1938 - 1945

Na orlovském náměstí byl dočasně umístěn společný hrob dvou sovětských vojáků, kteří padli v centru města (pomníček vlevo dole).

1938 - 1945

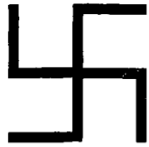
Hrob dvou padlých sovětských vojáků přetrvával na orlovském náměstí ještě s
příchodem zimy 1945/1946.

1938 - 1945

Detail pomníčku a oplocení padlých sovětských vojáků na orlovském náměstí, vpravo v pozadí tehdy ještě stojící pavilon obchodů a služeb pod náspem báňské vlečky. Celkem padlo při osvobozování Orlové a sousedních obcí 20-25 sovětských vojáků. V roce 1946 byli exhumováni a převezeni ke společnému uložení na hřbitov do Frýdku-Místku.

1938 - 1945

*Každý balon jednou splaskne,
přefoukne se a pak praskne!*

Hlubokým žalem sklíčení oznamujeme lidu obecnému celého světa a okolních vesnic, že z rozhodnutí Prozřetelnosti na věčné časy nás opustila naše drahá, milovaná, nenahraditelná a nezapomenutelná Její Velkorysost

Říše Velkoněmecká

záštita kultury a civilisace.

Nezapomenutelná naše ochránitelka vykrvácela po dvanáctiletém nadýmání na rychlé úbytě při potratu Nové Evropy v máji L. P. 1945 v útlém věku 12 jar, nedoživše se prorokovaných 1000 let. Zanechává po sobě miliony sirotků, o něž bude vzorně postaráno v útulných sirotčincích východních Lebensraumů, po nichž tak žhavě toužili.

Tělesná schránka drahé zesulé bude téhož měsíce uložena k věčnému odpočinku na památném poutním místě, kde kdysi stával Berlín, při zvucích známé písně »Es geht alles vorüber, es geht alles vorbei«.

SAMÁJAMA u Postupimi (dříve Berlín) v máji L. P. 1945.

Quislingové-Kollaboranti
přítbuzní.

Herrenvolk
dětí.

NSDAP
vychovatelé.

Ironizující pamflet s „úmrtním oznámením“ k pádu Velkoněmecké říše, šířený na Orlovsku v květnu 1945.

1938 - 1945

Velitelem vojenského okruhu Orlová byl jmenován kapitán Sovětské armády I.F. Tkačev (uprostřed) vpravo od něho první poválečný předseda revolučního národního výboru v Orlové Adolf Valeček (v klobouku).

1938 - 1945

Kapitán I.F. Tkačev vpravo, uprostřed vstojí předseda RMV v Orlové Adolf Valeček.
V pozadí budova interního oddělení orlovské nemocnice.

1938 - 1945

Kapitán I.F. Tkačev, velitel vojenského okruhu Orlová při projevu k orlovským občanům z balkonu radnice. Vpravo Tkačev v civilu po letech, když navštívil Orlovou v r. 1966 před budovou MNV v Orlové Porubě. Za ním vpravo předseda MNV Bohumil Sýkora.

1938 - 1945

Skupina členů Národní bezpečnostní stráže, vojáků a jejich pomocníků z řad obyvatelstva v Orlové z prvních dnů po osvobození v roce 1945.

1938 - 1945

Náročným úkolem při zajišťování bezpečnosti po osvobození města bylo vyhledávání a zneškodňování munice. Likvidační skupina členů a spolupracovníků Národní bezpečnostní stráže v Zimném Dole.

1938 - 1945

Vlevo likvidační skupina vyhledávání a soustřeďování munice v Zimném Dole, vpravo člen Národní bezpečnostní stráže Karel Křivoň při likvidaci munice - r. 1945.

1938 - 1945

Odpal munice v Zimnám Dole v roce 1945. (kouř vlevo nahoře nad stromy).

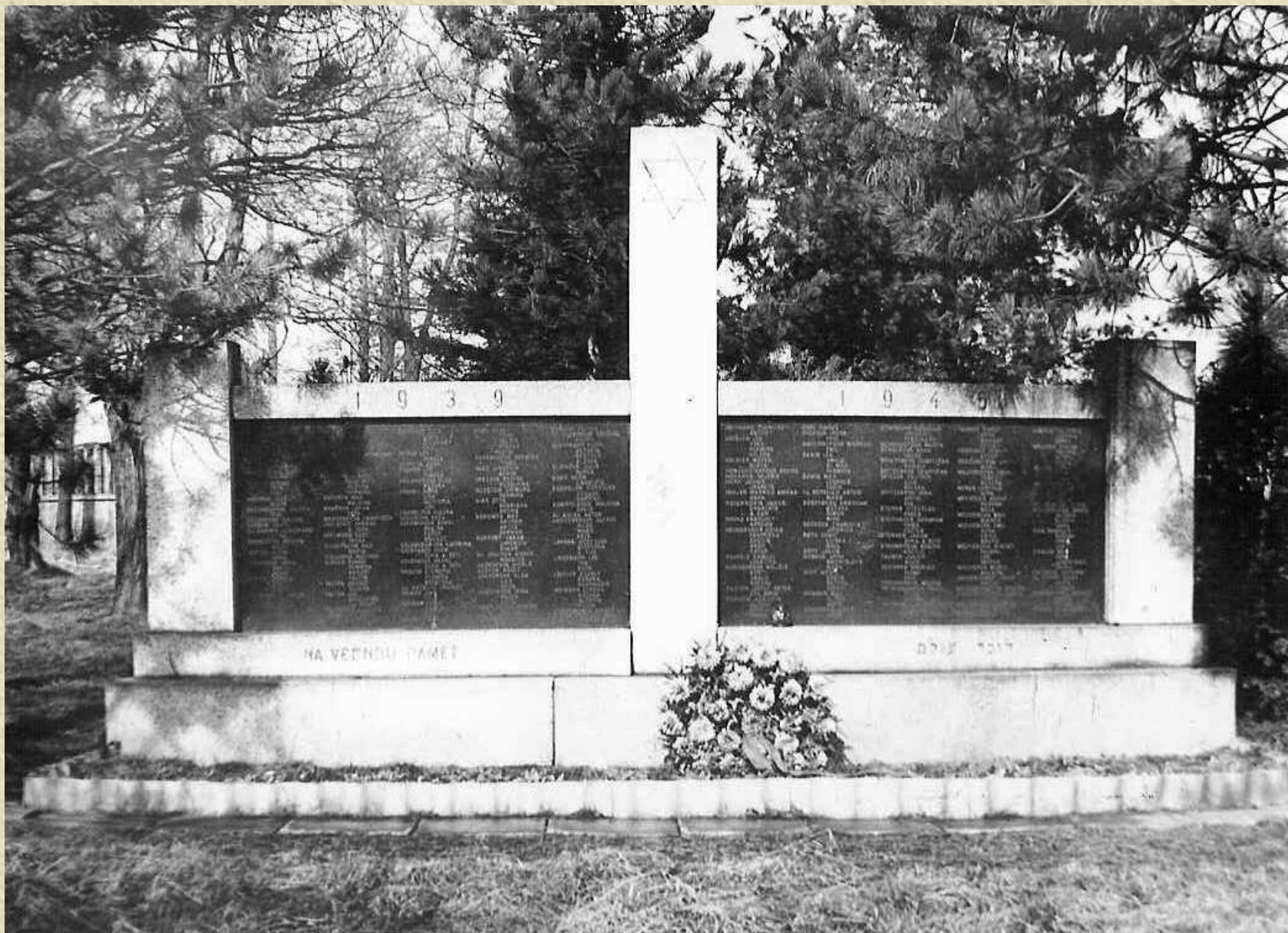
1938 - 1945

Ústřední památník padlých sovětských vojáků na hřbitově v Orlové.

Dlouhé a neúplné jsou seznamy obětí, které si na obyvatelstvu Orlové a okolních obcí vyžádala druhá světová válka.

1938 - 1945

Památník obětí druhé světové války z řad židovského obyvatelstva Orlovska v židovské části ústředního hřbitova v Orlové se jmény 360 osob.

1938 - 1945

Pamětní desky obětí druhé světové války, které byly umístěny po válce v tehdy ještě stojící budově polského gymnázia na Obrokách. Nesou jména 140 osob z řad vyučujících i studentů.

1938 - 1945

Vlevo pamětní deska obětí druhé světové války umístěná v tehdejší budově českého gymnázia v Orlové se jmény 8 absolventů.

Vpravo pamětní deska na budově hostince při tehdejší zastávce tramvajové linky u kláštera v Orlové se jmény 8 obětí výbuchu dělostřeleckého granátu z řad místních občanů a 4 vojáků Sovětské armády. Granát vypálený z Voglova lesa, dnes v Karviné 2. Dolech, sem dopadl 1. května 1945.

1938 - 1945

PAMĚTNÍ DESKA

K UCTĚNÍ PAMÁTKY PADLÝCH PŘÍSLUŠNÍKŮ
K.S.Č. V ORLOVÉ ZA DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY.

STÁŇA EVŽEN + 1941 V OSVĚTIMI
KOLÁČEK JOSEF + 1944 V GROSSROSSEN
LANGHAMER JAROSLAV + 1942 V OSVĚTIMI
NOGA VIKTOR + 1943 V OSVĚTIMI
ŠOSTEK RUDOLF + 1943 V OSVĚTIMI
ŽILKA ANTONÍN PADL 1.5.1945
PŘI OSVOBOZENÍ ORLOVÉ.
ŽILKA VLADISLAV + 1941 V OSVĚTIMI.

Pamětní deska 7 obětí členů Komunistické strany Československa, kteří zahynuli v koncentračních táborech nebo padli při osvobozování Orlové. Deska byla umístěna na Dělnickém domě v Orlové.

IV.

Rozporuplné osudy města v éře socialismu – prudce narůstající vlivy poddolování a složitá hledání východisek

1945 - 1989

1945 - 1989

Vládní delegace v Orlové 19.7.1945. Vlevo předseda vlády za KSČ Klement Gottwald (odvrácen), napravo postupně předseda RNV v Orlové Adolf Valeček, ministr kultury za KSČ Zdeněk Nejedlý (v brýlích) a ministr pošt za ČSL kněz František Hála (v klobouku).

1945 - 1989

Hlavní ulice v Orlové po válce velmi rychle oživila. Záběr zachycuje zatím ještě soukromé firmy, které měly později zaniknout.

1945 - 1989

Rozšiřování plochy starého orlovského náměstí v roce 1948.
Vlevo tradiční orlovský trh, který před válkou byl po celé ploše náměstí.

1945 - 1989

V roce 1948 zbourání starých budov na náměstí č.p. 71, 81, 587 a vyrovnání silnice přes náměstí a tím rozšíření plochy starého orlovského náměstí. Orlovské trhy se v 50. letech 20. století vrátily ke své předválečné slávě.

1945 - 1989

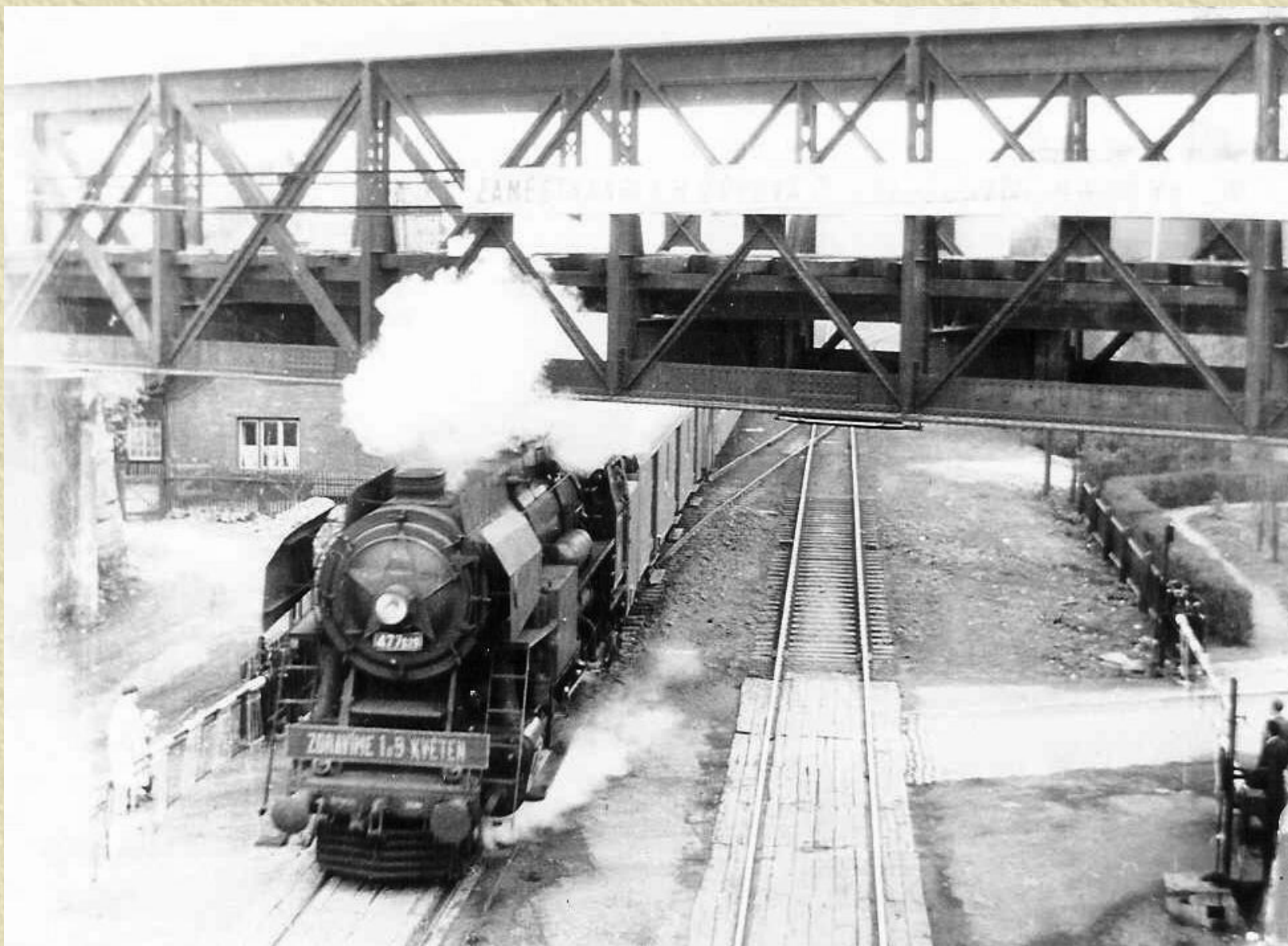
Orlovské náměstí od závor Košicko-bohumínské dráhy a železničního mostu báňské vlečky. Snímek z 50. let 20. stol. Náměstí se zvětšilo, domy na konci už nestojí.

1945 - 1989

Jedna z mnoha škol v Orlové - původně měšťanská škola Na Kopaninách z r. 1926.
Snímek po druhé světové válce.

1945 - 1989

Odjezd vlaku z orlovského nádraží k Doubravě (počátek 60. let). Železniční spojení přes Orlovou bylo zrušeno v r. 1967 v důsledku poddolování Košicko-bohumínské dráhy v úseku Orlová-Louky.

1945 - 1989

V letech 1966-1967 byly zrušeny i úzkorozchodné tramvajové linky, spojující Orlovou s Bohumínem, Karvinou a Ostravou. Tramvaj linky Bohumín-Orlová-Karviná na zastávce v Horní Lutyni počátkem 60. let 20. století.

1945 - 1989

Už v roce 1946 došlo ke spojení Orlové, Poruby a Lazů. Poválečné Lazy - obchody u křižovatky ve směru k Orlové naproti Krainovu hostinci. V pozadí jednopatrové budovy s krejčovstvím Josefa Lojdy a se spořitelnou.

1945 - 1989

Lazý - úsek zvaný Žlubek z období první republiky. Příjezdová cesta k Lidovému domu (vlevo), Národnímu domu (dále vpravo, není zachycen) a k Nové jámě.

1945 - 1989

Červená škola (z režných cihel) - obecná polská v Lazích, za druhé světové války byl v ní umístěn obecní úřad.

1945 - 1989

Bílá škola - měšťanská škola česká v Lazích. Po poddolování musely být postupně všechny školy v Lazích zbourány.

1945 - 1989

Jedno z center poválečné Poruby - okolí víceúčelové budovy pošty, spořitelny i lékařských ordinací (vlevo). Pozdější snímek z r. 1983, současná silnice je o několik metrů zvednuta.

1945 - 1989

Finské domky v Orlové - Kopaninách. Byly postaveny na různých místech Orlové po r. 1950 z kvalitního materiálu a vysoce překonaly předpokládanou životnost 20 let.

1945 - 1989

Výstavba bytů v porubském sídlišti začala v r. 1948 a trvala s přestávkami do r. 1963. Představovala první větší etapu budování nového bytového fondu v náhradu za demolice poddolovaných domů ve starých částech města.

1945 - 1989

Orlovské náměstí v 60. letech 20. století.

1945 - 1989

Orlovské náměstí v 60. letech 20. století. Blok obchodů a služeb v centru porubského sídliště byl dokončen v roce 1965 (v roce 1970 k němu přibyla restaurace Zlatá orlice).

1945 - 1989

V náhradu za zlikvidované školní budovy ve staré části města byla v roce 1951 postavena základní škola v Orlové – Zimném Dole.

1945 - 1989

Jednou z mála nových budov veřejné vybavenosti, které se podařilo „vtěsnat“ do poddolování ohroženého centra starého města, se stal obchod s textilem Orlovanka.

1945 - 1989

V r. 1961 byly v Orlové-Lazích postaveny v náhradu za poddolované objekty pavilony polské jedenáctileté střední školy. Dnes již nestojí z důvodu důlních vlivů.

1945 - 1989

Důl Antonín Zápotocký (kdysi Nová jáma a dnes Důl Lazy) v Orlové-Lazích.

1945 - 1989

Důl Doubrava v Doubravě, bezprostředně propojený s městem Orlovou byty pro velkou část osazenstva dolu.

1945 - 1989

Důl Žofie v Orlové-Porubě. Po různých organizačních změnách byl již uzavřen v důsledku vyčerpání uhelných zásob. Město usiluje o vybudování průmyslové zóny v jeho areálu.

1945 - 1989

Foto Josef Dembiňiok, Lazy 470

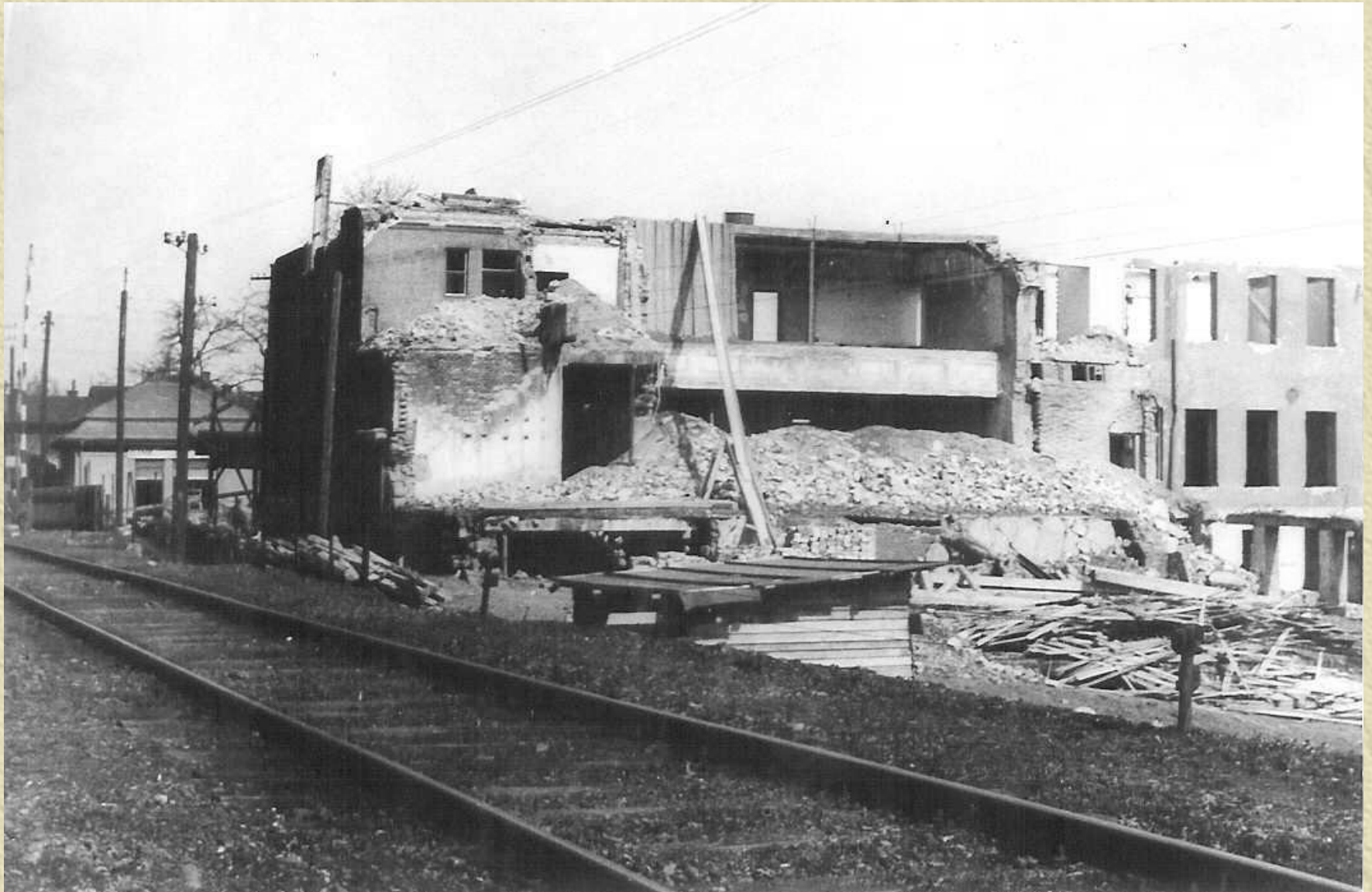
Koksovna v Orlové-Lazích, uzavřená pro důlní vlivy v roce 1967.
Část její produkce (smolná baterie) byla převedena mimo region na Východní Slovensko.

1945 - 1989

Tak vypadalo jedno z klíčových středisek společenského života v Orlové za první republiky – Společenský dům báňských úředníků (Báňský dům) z roku 1925.

1945 - 1989

A tak Banský dům v Orlové skončil v důsledku poddolování v roce 1947.

1945 - 1989

První proluky znamenaly v 50. letech 20. století i hlavní ulici v Orlové. Pokračovaly v dalších desetiletích a postihly více než polovinu její zástavby.

1945 - 1989

Dělnický dům v Orlové, někdejší středisko komunistického hnutí v regionu, ale též mnoha širších společenských a kulturních akcí. Na budově jsou patrné důlní škody.

1945 - 1989

Jeden z posledních snímků Dělnického domu v Orlové při demolici v roce 1979.

1945 - 1989

K významným orlovským obchodům patřil obchod s textillem (původně firma Adolf Wechsler) u křižovatky s "věčným ohněm" (kiosek vlevo) naproti Dělnického domu.

1945 - 1989

Textilní dům A. Wechsler i s kioskem "věčného ohně" v Orlové při demolici v r. 1981.

1945 - 1989

Hlavní (chirurgický) pavilon orlovské nemocnice v budově bývalého zámku ještě za provozu po druhé světové válce.

1945 - 1989

Ani historická budova orlovského zámku z roku 1765 se neubráníla demolici v r. 1980. Střecha pravé poloviny zámku je zničena požárem vzniklým po opuštění nemocnice.

1945 - 1989

Obchody mezi horními a dolními závory v Orlové za první ČSR v plné parádě pózuje osazenstvo řeznictví pana Franze Snatzkeho.

1945 - 1989

Obchody mezi horními a dolními závorami v Orlové (mj. řeznictví pana Franze Snatzkeho) před demolicí na přelomu 40. a 50. let 20 století. Dnes v celém prostoru nezůstal jediný objekt.

1945 - 1989

Tak vypadala budova původní české měšťanské školy, naposled jako přechodné sídlo české jedenáctiletky, v centru staré Orlové, ještě za provozu po druhé světové válce.

1945 - 1989

Přibližně ze stejného úhlu pořízený snímek odstřelu celého objektu v roce 1969.

1945 - 1989

V r. 1981 zanikla též poddolováním silně poškozená původní budova gymnázia v Orlové

1945 - 1989

O rok později - v r. 1982 - postihl stejný osud budovu Sokolovny (naposled Baníku) vedle evangelického kostela.

1945 - 1989

Zčásti stářím, zčásti důlními vlivy zanikly v 80. letech 20. století poslední domky nejstarší hornické kolonie Mizam (Mühsam) ve staré Orlové.

1945 - 1989

Zbytky domů, které lemovaly až do počátku 80. let 20. století obě strany hlavní ulice v kopci pod evangelickým kostelem.

1945 - 1989

Ještě jeden záběr zbývajících domů v kopci pod evangelickým kostelem z počátku 80. let 20. století.

1945 - 1989

Nejvíce byly devastacemi terénu postiženy Lazy. Zůstalo v nich pouze několik set obyvatel ze 7 000. Bourání obytného areálu "Kozí Becirk" (původně cihelna) v r. 1958.

1945 - 1989

Demolicím se však nevyhnuly ani některé budovy v nepoddolovaných lokalitách. Nové výstavbě musela ustoupit stará a již nevyhovující budova národního výboru a pošty v Horní Lutyni (1980).

1945 - 1989

Rovněž rozšiřování a modernizace silnice přes Porubu z let 1983 - 1987 v prostoru Halfarovy kolonie si vyžádala zbourání řady jejích domků.

1945 - 1989

Počátek výstavby nového města signalizovaly vrtné věže geologického průzkumu z let 1957-1958, který měl identifikovat v okolí Orlové území bez těžitelných vrstev, a tedy vhodná k výškové zástavbě.

1945 - 1989

1. blok obytných domů v 1. okrsku nového města na území Horní Lutyně připojené k Orlové (dnes ulice Mládí č.p. 719 - 724) se začal stavět v roce 1963. Pohled od Poruby.

1945 - 1989

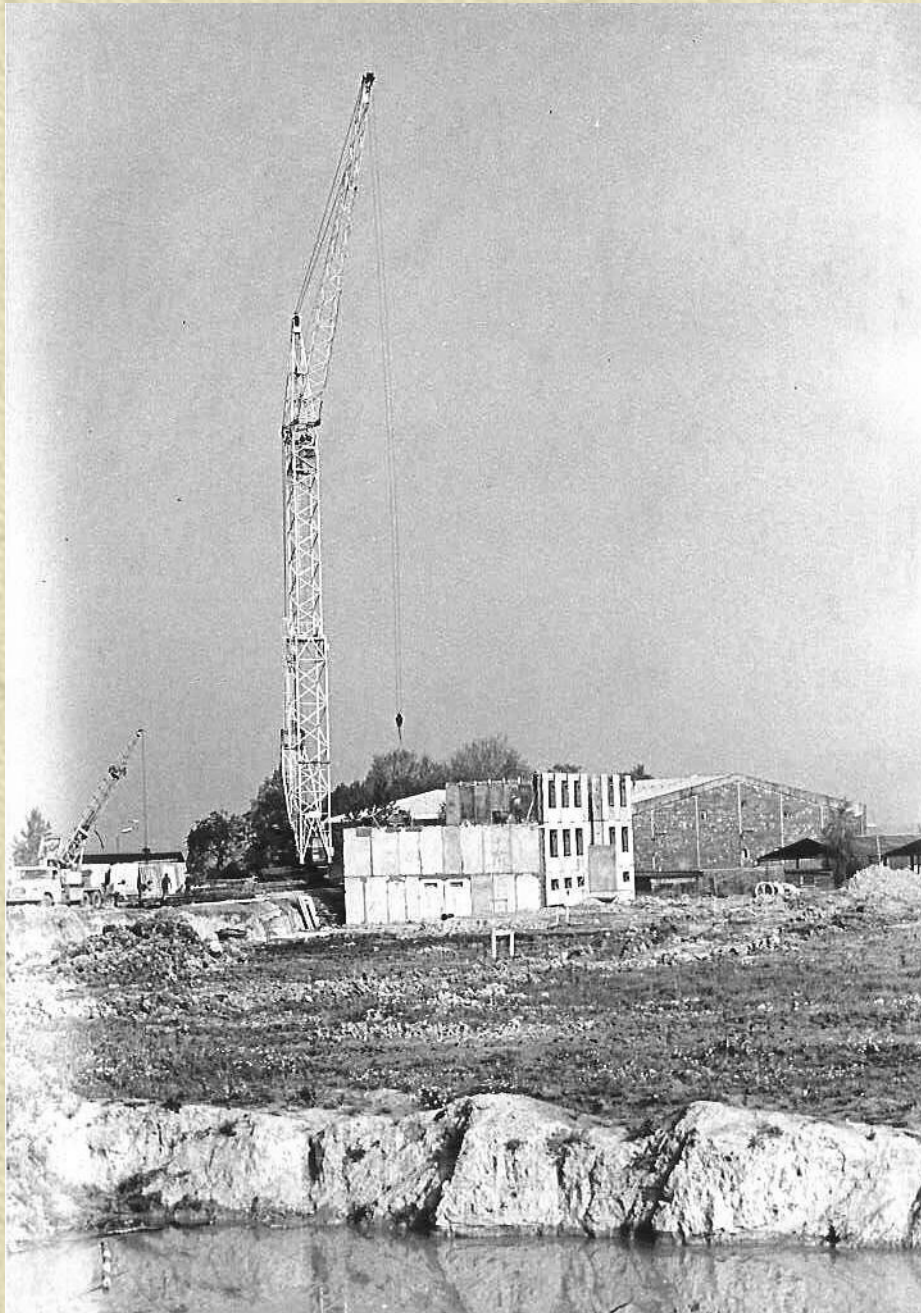
Staré a nové - jako poslední ze staré zástavby byl na území 1. okrsku nového města demolován Kaplitův hostinec na počátku 2. poloviny 60. let. 20. století.

1945 - 1989

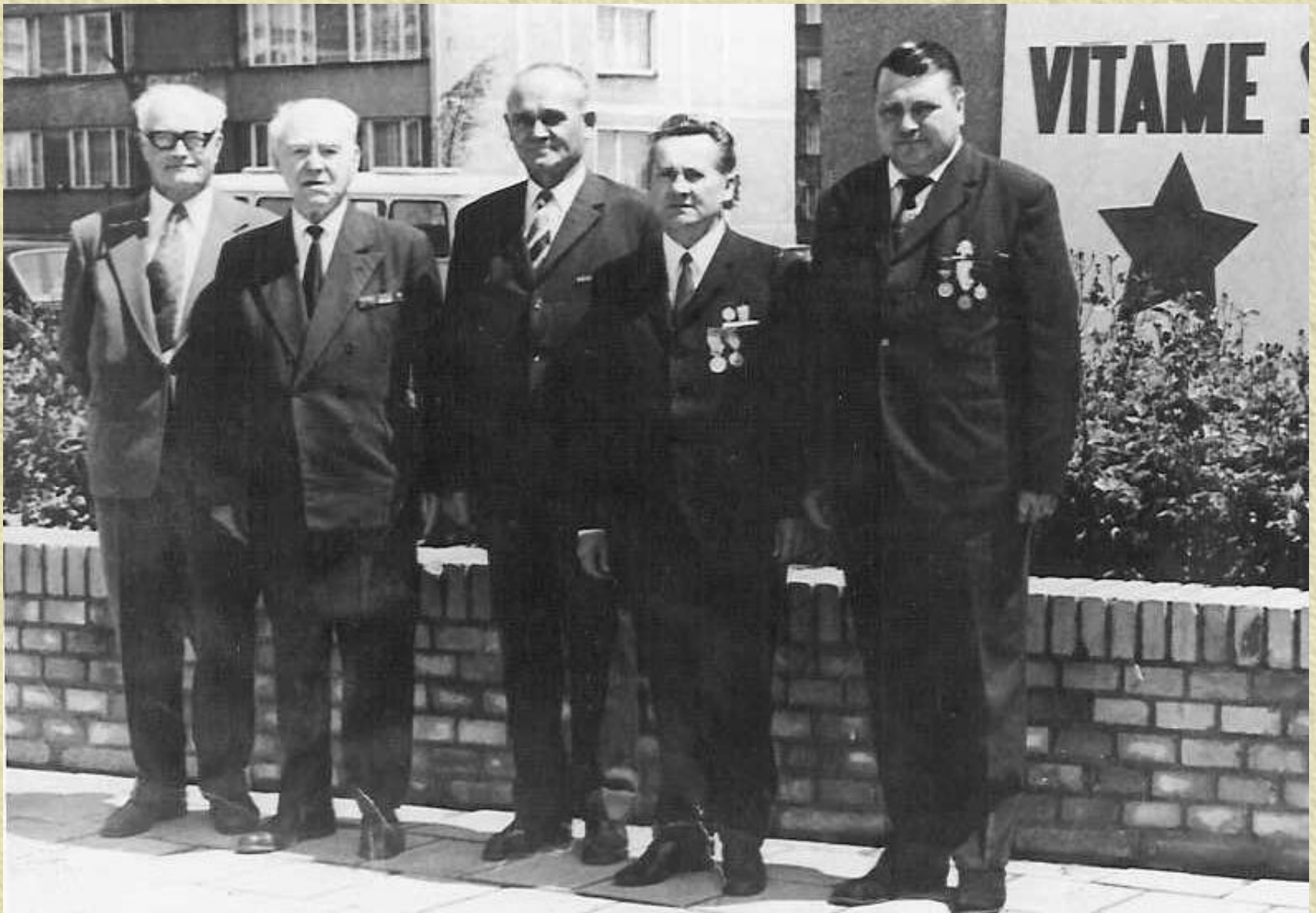
1. blok obytných domů v 3. okrsku nového města (naproti pozdější nemocnice)
stavěný v roce 1976.

1945 - 1989

11. blok obytných domů ve 4. okrsku nového města v roce 1980, poblíž tehdejší teplárny. stavěný v roce 1976.

1945 - 1989

Pět předsedů MěNV v Orlové, jak se sešli v r. 1973 u příležitosti 750. výročí vzniku Orlové.
V časové ose zleva Adolf Valeček, Fr. Fajkus, Rudolf Gojtko, Bohumil Sýkora a Oldřich Šlachta.

1945 - 1989

Při slavnostním otevření Domu kultury v Orlové - Lutyni v roce 1971. Uprostřed před vchodem tehdejší ředitelka DK Stella Havlásková, vlevo od ní tehdejší předseda MěNV Bohumil Sýkora.

1945 - 1989

Jedním z nejagilnějších souborů orlovského kulturního života se stal národopisný soubor Dombrovan, ustavený v roce 1958.

1945 - 1989

Z tanečních hodin orlovského gymnázia v Domě kultury v Orlové Lutyni -
závěrečná v prosinci 1981.

1945 - 1989

V roce 1979 bylo v Orlové Lutyni otevřeno kino Vesmír s netradičním architektonickým řešením (zavěšeným stropem) a kapacitou 620 míst.

1945 - 1989

Letní kino v příměstské oblasti nového města (postaveno už v roce 1967, snímek z roku 1968, v pozadí 2. okrsek nového města).

1945 - 1989

Ve středisku obchodů a služeb v 2. okrsku nového města (naproti Domu kultury) z r. 1973 byla v 1. patře umístěna orlovská pobočka karvinského obchodního domu Prior.

1945 - 1989

Stavba samostatného sídla pro obchodní dům Prior Orlová na podzim roku 1981.
Objekt byl otevřen v roce 1985.

1945 - 1989

Z výstavby orlovské nemocnice v Orlové - Lutyni protahující se bohužel po většinu 70. let 20. století.

1945 - 1989

Nemocnice v Orlové s 338 lůžky a poliklinikou byla otevřena v roce 1979.
Snímek z roku 1980.

1945 - 1989

Jednotlivé části objektu (sídla národního výboru, pošty, Veřejné bezpečnosti a spořitelny) byly předávány do užívání v letech 1980 - 1984.

1945 - 1989

Čelní pohled na administrativní budovu v Orlové (vchod do MěNV) z roku 1983.

1945 - 1989

Nová střední ekonomická škola, postavená v Orlové - Lutyni v roce 1981.

1945 - 1989

35. tisící občanek města Orlové (syn Michal, manželů Prachniarových) se narodil v roce 1988. V roce 2020 měla Orlová už jenom 28 735 obyvatel.

1945 - 1989

Ve stejném roce - 1960 - bylo přeneseno z poddolováním narušeného objektu bývalé měšťanské školy v centru staré Orlové vyučování jedenáctiletky do nově postavených pavilónů v horní části porubského sídliště. Orlovská jedenáctiletka, která vznikla v roce 1953 spojením měšťanské školy a gymnázia v jeden vnitřně velmi nesourodý celek, byla později opět rozdělena na základní školu (nižší třídy) a gymnázium (vyšší třídy).

1945 - 1989

V roce 1954 bylo ve staré Orlové, kde důlní vlivy vyřadily kina vedle pošty a na Kopaninách, bylo postaveno kino Vlast, a to poblíž hasičské zbrojnice.

1945 - 1989

Vozík s nápisem oznamujícím splnění úkolů těžby za období dvoutletky 1947 – 1948 na Nové jámě v Lazích.

1945 - 1989

I v období centrálně řízené ekonomiky zůstaly uhelné doly na Orlovsku dominantou ekonomického vývoje. V souvislosti s koncepcí přednostního rozvoje těžkého průmyslu, mimořádně náročného na spotřebu uhlí, byly báňské závody tlačeny ke stále vyšším výkonům. Těm mělo napomáhat soutěžení, z části za pomoci technického pokroku a racionalizace práce, z části za pomoci fyzického vypětí horníků. Nositelem prvního stachanovského výkonu v revíru se stal 5. října 1945 horník Vilém Hajn z Dolu Žofie.

1945 - 1989

Tragicky byl narušen život horníků na Orlovsku ve dnech 12 a 13 února 1949, když došlo k výbuchům na Dole Doubrava. Včetně obětí z řad záchranářů si exploze vyžádaly 24 životů.

1945 - 1989

Pohřeb obětí katastrofy na Dole Doubrava v roce 1949 - rakve horníků v doubravském kostele.

1945 - 1989

Milan Žabčík předák rubáňového kolektivu z Dolu A. Zápotocký, vyznamenaný titulem Hrdina socialistické práce (snímek ze 70 let).

1945 - 1989

Milan Laskovský, jeden z řady dalších vyznamenaných horníků, nositel titulu Hrdina socialistické práce, z Dolu Doubrava. Snímek z předávání titulu prezidentem Gustavem Husákem v roce 1981.

1945 - 1989

Doly i jiné podniky, instituce a organizace prezentovaly své pracovní výsledky mimo jiné každým rokem při oslavách Prvního máje. Účast, povinně dobrovolná, byla "masová" a orlovské náměstí bývalo impozantně zaplněno. První máj v Orlové 1954, tribuna nejdříve stávala před radnicí.

1945 - 1989

První máj 1979 v Orlové, tribuna již stála pod náspem báňské vlečky.

1945 - 1989

Krojování horníci před tribunou o Prvním máji 1983 na orlovském náměstí.

1945 - 1989

Pro socialistické První máje typická součást průvodů - alegorický vůz s portréty předních horníků, tentokrát z Dolu A. Zápotocký. Rok 1987.

1945 - 1989

Přibližně do poloviny vzdálenosti mezi starým orlovským náměstím a porubským sídlištěm bylo v roce 1960 umístěno nové prozatímní sídlo Městského národního výboru v Orlové. Prostory staré radnice již nestačily rostoucí agendě veřejné správy.

1945 - 1989

Základní škola v 1. okrsku nového města u Centra. Byla otevřena v roce 1966.

1945 - 1989

Protože dětí v novém městě přibývalo a základní školy v něm byly otevírány s opožděním, bylo nutno pro školáky z nového města uvolnit i část dosud společného objektu základní školy a gymnázia v porubském sídlišti. Také pavilony nové základní školy a gymnázia na Výhodě, otevřené v roce 1968 (na snímku), měly vypomoci školní docházce dětí z nového města, zároveň však měly řešit - aspoň provizorně prostorově kapacitnější umístění českého gymnázia. To se znovu stěhovalo...

1945 - 1989

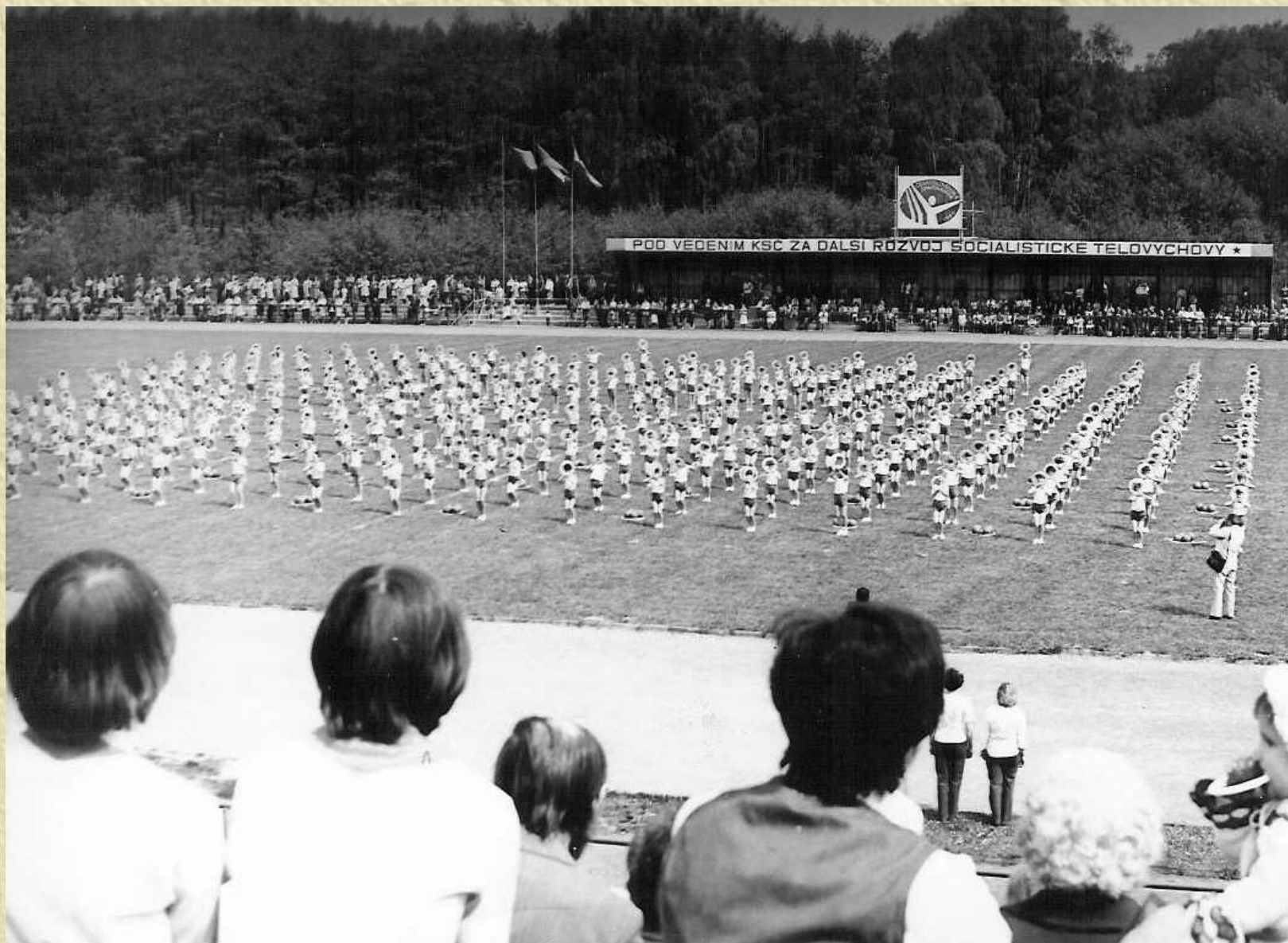
Mnoho trofejí získal mistr světa a několikanásobný mistr republiky v chovu zpěvných kanárů Rudolf Scholz, člen Českého svazu chovatelů v Doubravě. Z mezinárodní výstavy Intercanaria v Orlové v roce 1987. Rudolf Scholz uprostřed.

1945 - 1989

Opeření zpěváčci Rudolfa Scholze, šampióni svého oboru.

1945 - 1989

Jednou z největších sportovních akcí socialistické éry v Orlové byly okrskové spartakiády na stadionu u lesoparku. Cvičení v roce 1980.

1945 - 1989

Další z galerie předsedů Městského národního výboru v Orlové po roce 1945.
Ing. Ivo Kleibel, předseda MěstNV v letech 1981 – 1986.

1945 - 1989

Ing. Miroslav Slowik, předseda MěstNV v Orlové v období 1986 – 2000.

1945 - 1989

Kolejiště někdejšího orlovského nádraží přešlo po zrušení Košicko - bohumínské dráhy do správy OKD. Snímek ve směru od porubského nadjezdu.

1945 - 1989

Klášterní kolonie v Orlové v podobě z 60. let, tehdy ještě relativně zachovalá.

1945 - 1989

Po vybudování nové trasy hlavní silnice Ostrava - Karviná se okrajové domky Klášterní kolonie ocitly pod úrovní této komunikace.

1945 - 1989

Staré domky hornických kolonií v prostoru kopanin. Také v této lokalitě povrchová zástavba silně prořídla. Z celé Červené kolonie zůstaly (2021) jen dva prostřední domy.

V.

Orlová v období polistopadové transformace společnosti –
aktuální rysy současného života města

1989 - 2003

1989 - 2003

Východiskem demokratických proměn života v Československu po listopadových událostech roku 1989 se stal politický dialog všech skupin obyvatelstva, jejich starých i nově se formujících proudů a reprezentací. Také v Orlové vzniklo Občanské fórum, nejprve jako široké, spontánně se utvářející politické hnutí demokraticky smýšlejících občanů města. Jeho mluvčím se stal Jan Pfeifer (při projevu na mimořádném plénu MěstNV v Orlové 1. března 1990).

1989 - 2003

Ze společné platformy Občanského fóra se brzy začaly ideově i organizačně a institucionálně diferencovat nové politické strany. 13. května 1990 zavítal do Orlové Václav Klaus, tehdy ministr financí československé vlády. Je zachycen při projevu z bočního balkónu kina Vesmír.

1989 - 2003

Po prvních demokratických komunálních volbách v listopadu 1990 se ujalo řízení města městské zastupitelstvo v čele se starostou Ing. Ivo Kotabou, kandidátem Občanského fóra. Na snímku Ing. Kotaba (vlevo) se svým zástupcem PaedDr. Radislavem Mojžíškem, kandidátem Moravskoslezského demokratického bloku, nad maketou nového města.

1989 - 2003

Na základě komunálních voleb v prosinci 1994, ke kterým přistupovaly jednotlivé politické strany již zcela diferencovaně, se stal starostou města ing. Bohumír Bobák, kandidující za Českou stranu sociálně demokratickou. Funkci vykonával do roku 2002.

1989 - 2003

Starosta města Ing. B. Bobák při návštěvě ministra vnitra Stanislava Groše v Orlové
12. října 2000.

1989 - 2003

Nově se tvořící posloupnost polistopadových představitelů města dovršil zatím při posledních komunálních volbách v r. 2002 starosta JUDr. Vladimír Farana, kandidát Levého bloku.

1989 - 2003

Vývoj starého města a naplňování dlouhodobého programu jeho revitalizace jsou bohužel i v období přechodu k tržní ekonomice limitovány vlivy poddolování. K největším stavebním akcím na orlovském náměstí patřila rekonstrukce staré radnice roku 1995. V jejích prostorách se nacházejí některá pracoviště Městského úřadu z nového města.

1989 - 2003

V přízemí radniční budovy byla opět umístěna lékárna, je tu i kavárna Orlovka. V r. 2002 přibyla k opravené radnici komplexně restaurována budova někdejšího obchodního domu Chamrad (vlevo) v podobě první republiky. Rekonstrukci předcházelo vykoupení budovy městem v r. 2000. Záměrem bylo umístit zde městskou polikliniku, přednostně pro občany starých částí Orlové.

1989 - 2003

Budova Městské polikliniky zblízka. Je v ní řada odborných lékařských pracovišť i jiná zdravotnická zařízení. Snímek z roku 2002.

1989 - 2003

U orlovského katolického kostela se podařilo v roce 2001 finančně zajistit a dokončit dlouho se vlekoucí rekonstrukci zchátralého schodiště od náměstí. Snímek potvrzuje, že vznikl již v období oživení soukromého podnikání - v pravé části bu. harendy už sídlí soukromé řeznictví A. Macury.

1989 - 2003

K dalším změnám došlo v rozmístění báňského průmyslu. Doly na Orlovsku se staly součástí akciové společnosti OKD. Důl Laty (bývalá Nová jáma, pak Důl A. Zápotocký) patří stále k největším v revíru a přes dílčí útlum těžby poskytuje řadu pracovních příležitostí pro obyvatele města. Snímek z roku 1995.

1989 - 2003

Z báňské techniky na Dole Lazy - budování výztuže v přípravných pracích.
(Snímek z roku 1992)

1989 - 2003

Mnoho pracovníků z Orlové vyjíždí za prací rovněž na šachtu v sousední Doubravě (snímek z roku 2002). Ta se stala součástí dolu Čs. armády v Karviné.

1989 - 2003

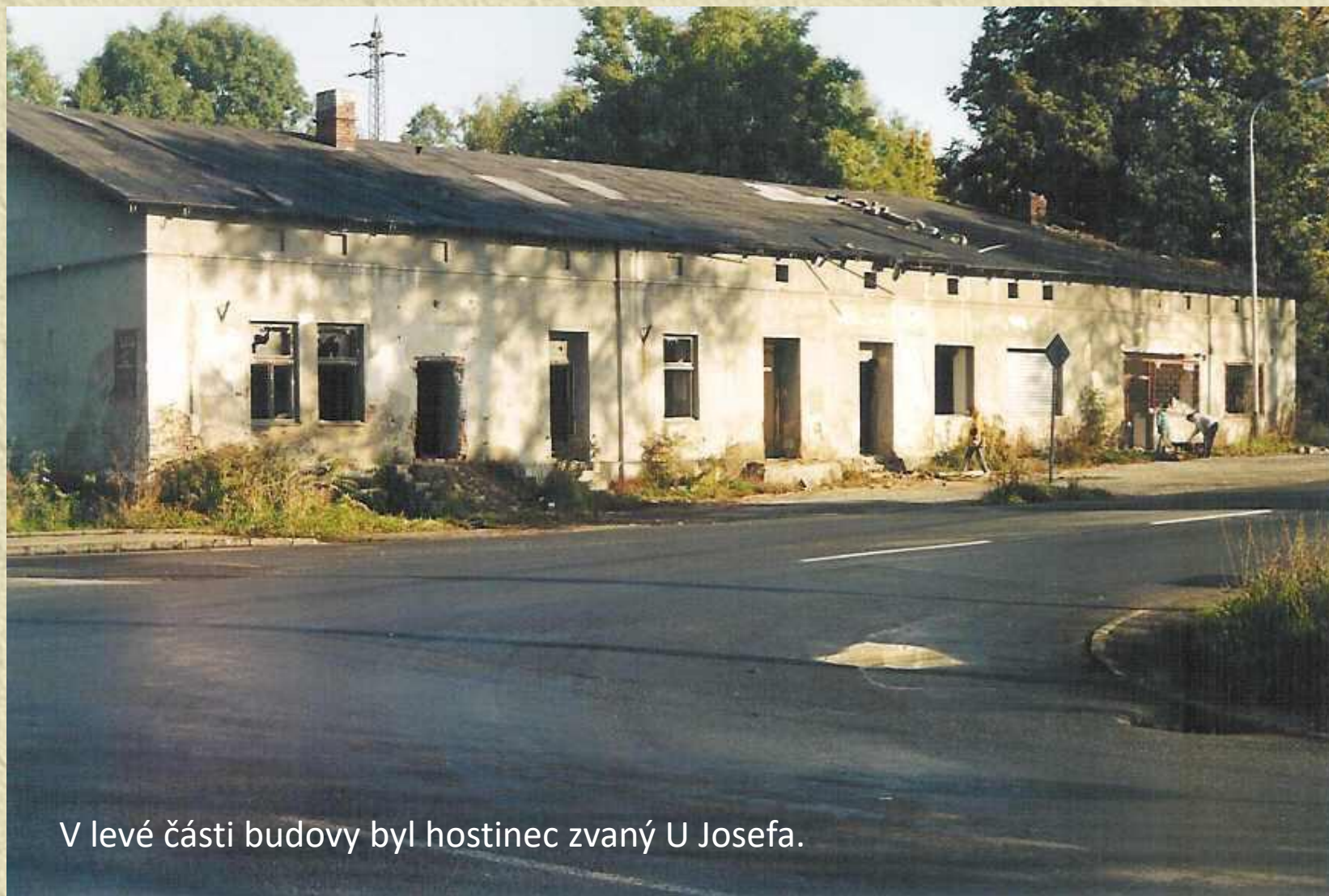
Těžba na Dole Žofie v Porubě (naposled součást Dolu J. Fučík v Petřvaldě) byla zastavena pro vyčerpání uhelných zásob v r. 1995. Počítá se s využitím areálu šachty pro jiné podnikání.

1989 - 2003

A tak dnes vypadá konečná památka na další velkou orlovskou šachtu Hlavní jámu, která byla vybudovaná v roce 1863 a skončila těžbu koncem roku 1931. Zasypaný stvol těžní jámy, kterým procházely téměř 70 let osudy tisíců horníků z Orlové i okolních obcí, „dolů a nahoru“ ...

1989 - 2003

V levé části budovy byl hostinec zvaný U Josefa.

Památníky negativních důsledků dolování pro město mají bohužel i zcela aktuální podobu – zde jde o poslední budovu s hostincem a obchody, která stávala doslova v troskách ještě v r. 2002 u křižovatky Na Kopaninách. Byla zlikvidována v r. 2003.

1989 - 2003

Ve zdemolovaném stavu dožívá objekt někdejší klášterní školy v Orlové (na snímku), vybudovaný v roce 1883 na křižovatce u Klášterní kolonie. Rovněž zbývající domky této kolonie, dnes v žalostné podobě, jsou postupně bourány.

1989 - 2003

Vedle očekávání situace, až dozní důlní vlivy v centru staré Orlové a bude tam možno pomýšlet na případnou novou zástavbu, se na přelomu let 2001-2002 objevilo přímo na náměstí a v jeho okolí jiné nebezpečí - staronové pronikání plynů na povrch a do podzemí budov. Po prvních varovných cedulích na náměstí (na snímku) bylo v centru staré Orlové provedeno několik odvětrávacích vrtů a instalovaná čidla v domech umožňující držet situaci pod stálou kontrolou.

1989 - 2003

Jinak vypadá situace v novém městě v Orlové-Lutyni. Koncentrace obyvatel i automobilového provozu si tu vynutila zřízení tří „minirondelů“, které usnadnily projíždění křižovatek na trase Masarykovy třídy. Byly tu vybudovány 1993-1994. Kruhový objezd u Městského úřadu a pošty.

1989 - 2003

„Minirondel“ na vjezdu do nového města ve směru od Poruby u benzinového čerpadla.

1989 - 2003

Jedna z nových, architektonicky moderně řešených budov v centru nového města – sídlo Bytového družstva v Orlové. Objekt byl kolaudován v roce 1998.

1989 - 2003

Hotelový dům Doubravan (v pozadí), odkoupený městem od a.s. OKD v r. 2002, byl přeměněn na sídla řady institucí (finanční úřad, některé odbory Městského úřadu, v části sídlí lékařské a rehabilitační služby) a malometrážní byty.

Před Hotelovým domem Doubravan vyrostlo několik menších podnikatelských objektů. Tak vypadalo v r. 1995 nové sklenářství Korund Karla Podoláka a prodejna barev a laků (původně pobočka orlovské drogerie Marek). Dnes je objekt rozšířen do 1. patra.

1989 - 2003

Sektor obchodů a služeb se v Orlové - obdobně jako v celém státě poměrně nejrychleji transformoval a rozvinul. Před Doubravánem vyrostla v roce 1995 i stavebně netradičně řešená budova cukrárny Magnolie.

1989 - 2003

N ulici Ke studánce, na zadním okraji 4. okrsku nového města, byla v letech 1994-1995 dohotovena stylová restaurace Studánka, později dozděna do patra.

1989 - 2003

Původní přechodné sídlo orlovského Prioru na vnitřním okraji 2. okrsku (při ulici Osvobození) v novém městě se po ekonomické transformaci stalo sídlem řady menších obchodů a služeb. Snímek z roku 1996.

1989 - 2003

V 1. okrsku nového města v těsném sousedství ordinací praktických lékařů, byl v roce 1994 postaven vkusně řešený objekt lékárny Salvator.

1989 - 2003

Při vjezdu do nového města ve směru od Poruby vyrostlo benzínové čerpadlo a myčka automobilů. Snímek z roku 1995.

1989 - 2003

Ke koncentraci obchodů a služeb v prostoru křižovatky u obchodního střediska Orel přispěla i prodejna supermarketu Billa. Provoz byl zahájen v roce 1998, vpravo výškové budovy 5. okrsku.

1989 - 2003

Mezi Billou a střediskem Orel bylo na pokraji 5. okrsku vybudováno v roce 2003 podzemní parkoviště automobilů. Aspoň z části má odlehčit přesycenosti okrsku automobilovou dopravou.

1989 - 2003

Na okraji nového města, za jeho 3. okrskem, byla v r. 1991 dokončena výstavba řadu let se oddalujícího autobusového nádraží. V r. 2019 čekárna zbourána pro přebytečnost.

1989 - 2003

Za autobusovým nádražím byla rekonstruována a rozšířena budova Služeb města Orlové, a.s.. Práce byly dokončeny v roce 2000.

1989 - 2003

V období po r. 1989 se velmi oživil těž úsek Slezské ulice podél Halfarovy kolonie v Porubě. Rozvoj podnikatelských aktivit tu vedl k vytvoření relativně samostatného centra s bohatou klientelou. Po straně hornické kolonie vyrostl u hlavní silnice v r. 1993 autosalon Vladimíra Kudrny, zpočátku orientovaný na prodej škodovek, později i aut Seat.

21 2 2004

1989 - 2003

V sousedství hlavní budovy přibyl další pavilon autosalonu Kudrna včetně výkupu ojetých vozidel.

1989 - 2003

Na protější straně Slezské ulice se v prostorách někdejších Báňských strojírén usídlila firma Karimpex a.s., zabývající se distribucí pohonných hmot a olejů a provozující v regionu řadu čerpacích stanic.

1989 - 2003

Vedle Karimpexu vznikl na místě někdejší provozovny Stavebnin nový pilařský podnik.

1989 - 2003

Na téže straně Slezské ulice, naproti autosalonu, je pneuservis Jana Liguse (provoz od roku 1995).

1989 - 2003

V sousedství pneuservisu nabízí své pohostinské služby restaurace Maximo.
Od roku 2018 rozšířeno a přestavěno na rychlé občerstvení Festwoot.

1989 - 2003

Ještě jeden pohled do stejného prostoru, dosti charakteristický pro řadu rodinných domků, ve kterých začaly být provozovány malé živnosti. Řeznictví a uzenářství U Labudků, kde byl provoz zahájen v roce 1999.

1989 - 2003

Nově postavené sídlo firmy Vilikus, s.r.o., v sousedství bývalého Kulturního domu dolu Julius Fučík - závodu Žofie. Firma je stavební společností s bohatou nabídkou služeb pro orlovské občany.

1989 - 2003

Z výstavby rodinných domů v Orlové-Porubě - (2000). Právě výstavba rodinných domů, mimo intravilán nového města představuje možné zdroje nových bytů.

1989 - 2003

V sídlištní zástavbě v novém městě se naopak další výstavba bytů zastavila a bytová otázka zde nabyla nové podoby: co s panelovými byty a domy do budoucna, jak finančně zvládnout jejich stárnutí, údržbu a modernizaci? Počátkem r. 1992 patřilo městu (po převedení ze státního fondu) 4791 bytů, Stavebnímu bytovému družstvu Orlová 3279 bytů a OKD 4470 bytů. Neopravené domy chátrají (číslo popisné 1023).

1989 - 2003

Příznivěji se vyvíjí osud družstevních bytů, systém jejich financování dovoluže provádět jejich zateplování i celkovou modernizaci. Takovou rekonstrukcí prošel i dům č.p. 1022.

1989 - 2003

Úspěchy zaznamenala výstavba nových školských a předškolních zařízení. Uprostřed porubského sídliště, na místě některých "finských domků", byla v roce 1995 postavena nová mateřská škola.

1989 - 2003

Nové sídlo mateřské školy bylo vybudováno i ve staré Orlové u hlavní ulice, kousek nad náměstím. Školka má pečovat o děti z různých, většinou poddolovaných oblastí starého města.

1989 - 2003

Největší chloubov výstavby nových škol se však stalo vybudování definitivního sídla orlovského gymnázia v centru nového města, u rondelu naproti pošty. Práce byly zahájeny v roce 1995.

1989 - 2003

Poslední dokončovací práce na stavbě orlovského gymnázia byly provedeny v r. 1996. Téhož roku se sem škola přestěhovala z excentricky situovaného objektu na Výhodě. Stavba získala v architektonické soutěži nejlepších staveb v ČR první místo.

1989 - 2003

Ze slavnostního otevření nové budovy orlovského gymnázia 1. září 1996.
Na snímku (zcela vpravo) je ředitel gymnázia RNDr. Rafael Sázel.

1989 - 2003

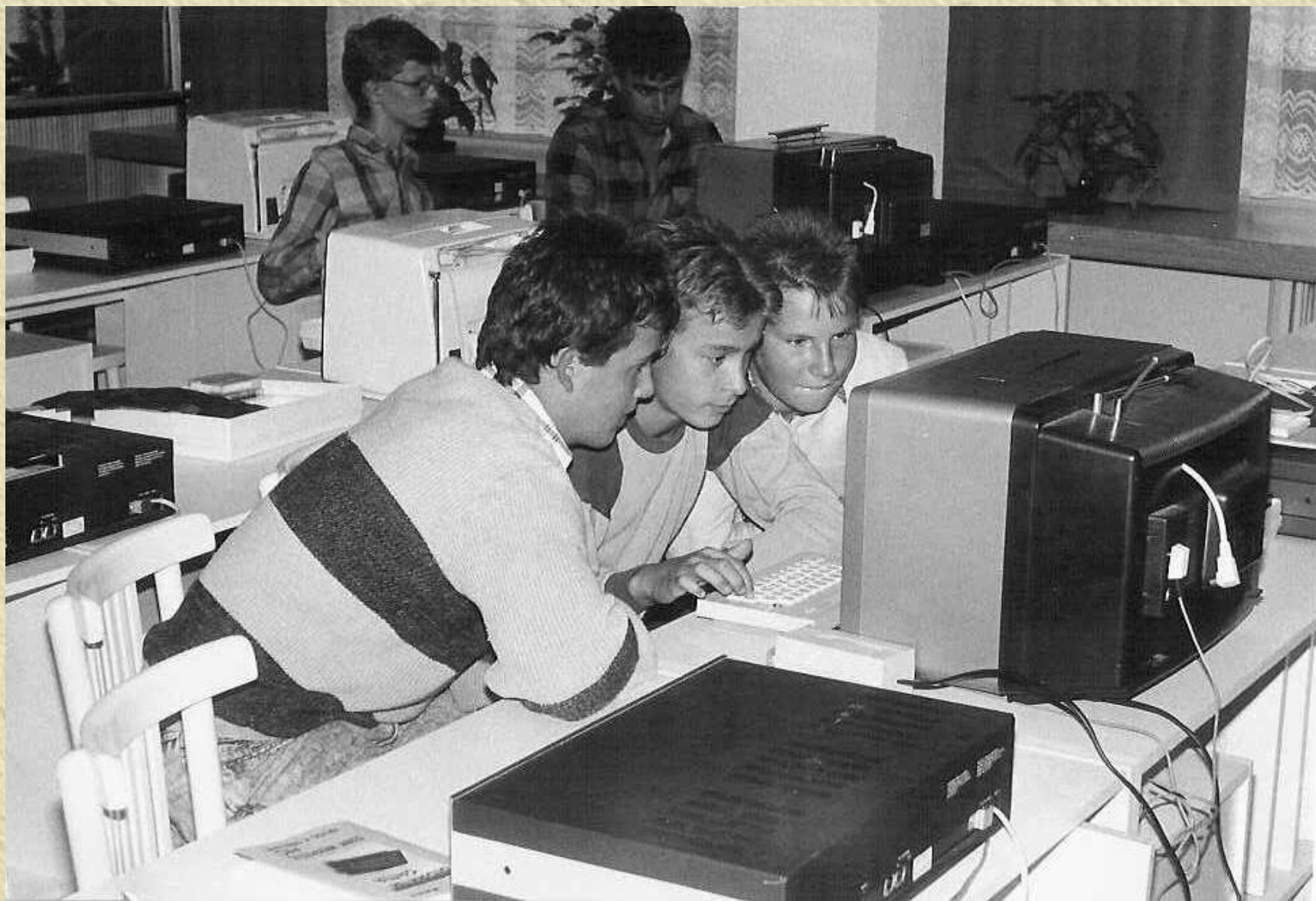
Pohled do netradičně řešených
interiérů orlovského gymnázia.

1989 - 2003

Sídla Městského domu dětí a mládeže na Masarykově třídě ve 3. okrsku nového města. Bylo otevřeno k počátku školního roku 1990/91 jako hlavní středisko pro zájmovou činnost mladých lidí. Snímek je z roku 1993.

1989 - 2003

Hoši ze zájmových kroužků Mě DDM v Orlové - oddělení techniky, práce na počítačích.
Snímek z roku 1990.

1989 - 2003

Z výstavy kaktusů a sukulentů v MěDDM, kterou pořádali mladí kaktusáři v r. 1996.

1989 - 2003

Orlovská (státní) nemocnice vstupovala do transformačního období jako součást nemocnice v Karviné a v roce 1990 se po mnoha letech opět osamostatnila. V r. 2001 však byla z rozhodnutí tehdy dožívajícího Okresního úřadu v Karviné znovu spojená s nemocnicí v Karviné-Ráji v jeden subjekt. V popředí je budova polikliniky.

17 2 2004

1989 - 2003

Nejvíce se po roce 1989 rozvinuly ambulantní služby orlovské nemocnice.
Nové přístroje na urologické ambulanci v roce 1995.

1989 - 2003

Pád socialistického režimu přinesl i svobodu církvím. Slavnostní obřad v katolickém kostele v Orlové 30. července 2000 při uvedení tehdy 38 letého Pavla Cieslara, rodem z Bukovce u Jablunkova, do funkce faráře.

1989 - 2003

Slavnostní obřad instalování 40-ti letého Vladislava Szkandery (klečící zády), rodem z Bystřice nad Olší do funkce pastora Slezské církve evangelické v Orlové dne 3. prosince 2000.

1989 - 2003

Kaplička v 3. okrsku nového města po celkové opravě v roce 1992.
Bohoslužby v ní zajišťuje orlovská farnost.

1989 - 2003

Klíčové místo v kulturním dění v Orlové si i nadále udržuje Dům kultury města Orlové.
Jedna z expozič v DKMO - výstava obrazů Mgr. Ivo Dostála v roce 1998.

1989 - 2003

V části objektu DKMO vyvíjí svou činnost ústředí Městské knihovny. Jedním z oblíbených pořadů, které se zde konají je akce „Křeslo pro hosta". Tím byl mimo jiné místostarosta PaedDr. Radislav Mojžíšek (uprostřed u stolu). Sedící přede dveřmi je Blažena Valová, do roku 2003 vedoucí městské knihovny. Snímek z roku 1993.

1989 - 2003

Interiér Městské knihovny v DKMO byl zrekonstruován a modernizován v roce 1995.

1989 - 2003

V 90. letech získala Orlová další kulturní instituci - Muzeum Těšínska zřídilo na starém náměstí svou pobočku. Umísťuje v ní výstavy z minulosti Těšínska. Snímek z roku 2000.

1989 - 2003

Ve výstavní síni pobočky Muzea Těšínska na orlovském náměstí v roce 2000.

1989 - 2003

Do různorodých sfér se rozvinula v Orlové spolková a klubová činnost. Od r. 1996 začaly být v Domě Kultury města Orlová pravidelně pořádány výstavy spolkové a klubové činnosti, těšící se značnému zájmu veřejnosti. 1. ročník-expozice místní skupiny českého svazu chovatelů v Porubě.

1989 - 2003

Výstava spolkové a klubové činnosti 1996 - expozice Svazu tělesně postižených v Orlové.

1989 - 2003

K velmi agilním patří už tradičně organizace Českého zahrádkářského svazu. Její expozice na orlovské výstavě v roce 1996.

1989 - 2003

Přitažlivě působila na prvním ročníku Orlovské výstavy spolkové a klubové činnosti v roce 1996 expozice Klubů důchodců.

1989 - 2003

Poprvé v r. 1997 byly zorganizovány Dny města Orlové. Od té doby se každoročně v jejich rámci prezentují místní i hostující, národopisné, hudební, pěvecké i divadelní soubory, výtvarníci i jiní umělci, sportovci.

Z vystoupení folklorního souboru z Litvy na Dnech města Orlové v květnu 2003.

1989 - 2003

Litevský národopisný soubor na Dnech města Orlové v roce 2003 (před vystoupením).

1989 - 2003

Orlovské koupaliště je už řadu let vyhledáváno zejména mladými lidmi o horkých letních dnech. Je umístěno v příjemném prostředí lesoparku u nového města. Snímek ze srpna roku 1992.

1989 - 2003

Do sportovního dění v městě se trvale vepsal cyklistický závod žen Gracia s mezinárodní účastí a nejděním úspěchem žen z České republiky i regionu. Peleton v orlovských ulicích v roce 1993.

Tradice závodu byla založena už v roce 1987. (tehdy závod Družba)

1989 - 2003

V r. 1998 oslavil sportovní klub Slovan Orlová 90 let svého trvání. Při té příležitosti se uskutečnilo fotbalové utkání mezi mužstvem Slovanu a ostravskými novináři.

1989 - 2003

U startu Běhu Terryho Foxe v Orlové v r. 2000. Tato humanitární akce, zaměřená na propagaci lidské solidarity, probíhá v Orlové každoročně od roku 1999.

1989 - 2003

1223

780 let Orlové

2003

A na závěr pohlednice vydaná Klubem přátel staré Orlové v r. 2003. Nahoře střed Orlové na přelomu 19. a 20. století, dole vlevo staré náměstí v r. 2003, uprostřed hlavní obraz oltářního triptychu katolického kostela, vpravo dole část nového města s rondelem a Masarykovou třídou ve směru od obchodního střediska Orel.

Na žádost veřejnosti
převedl do PDF
sdur